Huan Xatzey Tachihuīn a'ntūn Tzo'kli San Lucas

A'chī' tzo'kca huā'mā' historia

1 Lhūhua' a'nan a'ntī
tatzo'kli a'ntū pātle'kelh na
quilaclhpu'nanca'n. 2 Lā' a'ntū
quincātahuanin ixpālacata Cristo
lā' huan tū laktzī'nca desde
xalītzucuni' hasta chuhua'j, ū'tza'
tatzo'kli. Nā a'ntīn talaktzī'lh
xalītzucuni' nā tamāsu'yulh. 3 Nā
chuntza' quiminī'ni'lh ictzo'knun.
Xa'nca ictlahualh cuenta desde
makān para que xa'nca na'icca'tzī
a'nchī na'ictzo'knuni'yāni' en orden
4 para que naca'tzīya' que stu'ncua'
a'ntū māsu'nīcanī'ta', Teofilo.

Huan ángel māca'tzīnīni'lh que nalacatuncuī Juan huan Mā'kpaxīni'

5 Lā' a'xni'ca' Herodes rey
ixuanī't nac Judea, ixuī' ka'lhatin
sacerdote; ixtacuīni' Zacarías.
Lā' xla' tā'tapa'ksī'lh sacerdotes
a'ntī ixcāmāpācuhuīcan Abías.
Nā ixpuscāt Zacarías ixuanican
Elisabet lā' xla' ī'xū'yātā'nat Aarón.
6 Ixtu'ca'n lacuan na ixlacapūn
Dios. Tū' tatlahualh a'ntūn tū' tzey
como tatlōkentaxtūlh ixlīmāpa'ksīn
Dios. 7 Tū' ixtaka'lhī ixcamanca'n
como Elisabet tūlalh ka'lhīlh lā'
nā lacpapatzīntza'tza' ixtahuanī't
ixtu'ca'n.
8 Lā' milh huan chi'chini' a'xni'ca'
Zacarías lā' ixtā'sacerdotes
ixtatlahuamā'na ixlītlōtca'n na
ixlacapūn Dios. 9 Lā' como chuntza'
ixtahui'latca'n, por suerte lacsacca
Zacarías para natanū nac lītokpān
para nalhcuyu huan pūm. 10 Līhuan
ī'lhcuyucan huan pūm, ixlīhuākca'n
a'ntī ixtatakēxtimīnī't tatachokolh
nac tanquilhni' lā' ixta'orarlīmā'na.
11 Lā' tuncan tasu'yu'ni'lh Zacarías
kalhatin ixángel Dios. Ixyā
ixpekcāna'j huan altar a'nlhā
ī'lhcuyucan pūm.
12 Lā' a'xni'ca' Zacarías laktzī'lh,
tamakchuyīlh lā' lej jicua'lh. 13 Lā'
huan ángel huanilh:
—Zacarías, tū' cajicua'
porque Dios kaxmatli a'ntū
kalhasqui'nīnī'ta'. Lā' mimpuscāt
Elisabet naka'lhī ixcaman
lā' namāpācuhuī'ya' Juan.
14 Lej nalīpāxuhua'ya' lā' lhūhua'
tachi'xcuhuī't natalīpāxuhua
ixpālacata huan ska'ta' 15 como lej
natasqui'nī na ixlacapūn Dios. Lā'
tū' maktin nako'ta nīn cu'chu' nīn
ā'catūhuā hua'chi cerveza lā' pulque
a'ntū līka'chīcan. Lā' nalītatzuma

El Nuevo Testamento en el totonaco de Xicotepec de Juárez © La Liga Bíblica 1978, 2009

ixaˈclhcunuc huan Espíritu Santo
desde aˈxniˈcaˈ tūnaˈj tahuiˈla. 16 Lāˈ
nacāxtāpalīniˈ ixtapāstacnacaˈn
lhūhuaˈ israelitas para
natatzucupala nataˈaˈkahuānaˈniˈ
ixMāpaˈksīniˈcaˈn Dios. 17 Lāˈ
huāˈmāˈ chiˈxcuˈ napūˈlaniˈ huan
Māpaˈksīniˈ. Lāˈ nakaˈlhī ixespíritu
lāˈ ixlīmāpaˈksīn huaˈchiˈ ixlaˈ Elías.
Lāˈ nacāmāspiˈtniˈ ixaˈclhcunuccaˈn
huan tachiˈxcuhuīˈt para
natapāxquīˈ ixcamanaˈcaˈn. Lāˈ xlaˈ
nacāmāputzī xatzey tapāstacnaˈ
aˈntī tūˈ taˈaˈkahuānaˈn. Chuntzaˈ
cāxniˈj natatahuiˈla tachiˈxcuhuīˈt
aˈxniˈcaˈ namin huan Māpaˈksīniˈ.
18 Lāˈ Zacarías kalhasquiˈnīlh huan
ángel:
—¿Chichū naˈiclīcaˈtzī palh
stuˈncuaˈ huāˈmāˈ? Quit papatzīntzaˈ
lāˈ nā quimpuscāt toˈkotzīntzaˈ.
19 Lāˈ huan ángel kalhtīniˈlh:
—Quit Gabriel lāˈ icyā na
ixlacapūn Dios. Lāˈ quimacamilh
para naˈictāˈchihuīnaˈnāniˈ lāˈ para
naˈicmaxquīˈyāniˈ huāˈmāˈ xatzey
tachihuīn. 20 Lāˈ chuhuaˈj huiˈx
nakōˈkoˈnaˈ. Lāˈ tūlalh catichihuīˈnaˈ
hasta que natahuiˈla huan skaˈtaˈ
como tūˈ kaˈlhlakaˈiˈ quintachihuīn
aˈntū natlōkentaxtū aˈxniˈcaˈ
nachāˈn huan mālhcuyuˈ.
21 Aˈxniˈcaˈ takoxīlh Zacarías, huan
aˈntī ixtakaˈlhīmāˈna na ixtanquilhniˈ
lītokpān talēˈcnīlh como tūˈ taxtulh.
22 Lāˈ aˈxniˈcaˈ taxtulh, huan
Zacarías tūla ixcātāˈchihuīnaˈn.
Lāˈ chuntzaˈ tamāchekxīlh que
ixlakachuyanīˈt na ixchakān
lītoˈkpān. Xmān ixcāmacahuaniˈ
como tūlalh cātāˈchihuīnaˈlh.
23 Lāˈ aˈxniˈcaˈ sputkōˈlh ixlītlōt
nac lītokpān, Zacarías taspiˈtli na
ixchic. 24 Lāˈ āˈcalīstān kaˈlhīniˈlh
huan ixpuscāt Elisabet. Lāˈ tūˈ
taxtulh de huan chic hasta
ixlīlakaquitzis mālhcuyuˈ. Lāˈ
puhualh: 25 “Huan Māpaˈksīniˈ
quintlahuanīˈt chuntzaˈ para que
tūˈtzaˈ naquintalakmakaˈn”.

Huan ángel mācaˈtzīnīniˈlh aˈnchī nalacatuncuī Jesús

26 Lāˈ ixkaˈlhītzaˈ lakachāxan
mālhcuyuˈ aˈxniˈcaˈ Zacarías
ixlakachuyanīt, lāˈ Dios macamilh
huan ángel Gabriel nac lakatin
cāˈlacchicniˈ aˈnlhā huanican
Nazaret 27 para nalakmin kalhatin
tzuˈmaˈjāt aˈntī ixuanican
María. Xlaˈ ixlacāxlanīˈttzaˈ para
natāˈtapūchahua kalhatin chiˈxcuˈ
aˈntī īˈxūˈyātāˈnat David lāˈ aˈntī
ixuanican José.
28 Lāˈ huan ángel tanūlh aˈnlhā
ixuīˈ María lāˈ huanilh:
—¡Icmālakacuhuīnīˈyāniˈ huiˈx
aˈntī lej sicuaˈlanālīcanīˈta! Huan
Māpaˈksīniˈ maktakaˈlhāniˈ; Dios lej
sicuaˈlanālīnīˈtaˈniˈ que ixlīhuākcaˈn
huan āˈmakapitzīn puscan.
29 Lāˈ aˈxniˈcaˈ María laktzīˈlh
huan ángel, lej līlēˈcnīlh huāˈmāˈ
tachihuīn. 30 Lāˈ huan ángel kalhtīlh:
—María, tūˈ cajicuaˈ porque
Dios lej pāxquīˈyāniˈ. 31 Chuhuaˈj
nakaˈlhīniˈnaˈ lāˈ nakaˈlhīˈyaˈ
kalhatin skaˈtaˈ xachiˈxcuˈ. Lāˈ
namāpācuhuīyaˈ Jesús. 32 Lej
tasquiˈnī lāˈ namāpācuhuīcan
ixOˈkxaˈ Dios aˈntī más xakaˈtlaˈ.
Lāˈ huan Māpaˈksīniˈ Dios nahuiˈlī
ixlīrey huaˈchi ixpap David 33 para
que pōˈktu nacāmāpaˈksī ixlīhuāk
israelitas. Lāˈ ixlīmāpaˈksīn tūˈ
maktin catisputli.

34 Lāˈ tuncan María kalhasquiˈnīlh
huan ángel:
—¿Chichū nalīla huāˈmāˈ? Quit
tūnaˈj ictapūchahua.
35 Lāˈ huan ángel kalhtīlh:
—Huan Espíritu Santo namin
lāˈ nalakminānˈ lāˈ ixlīmāpaˈksīn
Dios Xakaˈtlaˈ nalīmacxtiˈliˈyāniˈ
huaˈchi poklhnuˈ. Uˈtzaˈ nalīla
para que huan skaˈtaˈ aˈntī
natahuiˈla nala xmān ixlaˈ Dios
lāˈ namāpācuhuīcan ixOˈkxaˈ Dios.
36 Lāˈ nā mintalakapasniˈ Elisabet
nā nakaˈlhī ixcaman xachiˈxcuˈ
aˈyuj toˈkotzīntzaˈ lāˈ aˈyuj huancan
que tūˈtzaˈ catikaˈlhīlh ixcaman.
Kaˈlhītzaˈ lakachāxan mālhcuyuˈ
desde aˈxniˈca kaˈlhīniˈlh 37 porque
Dios tzē natlahua ixlīhuāk catūhuā.
38 Lāˈ aˈxniˈcaˈ María kalhtīlh lāˈ
huanilh:
—Quit ixlaˈ Dios para
natlōkentaxtū ixtapuhuān. Calalh
chu aˈnchī quihuaˈniˈnīˈtaˈ.
Lāˈ huan ángel aˈlh.

María lakaˈlh Elisabet

39 Lāˈ milh lakatin chiˈchiniˈ
aˈxniˈcaˈ María taxtulh lāˈ aˈlh
lacapalh nac huan xcānsipej xalaˈ
lakakēstīnniˈ Judea. 40 Lāˈ tanūlh na
ixchic Zacarías lāˈ mālakakōtanuˈlh
Elisabet. 41 Lāˈ aˈxniˈcaˈ Elisabet
kaxmatniˈlh ixtachihuīn María,
huan skaˈtaˈ taxakāˈlīlh na ixpān lāˈ
Elisabet lītatzumalh huan Espíritu
Santo ixaˈclhcunuc. 42 Lāˈ aˈxniˈcaˈ
Elisabet chihuīnaˈlh lej palhaˈ lāˈ
hualh:
—Dios más sicuaˈlanālīnīˈtaˈniˈ
huiˈx que ixlīhuākcaˈn puscan lāˈ
nā sicuaˈlanālīnīˈt mincaman. 43 Lāˈ
¿tichūn quit para que naquilakmin
ixtzīˈt quiMāpaˈksīniˈ? Quit nīn
tuntūˈ. 44 Lāˈ xmān ickaxmatli
mintachihuīn lāˈ quiskaˈtaˈ
līpāxuhualh lāˈ taxakāˈlīlh na
quimpān. 45 Huiˈx līpāxuhuaˈyaˈ
como kalhlakaˈīˈnīˈtaˈ lāˈ
natlōkentaxtū aˈntū huaninīˈtaˈniˈ
huan Māpaˈksīniˈ.
46 Lāˈ tuncan María hualh:
Quilīcaˈtzīn mācāˈtanīmāˈ huan
Māpaˈksīniˈ.
47 Lāˈ quilīcaˈtzīn līpāxuhua
ixpālacata quiMāpūtaxtūnuˈ
Dios.
48 Dios cuenta quintlahuanīˈt quit
aˈntī ixtasācuaˈ lej xapobre.
Lāˈ chuhuaˈj lāˈ nā pōˈktu
tachiˈxcuhuīˈt natahuan que
iclīpāxuhua quit.
49 Dios aˈntī lej kaˈlhī līmāpaˈksīn
quintlahuaniˈnīˈt lakaˈtlaˈn
catūhuā.
Lāˈ xlaˈ lej santo.
50 Pōˈktu nacālakalhuˈman aˈntīn
taˈaˈcnīniˈniˈ.
51 Ixlīmāpaˈksīn lītlahuanīˈt
lhūhuaˈ catūhuā.
Lītlajalh aˈntī lej kaˈtlaˈjcaˈtzī.
52 Cāmāpānūniˈlh
ixlīmāpaˈksīncaˈn huan aˈntī
lej kaˈtlaˈ ixtahuanīˈt lāˈ aˈntīn
tapuhuan que xlacaˈn más
natatasquiˈnī.
53 Aˈntī xatziˈncsniˈnīˈn
cālīmākaˈsīlh xatzey līhuaˈt lāˈ
cāmacāˈnīˈt huan ricosnuˈ con
nīn tuntūˈ.
54 Cāmaktāyanīˈt huan ixraza
Israel aˈntī tatlōkentaxtū
ixtapuhuān Dios lāˈ tūˈ maktin
makxteknīˈt ixlīlakalhuˈman.
55 Uˈtzaˈ tlahualh aˈcxtim huaˈchi
cāhuaninīˈt quimpapcaˈn aˈntī

El Nuevo Testamento en el totonaco de Xicotepec de Juárez © La Liga Bíblica 1978, 2009

Abraham lāꞌ nā ixnatāꞌnatnaꞌ
que pōꞌktu nacāmaktāya.
56 Lāꞌ María tachokolh na ixchic
Elisabet lakatuꞌtun mālhcuyuꞌ lāꞌ
āꞌcalīstān taspiꞌtli na ixchic.

Aꞌnchī lacatuncuīlh Juan huan Maꞌkpaxīniꞌ

57 Lāꞌ aꞌxniꞌcaꞌ chāꞌniꞌlh
ixmālhcuyuꞌ huan skaꞌtaꞌ,
tahuiꞌlalh ixcaman Elisabet.
Xachiꞌxcuꞌ ixuanīꞌt. 58 Lāꞌ ixamigos
lāꞌ ixtalakapasnīꞌn tamilh para
natatāꞌlīpāxuhua aꞌxniꞌcaꞌ tacaꞌtzīlh
que Dios lītlahuanīꞌt xalītzey
Elisabet. 59 Ixlīlakatzeyan chiꞌchiniꞌ
taꞌaꞌlh tatlahua ixtalanāncaꞌn para
nacircuncidarlīcan huan skaꞌtaꞌ
lāꞌ ixuiꞌlīniꞌcuꞌtuncan ixtacuīniꞌ
Zacarías huaꞌchi ixtātaꞌ. 60 Lāꞌ ixtzīꞌt
cāhuanilh:
—Tūꞌ. Ixtacuīniꞌ Juan nahuan.
61 Lāꞌ kalhasquinīca:
—Lāꞌ ¿aꞌchīꞌ? Tintīꞌ aꞌnan de
mintalakapasniꞌ aꞌntī huanican
Juan.
62 Chu tuncan tamacahuaniꞌlh
ixtātaꞌ huan skaꞌtaꞌ para natacaꞌtzī
tūyā tacuīniꞌ nahuiꞌlīniꞌcuꞌtun.
63 Xatātaꞌ squiꞌnli kalhtin caꞌpsnat
para natzoꞌkuiꞌlī lāꞌ tzoꞌkli:
“Ixtacuīniꞌ Juan”. Lāꞌ ixlīhuākcaꞌn
talēꞌcnīlh. 64 Lāꞌ tuncan huāꞌmāꞌ
kaꞌtlāꞌtus Zacarías tzucupā
chihuīnaꞌn lāꞌ mācāꞌtanīlh Dios.
65 Uꞌtzaꞌ talīlēꞌcnīlh huan ixamigos
lāꞌ tahuankōꞌlh huāꞌmāꞌ lakachu nac
huan lakakēstīn xalaꞌ nac Judea.
66 Ixlīhuākcaꞌn aꞌntīn takaxmatli lej
tapāstacnaꞌlh lāꞌ talākalhasquiꞌnīlh:
—Lāꞌ huāꞌmāꞌ skaꞌtaꞌ ¿tuchūyā
chiꞌxcuꞌ nala?
Chuntzaꞌ tahualh como ixtasuꞌyu
que ixsicuaꞌlanālīnīꞌt huan
Māpaꞌksīniꞌ.

Zacarías mācāꞌtanīlh Dios

67 Huan Espíritu Santo lītatzumalh
ixaꞌclhcunuc huan Zacarías lāꞌ
chihuīnaꞌlh huaꞌchi Dios māsuꞌniꞌlh
lāꞌ hualh:
68 Camācāꞌtanīca huan Māpaꞌksīniꞌ
aꞌntī ixDioscaꞌn israelitas
porque quincālakalhuꞌmaniꞌ
quinaꞌn aꞌntī ixraza lāꞌ
quincāmāpūtaxtūniꞌ.
69 Quincāmaxquīꞌnīꞌtaꞌniꞌ kalhatin
Māpūtaxtūnuꞌ; lej kaꞌlhī
līmāpaꞌksīn lāꞌ xalaꞌ ixlaclhniꞌ
ixnatāꞌnatnaꞌ David aꞌntī
tlōkentaxtūlh ixtapuhuān
Dios.
70 Chu aꞌnchī hualh por huan
profetasnaꞌ xalanīꞌn makān,
chuntzaꞌ līhuiꞌlīlh Dios.
71 Hualh que ixquincāmāpūtaxtūniꞌ
de ixlīmāpaꞌksīn
quintāꞌcaꞌtzacaꞌn lāꞌ
ixlīhuākcaꞌn aꞌntīn tūꞌ
quincātalaktzīꞌncuꞌtunāniꞌ.
72 Lāꞌ huampā que
ixquincālakalhuꞌmaniꞌ
quimpapcaꞌn lāꞌ tūꞌ
ixtipātzaꞌnkālh aꞌnchī
līlacāxtlahualh con xlacaꞌn.
73 Uꞌtzaꞌ huan compromiso
aꞌntū Dios ixlītlahuanīꞌt
quimpapcaꞌn Abraham,
74 que ixquincāmāpānūniꞌn
quintāꞌcaꞌtzacaꞌn para que
ixtlahuáuj ixtapuhuān Dios lāꞌ
tūꞌ ixjicuaꞌuj.
75 Lāꞌ chuntzaꞌ nalayāuj
lacuan pōꞌktu nac huāꞌmāꞌ

El Nuevo Testamento en el totonaco de Xicotepec de Juárez © La Liga Bíblica 1978, 2009

quilhtamacuj, huaꞌchilh tūꞌ
ixtlahuáuj aꞌntūn tūꞌ tzey.
76 Lāꞌ huiꞌx, quiskaꞌtaꞌ,
namāpācuhuīcaꞌnaꞌ
ixaꞌctaꞌsanaꞌ Dios
más Xakaꞌtlaꞌ porque
napūꞌlaniꞌyāniꞌ huan
Māpaꞌksīniꞌ lāꞌ
namālakstuꞌncaꞌ aꞌnlhā naꞌaꞌn.
77 Lāꞌ nacāmāsuꞌniꞌyaꞌ
tachiꞌxcuhuīꞌt para que
chuntzaꞌ natacaꞌtzī que
namin huan Māpūtaxtūnuꞌ
lāꞌ nacāmāsputūnuꞌniꞌ
ixtalaclēꞌiꞌcaꞌn.
78 Dios quincāpāxquīꞌyāniꞌ lāꞌ
quincālakalhuꞌmanāniꞌ.
Uꞌtzaꞌ quincālīmacaminiꞌyāniꞌ
kalhatin para
naquincāmāpūtaxtūyāniꞌ.
Xlaꞌ namāxkakē quintejcaꞌn.
79 Quinaꞌn huaꞌchi aꞌntīn
tahuiꞌlānaꞌ aꞌnlhā cāꞌpucsuaꞌ
lāꞌ tanīmāꞌna.
Lāꞌ naquincāmāsuꞌniꞌyāniꞌ aꞌnchī
chu lakatin quintapuhuāncaꞌn
con Dios aꞌxniꞌcaꞌ
natlāꞌhuanāuj na ixtej.
80 Lāꞌ huan skaꞌtaꞌ Juan īꞌstacmāꞌ
lāꞌ xaꞌnca ixcāmāchekxī ixlīhuāk
catūhuā aꞌntū ixlaꞌ Dios. Lāꞌ aꞌxniꞌcaꞌ
kaꞌtlaꞌtzaꞌ, ixuīꞌ nac cāꞌlhpiꞌmpiꞌliꞌ
tiꞌyaꞌt hasta que milh huan
ixlacchiꞌchiniꞌ para nalīlakapascan
israelitas.

Aꞌnchī lacatuncuīlh Jesús

Mt. 1.18-25

2 Lāꞌ aꞌxniꞌcaꞌ tūnaꞌj
ixtahuiꞌla Jesús, huan
emperador Augusto māpaꞌksīlh
lakatin censo chuxalhā nac
cāꞌquilhtamacuj. 2 Aꞌxniꞌcaꞌ Cirenio
ixuīꞌ ixlīgobernador nac Siria
aꞌxniꞌcaꞌ pūꞌla tlahualh huan censo.
3 Ixtasquiꞌnī chāꞌtunuꞌ cataꞌaꞌlh
na ixāꞌlacchicniꞌcaꞌn aꞌnlhā
ixtatahuiꞌlanīꞌt ixpapcaꞌn para
nacātzoꞌkniꞌcan ixtacuīniꞌcaꞌn.
4 Uꞌtzaꞌ lītaxtulh José de nac huan
cāꞌlacchicniꞌ Nazaret xalaꞌ nac
estado de Galilea lāꞌ aꞌlh nac lakatin
cāꞌlacchicniꞌ Belén xalaꞌ nac estado
de Judea. Aꞌntzaꞌ xatahuiꞌlaniꞌ
David lāꞌ como José ixtāꞌnat
ixuanīꞌt David, aꞌntzaꞌ ixmāstāꞌlh
ixtacuīniꞌ. 5 Lāꞌ aꞌlh nac Belén
para natzoꞌkcan ixtacuīniꞌ. Tāꞌaꞌlh
María aꞌntī ixtalacāxlanīꞌttzaꞌ
que natāꞌtapūchahua xlaꞌ lāꞌ xlaꞌ
ixkaꞌlhīniꞌntzaꞌ. 6 Lāꞌ pātleꞌkelh
que aꞌxniꞌcaꞌ ixuīꞌ nac Belén,
chāꞌniꞌlh ixmālhcuyuꞌ huan skaꞌtaꞌ.
7 Tahuiꞌlalh īꞌskaꞌtaꞌ ixlīmaksāstiꞌ
María lāꞌ xachiꞌxcuꞌ. Līmaksnaꞌtli
ixtanchut lāꞌ māpīꞌlh aꞌnlhā
mojōcan ixlīhuaꞌt cahuāyuj como tūꞌ
takaksli aꞌnlhā natamaklhtata nac
mesón.

Huan ángeles lāꞌ huan pastornuꞌ

8 Ixaꞌnan pastornuꞌ pajtzu
nac Belén. Tintascac
ixtalakalhtatamāꞌna nac potrero
ixborregocaꞌn. 9 Chu līmaktin
tasuꞌyulh kalhatin ixángel Dios lāꞌ
cālīxtiꞌliꞌlh īꞌxkakanaꞌ Māpaꞌksīniꞌ.
Lāꞌ lej tajicuaꞌlh. 10 Lāꞌ huan ángel
cāhuanilh:
—Tūꞌ cajicuaꞌntit porque
iccālīminiꞌyāniꞌ razón xatzey lāꞌ
ūꞌtzaꞌ natalīkaꞌlhī tapāxuhuān
ixlīhuākcaꞌn tachiꞌxcuhuīꞌt.
11 Chuhuaꞌj huāꞌmāꞌ tzīꞌsa
tahuiꞌlaꞌchaꞌ kalhatin skaꞌtaꞌ
nac huan cāꞌlacchicniꞌ aꞌnlhā

ixtahui'lanī't David. Xla' nala
miMāpūtaxtūnu'ca'n lā' māni'
ū'tza' Cristo huan Māpa'ksīni'.
12 Lā' nakaksā'tit huan ska'ta'
talīmaksna'tni' ixtanchut lā'
māpī'canī't a'nlhā mojōcan ixlīhua't
cahuāyuj. U'tza' nalīlakapasā'tit
que ū'tza' xla'.
13 Lā' chu līmaktin tatasu'yupā
lhūhua' ángeles xala' nac a'kapūn
a'ntī ixtamācā'tanīmā'na Dios. Lā'
tahualh:
14 —¡Camācā'tanīca Dios nac
a'kapūn lā' tzē'k catatahui'lalh nac
cā'ti'ya'tna' ixlīhuākca'n a'ntī Dios
cālakalhu'malh!
15 Lā' tuncan a'xni'ca' huan
ángeles tataspi'tli nac a'kapūn,
huan pastornu' tatzuculh talāhuani:
—Cāhuitit chuhua'j nac Belén lā'
nalaktzī'nāuj a'ntūn pātle'kenī't
lā' a'ntū huan Māpa'ksīni'
quincāmāca'tzīnīnī'ta'ni'.
16 Lā' ta'a'lh lacapalh lā' cākaksca
María lā' José lā' huan ska'ta' a'nlhā
ixmāpī'canī't lā' a'nlhā chī'yāhuacan
cahuāyuj. 17 Lā' a'xni'ca' talaktzī'lh,
tahualh a'ntū ixtahuanī't ángeles
ixpālacata huan ska'ta'. 18 Lā'
ixlīhuākca'n a'ntīn takaxmatli
talīlē'cnīlh ixtachihuīnca'n huan
pastornu'. 19 Lā' María lej ixpāstacmā'
ixlīhuāk a'ntū ixpātle'kenī't lā' a'ntū
ixuanicanī't lā' ixpuhuan.
20 Lā' huan pastornu' tataspi'tli
lā' ixta'a'cnīni'ni'mā'na Dios lā'
ixtamācā'tanīmā'na como chu a'nchī
cāhuanica, chu a'cxtim pātle'kelh.

Huan ska'ta' Jesús māsu'yuca nac xaka'tla' lītokpān

21 Lā' ixlīlakatzeyan chi'chini'
tlahuaca huan talanān de
circuncisión para huan ska'ta' lā'
hui'līni'ca ixtacuīni' Jesús. U'tza'
huā'mā' tacuīni' a'ntū huan ángel
huanilh María a'xni'ca' tūna'j
ixka'lhīni'n.
22 Lā' ixlītu'pu'xam chi'chini'
tatlōkentaxtūlh ixtalanānca'n huan
puscan a'nchī Moisés ixmāsu'yunī't
para naxapa ixlīko'hua'jua' huan
puscāt. Lā' talē'lh huan ska'ta'
nac Jerusalén para namāsu'ni'can
huan Māpa'ksīni' Dios. 23 Chuntza'
tatlahualh como tatzo'kni' na ixley
Dios:

Chā'tunu' ska'ta' xachi'xcu' a'ntī
līmaksāsti', ū'tza' nala ixla'
Māpa'ksīni' Dios.

24 Chuntza' María lā' José ta'a'lh
para natamālacnū chu a'nchī huan
na ixley Dios. Huan palh tasqui'nī
namālacnūni'can xachi'xcu' lā'
xapuscāt tórtola o tantu' tantzasnān.
25 Lā' ixuī' nac Jerusalén
huā'mā'na chi'chini' kalhatin
chi'xcu' a'ntī ixuanican Simeón.
Lej tzeyā chi'xcu' ixuanī't lā'
ixa'cnīni'ni' Dios lā' ixka'lhīmā'
ixMāpūtaxtūnu'ca'n israelitas. Lā'
huan Espíritu Santo ixtā'huī'. 26 Lā'
ixmāsu'ni'nī'ttza' que tū' ixnīlh
palh tū' pū'la nalaktzī'n huan
Cristo a'ntī huan Māpa'ksīni' Dios
namacamin. 27 Huā'mā' chi'xcu'
a'lh nac lītokpān por huan
Espíritu Santo. Lā' līminca huan
ska'ta' Jesús nac lītokpān para
natlōkentaxtū ixtalanānca'n lā'
a'ntū māpa'ksīlh huan ley a'ntū
tzo'kli Moisés. 28 Lā' huan Simeón
cha'xli huan ska'ta' lā' a'cnīni'ni'lh
Dios lā' hualh:
29 QuiMāpa'ksīni', chuhua'j līpāxūj
na'icnī como tlōkentaxtū'nī'ta'

El Nuevo Testamento en el totonaco de Xicotepec de Juárez © La Liga Bíblica 1978, 2009

a'ntū quihua'ni'nī'ta' quit a'ntī
mintasācua'.
30 Iclaktzī'nī'ttza' con
quilakastapun huā'
Māpūtaxtūnu' 31 a'ntī hui'x
māstā'nī'ta' para ixlīhuākca'n
tachi'xcuhuī't.
32 U'tza' nacāmāsu'ni' a'ntīn
tū' israelitas para que
xa'nca natatlā'huan nac
cā'quilhtamacuj hua'chi huan
pūmaksko nacāmāsu'yu a'ntī
talatlā'huan a'nlhā cā'pucsua'.
Lā' por ixpālacata
nacā'a'cnīni'ni'can
huan israelitas a'ntī
mintachi'xcuhuī't.
33 Lā' José lā' ixtzī't Jesús
talīlē'cnīlh a'ntū hualh huan
Simeón ixpālacata huan ska'ta'.
34 Lā' Simeón squi'nli que Dios
casicua'lanālīlh lā' huanilh María
a'ntī ixtzī't Jesús:
—Cala'ktzi'. Dios lacsacnī't huā'mā'
ska'ta'. Lā' a'xni'ca' chi'xcu'tza' nala,
lhūhua' israelitas natakalhlaka'ī'
lā' xla' nacāmaktāya. Lā' a'ntī
tū' natakalhlaka'ī', xlaca'n
natatā'lāsta'la. Xla' namāsu'yu
ixtapuhuān Dios lā' tachi'xcuhuī't
natalakmaka'n. 35 Lā' chuntza'
naca'tzīcan a'nchī pāstacna'nāuj
chā'tunu' de quina'n na
qui'a'clhcunucca'n. Lā' hui'x lej
nalakaputza'ya' hua'chi palh
nalakpusa kantin espada na
mi'a'clhcunuc —hualh Simeón.
36 Lā' nā ixuī' a'ntza' kalhatin
puscāt a'ntī ixa'cta'sana' Dios
lā' ixtacuīni' Ana. Xla' ixcaman
Fanuel xala' ixraza Aser. Lejtza'
to'kotzīntza' ixuanī't. Tzu'ma'jātcus
ixuanī't a'xni'ca' tapūchōlh
lā' tā'tahui'lalh ixchi'xcu'
lakatojon cā'ta. 37 Chuhua'j
ixlītā'ti'pu'xamatā'ti' cā'ta lakapūt.
Tū' ixtaxtu de nac xaka'tla' lītokpān
pero pō'ktu ixmācā'tanīmā'
Māpa'ksīni' Dios. A'katunu' tū'
ixuā'yan como ixtlahuacu'tun
oración.
38 A'xni'ca' José lā' María tatanūlh
nac xaka'tla' lītokpān, huā'mā'
ka'tlā'tus Ana cālaktapajtzūlh. Lā'
a'xni'ca' maxquī'kō'lh pāxcatca'tzī
Dios, tzuculh līchihuīna'n huan
ska'ta' Jesús. Cālītā'chihuīna'lh
ixlīhuākca'n a'ntī xalanī'n nac
Jerusalén a'ntī ixtaka'lhīmā'na
ixmāpūtaxtūnu'ca'n.

Taspi'tchokoca nac Nazaret

39 Lā' a'xni'ca' José lā' María
tatlōkentaxtūlh ixlīhuāk a'ntū
māpa'ksīlh Moisés a'ntū tzo'kli
na ixley Dios, talē'mpā huan
ska'ta' nac Galilea nac Nazaret
ixā'lacchicni'ca'n. 40 Lā' huan ska'ta'
ī'stacmā' lā' lej ixtli'hui'quimā' lā'
lej skalalh ixlatēlha lā' Dios ā'chulā'
ixsicua'lanālī.

Huan ka'hua'chu Jesús nac xaka'tla' lītokpān

41 Cā'ta cā'ta José lā' María ixta'a'n
nac Jerusalén para ixcā'tani'ca'n
israelitas a'ntū huanican pascua.
42 Lā' a'xni'ca' Jesús ixka'lhī
lakacāujtu' cā'ta, ixlīhuākca'n ta'a'lh
nac Jerusalén para huan cā'tani' lā'
chuntza' hua'chi ixtalīsmanīnī'ttza'.
43 Lā' a'xni'ca ixlē'ksputnī'ttza'
cā'tani' lā' ixtaquītaspi'tmā'natza',
huan ka'hua'chu Jesús tachokolh
nac Jerusalén. Lā' ixtzī't lā' José
tū' cuenta tatlahualh. 44 Ixtapuhuan

El Nuevo Testamento en el totonaco de Xicotepec de Juárez © La Liga Bíblica 1978, 2009

que Jesús ixtatāꞌmimāꞌnatzaꞌ
āꞌmakapitzīn lāꞌ chuntzaꞌ taꞌaꞌlh nac
tej lakatin chiꞌchiniꞌ. Lāꞌ aꞌxniꞌcaꞌ
ixtaputzamāꞌnatzaꞌ ixlaclhniꞌ
ixtalakapasnīꞌn lāꞌ ixamigos, 45 tūꞌ
takaksli. Lāꞌ tuncan tataspiꞌtli nac
Jerusalén para nataputzayāchaꞌ.
46 Lāꞌ ixlīlakatuꞌtun chiꞌchiniꞌ
takaksli Jesús nac xakaꞌtlaꞌ
lītokpān. Ixcālaclhpuꞌnahuīꞌ
huan mākalhtōꞌkēꞌniꞌnīꞌn
huan ley lāꞌ ixcākaxmatmāꞌ
lāꞌ ixcākalhasquiꞌnīmāꞌ. 47 Lāꞌ
ixlīhuākcaꞌn aꞌntī takaxmatli
talīlēꞌcnīlh ixtapāstacnaꞌ lāꞌ aꞌnchī
ixcākalhtī.
48 Lāꞌ aꞌxniꞌcaꞌ talaktzīꞌlh María lāꞌ
José, talēꞌcnīlh lāꞌ ixtzīꞌt huanilh:
—Quiꞌoꞌkxaꞌ, ¿aꞌchīꞌ
quilātlahuaniꞌnīꞌtaꞌuj chuntzaꞌ? Quit
lāꞌ mintātaꞌ lej iclīpuhuanīꞌtaꞌuj
iccāputzayān.
49 Lāꞌ Jesús cāhuanilh:
—¿Aꞌchīꞌ quilāputzayāuj? ¿Chu
tūꞌ caꞌtzīyāꞌtit maclacasquiꞌn
naꞌictachoko na ixchic quinTātaꞌ
Dios?
50 Lāꞌ xlacaꞌn tūꞌ tamāchekxīniꞌlh
ixtachihuīn.
51 Lāꞌ tuncan cātāꞌtaspiꞌtli nac
Nazaret lāꞌ cāꞌaꞌkahuānaꞌniꞌlh. Lāꞌ
ixtzīꞌt lej lhūhuaꞌ ixpāstaca ixlīhuāk
huāꞌmāꞌ lāꞌ māquīꞌkōꞌlh na ixcuꞌxan.
52 Lāꞌ Jesús īꞌstacmāꞌ lāꞌ āꞌchulāꞌ
ixkaꞌlhīmaꞌ tapāstacnaꞌ. Lāꞌ nā tzey
ixuanīꞌt na ixlacapūn Dios lāꞌ na
ixlacapūncaꞌn tachiꞌxcuhuīꞌt.

Juan huan Māꞌkpaxīniꞌ, xlaꞌ aꞌctaꞌsanaꞌ nac cāꞌlhpiꞌmpiꞌliꞌ tiꞌyaꞌt

Mt. 3.1-12; Mr. 1.1-8; Jn. 1.19-28

3 Ixlīlakacāujquitzis cāꞌta
ixlīgobernador Tiberio
aꞌxniꞌcaꞌ Poncio Pilato gobernador
ixuanīꞌt de nac Judea. Lāꞌ Herodes
gobernador ixuanīꞌt de nac Galilea,
lāꞌ ixtāꞌtin Felipe gobernador
ixuanīꞌt de nac Iturea lāꞌ de nac
Traconite, lāꞌ Lisanias gobernador
ixuanīꞌt de nac Abilina. 2 Lāꞌ Anás
lāꞌ Caifás xamāpaꞌksīniꞌnīꞌn curasnaꞌ
ixtahuanīꞌt. Aꞌxniꞌcaꞌ ixlīhuākcaꞌn
ixtamāpaꞌksīniꞌmāꞌna, aꞌxniꞌcaꞌ
Dios tāꞌchihuīnalh Juan ixcaman
Zacarías aꞌntī ixuīꞌ nac cāꞌlhpiꞌmpiꞌliꞌ
tiꞌyaꞌt. 3 Lāꞌ Juan aꞌlh lakachu pajtzu
huan pūxka Jordán. Lāꞌ cāhuanilh
tachiꞌxcuhuīꞌt que ixtaꞌaꞌkpaxli
lāꞌ ixtaxtāpalīlh ixtapāstacnaꞌcaꞌn
para nacāmāsputūnuꞌniꞌcan
ixtalaclēꞌiꞌcaꞌn. 4 Huāꞌmāꞌ
pātleꞌkelh aꞌnchī ixtzoꞌknunīꞌt huāꞌ
ixaꞌctaꞌsanaꞌ Dios aꞌntī ixuanican
Isaías. Chuntzaꞌ tzoꞌkli:

> Aꞌntzaꞌ aꞌnlhā cāꞌlhpiꞌmpiꞌliꞌ
> tiꞌyaꞌt, nakaxmatcan
> catīhuā aꞌntī palhaꞌ
> nachihuīnaꞌn lāꞌ nahuan:
> “Cacāxtlahuaꞌtit huan tej
> como mimāꞌ huan Māpaꞌksīniꞌ.
> Stuꞌnc camālakstuꞌnctit
> huan tej. 5 Ixlīhuāk
> huan cāꞌpūtatonkopūn
> natatzumanaꞌn lāꞌ huan
> kēstīnniꞌ lāꞌ ixpōkalhniꞌ
> kēstīnniꞌ pūscaꞌnan natalakōꞌ.
> Lāꞌ huan lhkaꞌhuiꞌliꞌ tej
> slituaꞌ nala. Lāꞌ aꞌnlhā tūꞌ
> kalhspit, kalhspit nala. 6 Lāꞌ
> ixlīhuākcaꞌn tachiꞌxcuhuīꞌt
> natalaktzīꞌn que Dios
> macamilh Māpūtaxtūnuꞌ”.

7 Lāꞌ aꞌxniꞌcaꞌ lhūhuaꞌ
tachiꞌxcuhuīꞌt tataxtulh para
que Juan nacāmāꞌkpaxī, xlaꞌ
cālacaquilhnīlh lāꞌ cāhuanilh:

El Nuevo Testamento en el totonaco de Xicotepec de Juárez © La Liga Bíblica 1978, 2009

—¡Huiˈxinaˈn tlahuaˈpāˈnaˈntit
lakatuˈ milacancaˈn! ¿Tichū
cāhuaniniˈ que natzāˈlaˈniˈyāˈtit
huan ixtāˈkcha Dios aˈntū
mimāˈ? 8 Catlahuaˈtit aˈntū
tzey para que natasuˈyu palh
stuˈncuaˈ xtāpalīnīˈtaˈntittzaˈ
mintapāstacnaˈcaˈn. Lāˈ tūˈ
catihuantit mēˈcstucaˈn: “Quinaˈn
īˈxūˈyātāˈnatnaˈ Abraham. Uˈtzaˈ
iclīpāhuanāuj lāˈ tūˈ icjicuaniˈyāuj
ixtāˈkcha Dios”. Tūˈ chuntzaˈ ixuaˈntit.
Quit iccāhuaniyāniˈ que Dios tzē
nacāxtāpalī huāˈmāˈ chihuixniˈ lāˈ
natala īˈxūˈyātāˈnatnaˈ Abraham.
9 Huaˈchilh xacacanīˈttzaˈ huan āˈchaj
lāˈ natzucucan natancāˈcan huan
quiˈhuiˈ. Lāˈ chuxatūyā quiˈhuiˈ aˈntūn
tūˈ māstāˈ ixtōˈcaˈt xatzey, ūˈtzaˈ
natancāˈcan lāˈ nalhcuyucan.
10 Lāˈ huan tachiˈxcuhuīˈt
takalhasquiˈnīlh:
—¿Tuchū naˈictlahuayāuj?
11 Lāˈ Juan cākalhtīlh:
—Aˈntī kaˈlhī kalhtuˈ ixcamisa
camaxquīˈlh kalhtin aˈntīn tūˈ kaˈlhī.
Lāˈ aˈntī kaˈlhī ixlīhuaˈt catāˈhuaˈlh
aˈntīn tūˈ kaˈlhī.
12 Lāˈ nā tamilh mātāˈjīniˈnīˈn de
impuestos para nataˈaˈkpaxa lāˈ
takalhasquiˈnīlh:
—Mākalhtōˈkēˈniˈ, ¿tuchū
xaˈictlahuáuj quinaˈn?
13 Lāˈ Juan cākalhtīlh:
—Nasquiˈnāˈtit xmān aˈntū
ixtapalh huan impuesto.
14 Lāˈ huan tropasnaˈ nā
takalhasquiˈnīlh:
—Lāˈ quinaˈn ¿tuchū maclasquiˈn
naˈictlahuayāuj?
Lāˈ cākalhtīlh:
—Tūˈ tilēˈksaˈnīniˈnāˈtit aˈntūn
tūˈ stuˈncuaˈ nīn tūˈ titucsnuˈnāˈtit
para nakaˈlhāˈnaˈnāˈtit. Lāˈ
calīpāxuhuaˈtit mintatlajcaˈn.
15 Lāˈ huan tachiˈxcuhuīˈt lej
ixtacaˈtzīcuˈtun ixpālacata Juan,
como ixtapuhuamāˈna que chōˈla
Juan, ūˈtzaˈ huan Cristo aˈntī Dios
lacsacnit. 16 Lāˈ Juan cāhuanikōˈlh:
—Ixlīstuˈncuaˈ quit
iccālīmāˈkpaxīyāniˈ con xcān. Huan
aˈntī namin, xlaˈ makapitzīn de
huiˈxinaˈn nacātalīmāˈkpaxīyāniˈ
Espíritu Santo lāˈ āˈmakapitzīn
huampala con macscut. Xlaˈ
āˈlīhuaˈcaˈ māpaˈksīniˈn que
quit. Quit tūla icmālacastuca xlaˈ.
Ixtasācuaˈ aˈntī naxcuta ixuarachi
līhuaˈcaˈ tasquiˈnī que quit. 17 Xlaˈ
huaˈchi aˈntī kaˈlhī ixpūmālakosūn
na ixmacan para nalacsuˈnu huan
trigo aˈntū lītlahuacan harina.
Nasaca huan trigo lāˈ namāquīˈ para
nahuaˈ lāˈ huan paja nalhcuyu nac
macscut aˈnlhā tūla catimāmixīca.
18 Chuntzaˈ cāhuanilh
Juan xatzey tachihuīn lāˈ nā
cāchihuīnaˈmaxquīˈlh tachiˈxcuhuīˈt.
19 Lāˈ nā lacaquilhnīlh huan
gobernador Herodes ixpālacata
Herodías aˈntī ixpuscāt ixtāˈtin
Felipe ixuanīˈt como Herodes
ixkaˈlhī huaˈchi ixpuscāt. Lāˈ nā
lacaquilhnīlh porque tlahualh
lhūhuaˈ āˈcatūhuā aˈntūn tūˈ tzey.
20 Lāˈ Herodes aˈkchāˈlh lāˈ āˈchulāˈ
tlahualh lāˈ Juan mānūca nac
pūlāchīˈn.

Juan māˈkpaxīlh Jesús

Mt. 3.13-17; Mr. 1.9-11

21 Lāˈ aˈxniˈcaˈ Juan
ixmāˈkpaxīniˈn, nā Jesús milh
para naˈaˈkpaxa. Lāˈ līhuan
ixorarlīmāˈ, huan aˈkapūn talaquīˈlh

El Nuevo Testamento en el totonaco de Xicotepec de Juárez © La Liga Bíblica 1978, 2009

22 lāˈ minchaˈ huan Espíritu
Santo. Tasuˈyulh huaˈchi lakatin
tantzasnān ixlakstuˈnc Jesús lāˈ
kaxmatca lakatin tachihuīn aˈntū
hualh:
—Huiˈx quiˈOˈkxaˈ. Lej
icpāxquīˈyāniˈ lāˈ lej quimaxquīˈyaˈ
tapāxuhuān.

Ixlakmakānnaˈ Jesucristo

Mt. 1.1-17

23 Lāˈ aˈxniˈcaˈ Jesús tzuculh
tlahua ixlītlōt, ixkaˈlhī huaˈchi
puˈxamacāuj cāˈta. Huāˈhuīˈ
ixnapapanaˈ Jesús. Ixpuhuancan
que Jesús ixoˈkxaˈ José. Lāˈ José
ixoˈkxaˈ ixuanīˈt Elí 24 aˈntī
ixoˈkxaˈ Matat aˈntī ixoˈkxaˈ Leví.
Lāˈ Leví ixoˈkxaˈ ixuanīˈt Melqui
aˈntī ixoˈkxaˈ Jana aˈntī ixoˈkxaˈ
José. 25 Lāˈ José ixoˈkxaˈ ixuanīˈt
Matatías aˈntī ixoˈkxaˈ Amós aˈntī
ixoˈkxaˈ Nahum aˈntī ixoˈkxaˈ Esli
aˈntī ixoˈkxaˈ Nagai. 26 Lāˈ Nagai
ixoˈkxaˈ ixuanīˈt Maat aˈntī ixoˈkxaˈ
Matatías aˈntī ixoˈkxaˈ Semei aˈntī
ixoˈkxaˈ José aˈntī ixoˈkxaˈ Judá.
27 Lāˈ Judá ixoˈkxaˈ ixuanīˈt Joana
aˈntī ixoˈkxaˈ Resa aˈntī ixoˈkxaˈ
Zorobabel aˈntī ixoˈkxaˈ Salatiel
aˈntī ixoˈkxaˈ Neri. 28 Lāˈ Neri
ixoˈkxaˈ ixuanīˈt Melqui aˈntī
ixoˈkxaˈ Adi aˈntī ixoˈkxaˈ Cosam
aˈntī ixoˈkxaˈ Elmodam aˈntī ixoˈkxaˈ
Er. 29 Lāˈ Er ixoˈkxaˈ ixuanīˈt Josué
aˈntī ixoˈkxaˈ Eliezer aˈntī ixoˈkxaˈ
Jorim aˈntī ixoˈkxaˈ Matat. 30 Lāˈ
Matat ixoˈkxaˈ ixuanīˈt Leví aˈntī
ixoˈkxaˈ Simeón aˈntī ixoˈkxaˈ Judá
aˈntī ixoˈkxaˈ José aˈntī ixoˈkxaˈ
Jonán aˈntī ixoˈkxaˈ Eliaquim. 31 Lāˈ
Eliaquim ixoˈkxaˈ ixuanīˈt Melea
aˈntī ixoˈkxaˈ Mainán aˈntī ixoˈkxaˈ
Matata aˈntī ixoˈkxaˈ Natán. 32 Lāˈ
Natán ixoˈkxaˈ ixuanīˈt David aˈntī
ixoˈkxaˈ Isaí aˈntī ixoˈkxaˈ Obed
aˈntī ixoˈkxaˈ Booz aˈntī ixoˈkxaˈ
Salmón aˈntī ixoˈkxaˈ Naasón. 33 Lāˈ
Naasón ixoˈkxaˈ ixuanīˈt Aminidab
aˈntī ixoˈkxaˈ Aram aˈntī ixoˈkxaˈ
Esrom aˈntī ixoˈkxaˈ Fares aˈntī
ixoˈkxaˈ Judá. 34 Lāˈ Judá ixoˈkxaˈ
ixuanīˈt Jacob aˈntī ixoˈkxaˈ Isaac
aˈntī ixoˈkxaˈ Abraham aˈntī ixoˈkxaˈ
Taré aˈntī ixoˈkxaˈ Nacor. 35 Lāˈ
Nacor ixoˈkxaˈ ixuanīˈt Serug aˈntī
ixoˈkxaˈ Ragau aˈntī ixoˈkxaˈ Peleg
aˈntī ixoˈkxaˈ Heber aˈntī ixoˈkxaˈ
Sala. 36 Lāˈ Sala ixoˈkxaˈ ixuanīˈt
Cainán aˈntī ixoˈkxaˈ Arfaxad aˈntī
ixoˈkxaˈ Sem aˈntī ixoˈkxaˈ Noé aˈntī
ixoˈkxaˈ Lamec. 37 Lāˈ Lamec ixoˈkxaˈ
ixuanīˈt Matusalén aˈntī ixoˈkxaˈ
Enoc aˈntī ixoˈkxaˈ Jared aˈntī
ixoˈkxaˈ Mahalaleel aˈntī ixoˈkxaˈ
Cainán. 38 Lāˈ Cainán ixoˈkxaˈ
ixuanīˈt Enós aˈntī ixoˈkxaˈ Set aˈntī
ixoˈkxaˈ Adán aˈntī ixoˈkxaˈ Dios.

Satanás ixlīlaktzīˈncuˈtun Jesús

Mt. 4.1-11; Mr. 1.12-13

4 Lāˈ ixaˈclhcunuc Jesús
ixlītzuma Espíritu Santo lāˈ
taspiˈtli de nac huan pūxka Jordán.
Lāˈ huan Espíritu Santo lēˈlh aˈnlhā
lej cāˈlhpiˈmpiˈliˈ. 2 Aˈntzaˈ ixuīˈ
tuˈpuˈxam chiˈchiniˈ. Lāˈ milh huan
koˈtiˈtiˈ para nalīlaktzīˈn a ver palh
tzē ixtlajalh Jesús. Lāˈ Jesús tūˈ
huāˈyalh huan tamāˈna chiˈchiniˈ lāˈ
lejtzaˈ ixtziˈncsa. 3 Tuncan huanilh
huan koˈtiˈtiˈ:
—Palh huiˈx ixOˈkxaˈ Dios,
cahuaˈniˈ huāˈmāˈ chihuix que
calalh pāntzi.
4 Lāˈ Jesús kalhtīlh:

—Tatzoˈkniˈ na ixtachihuīn Dios:
Tūˈ xmān pāntzi
catipūlatāˈkchokoca nac
huāˈmāˈ cāˈquilhtamacuj.
Nā maclacasquiˈn cuenta
natlahuacan ixtachihuīn Dios.
5 Lāˈ tuncan huan koˈtiˈtiˈ
lēlh Jesús nac lakatin kēstīn
lej tālhmāˈn. Lāˈ aˈntzaˈ chu
līmaktin māsuˈyukōˈlh ixlīhuāk
quilhtamacuj. 6 Lāˈ huanilh:
—Naˈicmaxquīˈyāniˈ ixlīhuāk
huāˈmāˈ lāˈ namāpaˈksīyaˈ.
Huāk quilaˈ lāˈ nā tzē
naˈicmaxquīˈ chuxatī. 7 Palh
huiˈx naquintatzokostaniˈyaˈ
lāˈ naquiˈaˈcnīniˈniˈyaˈ,
naˈicmaxquīˈkōˈyāniˈ lāˈ ixlīhuāk
milaˈ nahuan.
8 Lāˈ Jesús kalhtīlh:
—Catapānuˈ, Satanás, porque
tatzoˈkniˈ na ixtachihuīn Dios:
Natatzokostaniˈyaˈ lāˈ
namācāˈtanīˈya miMāpaˈksīniˈ
Dios lāˈ natlahuaˈyaˈ xmān
aˈntū xlaˈ lacasquiˈn.
9 Lāˈ āˈcalīstān huan koˈtiˈtiˈ lēˈlh
nac xcānsipej Jerusalén lāˈ yāhualh
na ixaˈcpān huan xakaˈtlaˈ lītokpān.
Lāˈ huanilh:
—Palh huiˈx ixOˈkxaˈ Dios, cayujti
nac tiˈyaˈt 10 como tatzoˈkniˈ na
ixtachihuīn Dios:
Dios nacāmāpaˈksī ixángeles
que natamaktakaˈlhāniˈ.
11 Natamāˈkaquīˈyāniˈ para que
tūˈ natakāhuīˈ nīn kantin
mintojon nac chihuix.
12 Lāˈ Jesús kalhtīlh:
—Nā chuntzaˈ tatzoˈkniˈ na
ixtachihuīn Dios:
Tūˈ tilīlaktzīˈnaˈ huan
Māpaˈksīniˈ Dios.
13 Lāˈ como huan koˈtiˈti tūˈtzaˈ
kaksniˈlh aˈnchī nalīlaktzīˈn Jesús,
tapānūlh lakatin kaˈtlāˈtus.

Jesús lītzuculh ixlītlōt nac Galilea

Mt. 4.12-17; Mr. 1.14-15

14 Lāˈ Jesús taspiˈtli nac Galilea
lāˈ ixkaˈlhī ixlīmāpaˈksīn Espíritu
Santo. Lāˈ chuxalhā nac huan
estado de Galilea ixlīchihuīnamāˈca
ixpālacata aˈntūn tlahualh Jesús.
15 Ixcāmāsuˈniˈmāˈ na ixlītokpāncaˈn
israelitas lāˈ ixlīhuākcaˈn
ixtaˈaˈcnīniˈniˈmāˈna.

Jesús nac Nazaret

Mt. 13.53-58; Mr. 6.1-6

16 Lāˈ tuncan Jesús aˈlh nac
Nazaret aˈnlhā īˈstacnīˈt. Lāˈ tanūlh
nac lītokpān huan chiˈchiniˈ de
pūjaxniˈ huaˈchi ixtalanān. Lāˈ
tāyalh para nalakapūtleˈke huan
ixtachihuīn Dios. 17 Maxquīˈca huan
aˈntū tzoˈkli huan profeta Isaías.
Lāˈ aˈxniˈcaˈ mālakapitzilh, kaksli
aˈnlhā ixtatzoˈkniˈ chuntzaˈ:
18 Huan ixEspíritu Māpaˈksīniˈ
quintāˈhuīˈ como quilacsacnīˈt
para naˈiccāmācaˈtzīnī
xatzey tachihuīn huan
lacxcamanīnniˈ.
Lāˈ nā quimacamilh para
naˈiccāmākoˈxamākaˈtlīˈ
huan aˈntī lej talakaputza
lāˈ para naˈiccāmāxtu aˈntī
cāchīˈcanīˈt.
Lāˈ icmilh para que
naˈiccāmālacahuānī
lakatzīˈnīˈn lāˈ naˈiccāmaktāya
aˈntī tapātīniˈn.
19 Lāˈ nā quimacamilh para
naˈiccāhuani ixlacchiˈchiniˈ
huan Māpaˈksīniˈ.

El Nuevo Testamento en el totonaco de Xicotepec de Juárez © La Liga Bíblica 1978, 2009

20 Lāˈ aˈxniˈcaˈ Jesús mālakaxtokli
huan libro, maxquīˈlh huan
xamayūlh lītokpān lāˈ tahuiˈlalh.
21 Lāˈ como ixlīhuākcaˈn nac
lītokpān ixtalaktzīˈmāˈna, lāˈ xlaˈ
tzuculh chihuīnaˈn lāˈ hualh:
—Chuhuaˈj huāˈmāˈ chiˈchiniˈ
tlōkentaxtūcanīˈt na milacapūncaˈn
huāˈ aˈntūn kaxpaˈttitcus.
22 Lāˈ ixlīhuākcaˈn tahualh lej tzey
Jesús lāˈ talīlēˈcnīlh ixtachihuīn
lej tzēhuanīˈt aˈntū cāhuanilh. Lāˈ
ixtalāhuanimāˈna:
—¿Chu tūˈ ūˈtzaˈ ixcaman José?
23 Lāˈ Jesús cāhuanilh:
—Ixlīstuˈncuaˈ naquilāhuaniyāuj
huāˈ tamāˈna: "Huiˈx doctor lāˈ
pūˈla namāˈtzeyīcaˈnaˈ mēˈcstu".
Lāˈ naquilāhuaniyāuj: "Chuhuaˈj
catlahuaˈ huāˈtzāˈ na mintiˈyaˈt chu
aˈcxtim huaˈchi quincātahuanin que
tlahuanīˈtaˈ nac Capernaum".
24 Chu chihuīnaˈmpā lāˈ
cāhuanilh:
—Ixlīstuˈncuaˈ iccāhuaniyāniˈ
que tūˈ aˈnan kalhatin aˈctaˈsanaˈ
aˈntī nalaktzīˈncuˈtuncan na
ixtiˈyaˈt aˈnlhā stacli. 25 Icaˈna
iccāhuaniyāniˈ que lhūhuaˈ lakapūt
ixaˈnan nac huan país Israel
aˈxniˈcaˈ ixlatlāˈhuan Elías aˈxniˈcaˈ
lakatuˈtun cāˈta āˈiˈtāt tūˈ lalh
xcān. Lāˈ chuxalhā ixtziˈncsnīmāˈca.
26 Lāˈ Dios tūˈ lakmacāˈlh Elías nīn
kalhatin lakapūt xalaˈ nac Israel.
Lakmacāˈlh kalhatin makatiyātiˈ
xalaˈ nac Sarepta aˈntū pajtzu huan
cāˈlacchicniˈ Sidón. 27 Nā chuntzaˈ
ixaˈnan nac Israel lhūhuaˈ aˈntī
ixtapātīmāˈna huan taˈjatat aˈntū
māmasī quinquinītcaˈn lāˈ aˈxniˈcaˈ
ixuiˈlachaˈ huan aˈctaˈsanaˈ Eliseo
pero nīn kalhatin de xlacaˈn
mātzeyīca, xmān huan makatiyātiˈ
Naamán xalaˈ nac Siria.
28 Aˈxniˈcaˈ takaxmatli huāˈmāˈ
tachihuīn, ixlīhuākcaˈn aˈntī
ixtatanūmāˈna nac lītokpān lej
taˈaˈkchāˈlh. 29 Lāˈ tatāˈkaquīˈlh lāˈ
tatantlakaxtulh Jesús de huan nac
xcānsipej. Lāˈ talēˈlh hasta ixaˈcpūn
na ixkēstīn huan xcānsipej para
natamacāˈn para makjū. 30 Lāˈ Jesús
tētaxtulh ixlaclhniˈcaˈn lāˈ aˈlh.

Kalhatin chiˈxcuˈ aˈntī ixkaˈlhī huan tlajanaˈ

Mr. 1.21-28

31 Lāˈ tuncan Jesús aˈlh nac
Capernaum xalaˈ nac estado
de Galilea. Lāˈ ixcāmāsuˈniˈmāˈ
tachiˈxcuhuīˈt huan chiˈchiniˈ
de pūjaxniˈ. 32 Lāˈ talīlēˈcnīlh
aˈnchī ixcāmāsuˈniˈmāˈ como
ixlīchihuīnaˈmāˈ con līmāpaˈksīn.
33 Ixuīˈ nac lītokpān kalhatin
chiˈxcuˈ aˈntī ixchiˈpanīˈt huan
tlajanaˈ. Lāˈ taˈsalh lāˈ hualh:
34 —Jesús xalaˈ nac
Nazaret, ¿aˈchīˈ taˈt aˈnlhā
icuiˈlānaˈuj? ¿Chā taˈnīˈtaˈ para
naquilāmālaksputūyāuj? Quit
iclakapasāniˈ. Huiˈx ixlaˈ Dios lāˈ
santo huiˈx.
35 Jesús lacaquilhnīlh huan
tlajanaˈ lāˈ huanilh:
—¡Quilhcaˈcs! ¡Lāˈ camakxtekti
huāˈmāˈ chiˈxcuˈ!
Lāˈ huan tlajanaˈ māyujūlh huan
chiˈxcuˈ na ixlacapūncaˈn huan
tachiˈxcuhuīˈt lāˈ makxtekli huan
chiˈxcuˈ. Lāˈ nīn tuntūˈ laniˈlh.
36 Ixlīhuākcaˈn lej talēˈcnīlh lāˈ
talāhuanilh:
—¿Tuchūyā tachihuīn huāˈ
tamāˈnaˈ? ¡Huāˈmāˈ chiˈxcuˈ

līchihuīna'n con līmāpa'ksīn lā'
tataxtu huan tlajana'nī'n!
37 Lā' chuxalhā pajtzu nac
Capernaum talātā'chihuīna'lh Jesús.

Jesús mātzeyīlh ixpuhuiti' Simón Pedro

Mt. 8.14-15; Mr. 1.29-31

38 Lā' a'xni'ca Jesús taxtulh de
nac lītokpān, a'lh lā' tanūlh na
ixchic Simón. Lā' ixpuhuiti' Simón
lej ixchi'chīxni'mā'. Lā' squi'ni'ca
Jesús que camātzeyīlh. 39 Lā' Jesús
taquilhpūtalh a'nlhā ixmā' lā'
lacaquilhnīlh huan tachi'chīxni'
lā' mixli. Chu līmaktin tā'kaquī'lh
huan puscāt lā' tzuculh cāmāhuī'.

Jesús cāmātzeyīlh lhūhua' ī'tza'ca'nī'n

Mt. 8.16-17; Mr. 1.32-34

40 Lā' a'xni'ca' ixtā'cnūmā'tza'
huan chi'chini', ixlīhuākca'n
a'ntī ixta'ī'tza'ca'n de tāpālhūhua'
ta'jatatna' cālīmini'ca Jesús. Lā'
cāmacaxapalh lā' cāmātzeyīlh.
41 Lā' lhūhua' a'ntī ixtaka'lhī tlajana'
cāmātzeyīlh. Lā' huan tlajana'nī'n
cāmakxtekli. Lā' tahuanilh:
—Hui'x ixO'kxa' Dios.
Lā' Jesús cālacaquilhnīlh huan
tlajana'nī'n lā' tū' cāmakxtekli
natachihuīna'n como xlaca'n
taca'tzīlh que ū'tza' Cristo a'ntī Dios
lacsacui'līlh.

Jesús a'cta'sana'lh nac Galilea

Mr. 1.35-39

42 Lā' a'xni'ca tuncuīlh, Jesús
taxtulh de nac xcānsipej lā' a'lh
a'nlhā tintī' ixa'nan. Lā' huan
tachi'xcuhuī't ixtaputzamā'na
lā' takaksli a'nlhā ixuī'. Tū'
ixtamakxtekcu'tun ixa'lh makat.
43 Lā' Jesús cāhuanilh:
—Maclacasqui'n na'iccāmāsu'ni'
huan xatzey tachihuīn ā'makapitzīn
xalanī'n xtunc cā'lacchicni'.
Na'iccāmāsu'ni' ixpālacata a'nchī
Dios māpa'ksī. U'tza' quilīmacamilh.
44 Lā' chuntza' ixcāmāsu'ni'tēlha
Jesús nac huan lītokpānna' xala'
nac Galilea.

Lhūhua' squī'ti' cāchi'paca

Mt. 4.18-22; Mr. 1.16-20

5 Lā' milh lakatin chi'chini'
a'xni'ca' Jesús ixuī' na
ixquilhtūn huan lago ixtacuīni'
Genesaret. Lā' tanto lhūhua'
tachi'xcuhuī't tamilh que
ixtalāpi'ta'tza' para natalaktapajtzū
Jesús como ixtakaxmatcu'tun
ixtachihuīn Dios. 2 Jesús cālaktzī'lh
tantu' barcos ixquilhtūn huan
lago lā' nīn tintī' ixpūtojōma'.
Ixtēcu'ca'n ixta'a'nī't talakche'kē'
ixpūxuākna'ca'n. 3 Lā' tuncan Jesús
tōca'lh huan nac lakatin barco
a'ntū ixla' Simón lā' hualh que
camātampūxtuca macsti'na'j de nac
quilhtūn. Lā' tuncan Jesús tahui'lalh
nac barco lā' a'ntza' tzuculh
cāmāsu'ni' huan tachi'xcuhuī't.
4 Lā' a'xni'ca' cāmāsu'ni'kō'lh,
huanilh huan Simón:
—Calī'pi huā' barco a'nlhā
pūlhmā'n lā' camojō'tit
mimpūxuākna'ca'n para
nachi'payā'tit squī'ti'.
5 Lā' Simón kalhtīlh:
—Mākalhtō'kē'ni', tintascactza'
icsquī'tī'ninī'tauj lā' nīn
tuntū' icchi'panī'tauj. Pero por
minquilhtampān na'icmacā'nāuj
quimpūxuākna'ca'n.

El Nuevo Testamento en el totonaco de Xicotepec de Juárez © La Liga Bíblica 1978, 2009

6 Lāˈ aˈxniˈcaˈ tatlahualh
chuntzaˈ, tanto lhūhuaˈ squīˈtiˈ
talaknūchaˈ nac pūxuāknaˈ lāˈ
ixtaxtīˈtmāˈtzaˈ. 7 Chu tuncan
tamacahuaniˈlh ixtāˈsquīˈtīniˈnīˈn
nac āˈlakatin barco para que
natamin natamaktāyanaˈn. Tamilh
lāˈ tamaktāyalh. Lāˈ huan squīˈtiˈ
lītatzumalh huan tantuˈ barcos
hasta ixtatāˈcnūcuˈtuntzaˈ.
8 Lāˈ aˈxniˈcaˈ Simón Pedro
laktzīˈlh, tatzokostalh na ixlacapūn
Jesús lāˈ huanilh:
—Māpaˈksīniˈ, caquintapānūˈniˈ
como quit tūˈ tzeyā chiˈxcuˈ.
9 Chuntzaˈ huanilh como
Simón lāˈ ixlīhuākcaˈn aˈntī
ixtatāˈsquīˈtīˈnimāˈna talēˈcnīlh
ixpālacata huan lhūhuaˈ squīˈtiˈ
aˈntū tachiˈpalh. 10 Nā Jacobo lāˈ
Juan aˈntī ixoˈkxaˈn Zebedeo lāˈ
aˈntī ixtāˈsquīˈtīniˈnīˈn Simón nā
xlacaˈn tajicuaˈlh. Lāˈ Jesús huanilh
Simón:
—Tūˈ cajicuaˈ. Lāˈ huaˈchi
milītlōt ixuanīˈt ūˈtzaˈ
milīsquīˈtīˈniˈ, chuhuaˈj milītlōt
nahuan nacāmākalhlakaˈīˈnīˈyaˈ
tachiˈxcuhuīˈt ixtachihuīn Dios.
11 Lāˈ tuncan aˈxniˈcaˈ huan
barcos tachāˈlh nac tiˈyaˈt,
taˈaˈkxtekmakaˈnkōˈlh lāˈ
tastālaniˈlh Jesús.

Jesús mātzeyīlh kalhatin aˈntī ixmasniˈmāˈ ixquinīt

Mt. 8.1-4; Mr. 1.40-45

12 Lāˈ aˈxniˈcaˈ Jesús ixuīˈ nac
lakatin cāˈlacchicniˈ, lakchāˈlh
kalhatin chiˈxcuˈ aˈntī ixkaˈlhī huan
taˈjatat aˈntū māmasī quinquinītcaˈn
lāˈ aˈntū huanican lepra. Lāˈ aˈxniˈcaˈ
huan īˈtzaˈcaˈ laktzīˈlh Jesús,
tatzokostaniˈlh lāˈ lej squiˈniˈlh lāˈ
huanilh:
—Māpaˈksīniˈ, palh huiˈx
lacasquiˈnaˈ, tzē naquimātzeyīˈyaˈ.
13 Lāˈ tuncan Jesús xaˈmalh lāˈ
huanilh:
—Chuntzaˈ quit iclacasquiˈn.
Catzeyaˈnti.
Lāˈ aˈxniˈcaˈ hualh huāˈmāˈ,
tapānūniˈlh ixtaˈjatat huan īˈtzaˈcaˈ.
14 Lāˈ tuncan Jesús māpaˈksīlh que
tintīˈ nahuani. Huanilh:
—Xmān calakpi huan ixcuracaˈn
israelitas lāˈ camāˈsuˈniˈ mimacniˈ
para nalaktzīˈn palh tzeyanīˈtaˈtzaˈ.
Lāˈ namaxquīˈyaˈ lēˈksajnaˈ huaˈchi
māpaˈksīniˈlh Moisés. Chuntzaˈ
nacaˈtzīcan que tzeyanīˈtaˈtzaˈ.
15 Lāˈ aˈyuj Jesús huanilh que
tūˈ ixuanilh nīn tintīˈ, pero āˈchulāˈ
lakachu huan tachiˈxcuhuīˈt takaxmatli
ixpālacata Jesús. Lāˈ līlhūhuaˈ
ixtatakēstoka para natakaxmata
lāˈ para que ixcāmātzeyīniˈca
ixtaˈjatatcaˈn. 16 Lāˈ Jesús tamakatīlh
lāˈ aˈlh āˈlacatin aˈnlhā tintīˈ ixaˈnan lāˈ
aˈntzaˈ tlahualh ixoración.

Jesús mātzeyīlh kalhatin aˈntī lhtuculuˈ ixuanīˈt

Mt. 9.1-8; Mr. 2.1-12

17 Lāˈ milh lakatin chiˈchiniˈ
aˈxniˈcaˈ Jesús ixmāsuˈyumāˈ
lāˈ ixtakaxmatuiˈlānaˈ
āˈmakapitzīn fariseosnuˈ lāˈ
huan xamākalhtōˈkēˈniˈnīˈn ley.
Ixtaminīˈtaˈnchaˈ de nac Jerusalén
lāˈ de lhūhuaˈ cāˈlacchicniˈ xalaˈ
nac Galilea lāˈ Judea. Lāˈ ixtasuˈyu
ixlīmāpaˈksīn Dios como Jesús
ixcāmātzeyīmāˈ īˈtzaˈcaˈnīˈn.
18 Lāˈ tuncan aˈxniˈcaˈ tachāˈlh
huan tachiˈxcuhuīˈt lāˈ talīmilh

El Nuevo Testamento en el totonaco de Xicotepec de Juárez © La Liga Bíblica 1978, 2009

nac laklaj kalhatin ī'tza'ca' a'ntī
lhtuculu' ixuanī't. Ixtamānūcu'tun
ixchakān chic para natamāpī' na
ixlacapūn Jesús. 19 Lā' como lhūhua'
ixtahuanī't huan tachi'xcuhuī't
tūla ixtatanū huan nac chic. U'tza'
talītō'calh ixa'kstīn huan chic
lā' ta'a'kstīlhua'kli huan chic.
Lā' a'ntza' talacmānūlh huan
ī'tza'ca' con ixlaklaj na ixlaclhni'
tachi'xcuhuī't hasta na ixlacapūn
Jesús.
20 Lā' a'xni'ca' Jesús ca'tzīlh que
takalhlaka'ī'lh, xla' huanilh huan
ī'tza'ca':
—Na'icmāsputūnu'ni'yāni'
ixlīhuāk mintalaclē'i'.
21 Lā' tuncan huan fariseosnu'
lā' xamākalhtō'kē'ni'nī'n ley
xlaca'n tatzuculh tapuhuan:
"¿Tichūyā chi'xcu' a'ntī chihuīna'n
contra Dios? Nīn tintī' tzē
naquincāmāsputūnu'ni'yāni'
quintalaclē'i'ca'n, xmān Dios".
22 Lā Jesús, como ixca'tzī a'nchī
ixtapuhuamā'na, cāhuanilh:
—¿A'chī' puhua'nā'tit chuntza' na
mi'a'clhcunucca'n? 23 Icuanilhtza'
huan ī'tza'ca': "Icmāsputūnu'ni'ntza'
mintalaclē'i'". Pero tuntū' tasu'yu
a'yuj māsputūnu'ni'ca. Palh
xa'icuanilh: "Catā'kaqui' lā'
casmi'li' mixti'cat lā' catlā'hua'",
chuntza' ixtasu'yulh palh
tzeyalh o tū'. 24 Quit huan
Chi'xcu' xala' Tālhmā'n. Lā'
chuhua'j na'iccāmāsu'ni'yāni'
a'nchī icka'lhī līmāpa'ksīn nac
huā'mā' cā'quilhtamacuj lā' tzē
na'iccāmāsputūnu'ni' ixtalaclē'i'ca'n
tachi'xcuhuī't.
Lā' chu tuncan huanilh huan
ī'tza'ca':
—Icuaniyāni', catā'kaqui' lā' calī'pi
milaklaj lā' capit na minchic.
25 Chu līmaktin tā'kaquī'lh huan
ī'tza'ca' na ixlacapūnca'n lā' sacli
ixlaklaj lā' a'lh na ixchic. Lā' a'lh
mācā'tanītēlhā Dios.
26 Lā' ixlīhuākca'n talē'cnīlh lā'
tamācā'tanīlh Dios. Tajicua'lh lā'
tahualh:
—Huā'mā' chi'chini' lakzī'nī'tauj
lej ka'tla' lē'cnīn.

Leví tzuculh stālani' Jesús

Mt. 9.9-13; Mr. 2.13-17

27 Lā' ā'calīstān Jesús taxtulh
lā' laktzī'lh kalhatin mātā'jīni'.
Ixtacuīni' Leví lā' ixuī a'nlhā
i'xmātā'jīni'ncan. Lā' huanica:
—Caquistāla'ni'.
28 Lā' tuncan tāyalh lā'
makxtekkō'lh lā' stālani'lh Jesús.
29 Lā' ā'calīstān Leví cāxtlahualh
lakatin ka'tla' cā'tani' na ixchic
para na'a'cnīni'ni' Jesús. Lā' lhūhua'
mātā'jīni'nī'n lā' ā'makapitzīn
chi'xcuhuī'n ixtatā'huā'yamā'na.
30 Lā' tuncan huan fariseosnu'
lā' huan xamākalhtō'kē'ni'nī'n
ley tapuhualh palh tū' tzey.
Lā' tatzuculh tatā'chihuīna'n
ī'sca'txtunu'nī'n Jesús lā' tahuanilh:
—Lā' ¿a'chī' tā'huā'yanā'tit con
huan mātā'jīni'nī'n lā' con huan tūn
tū' tzeyā chi'xcuhuī'n?
31 Lā' Jesús cākalhtīlh:
—Huan a'ntīn tū' ta'ī'tza'ca'n, xlaca'n
tū' tamaclacasqui'n doctor, xmān huan
a'ntīn ta'ī'tza'ca'n. 32 Quit tū' icmilh
iccāputza a'ntīn tapuhuan palh xlaca'n
xalacuan. Icmilh iccāputza huan
tachi'xcuhuī't a'ntīn taca'tzī palh tū'
tzey xlaca'n, como iclacasqui'n que
nataxtāpalī ixtapāstacna'ca'n.

El Nuevo Testamento en el totonaco de Xicotepec de Juárez © La Liga Bíblica 1978, 2009

Kalhasqui'nīca Jesús ixpālacata a'nchī makxtekcan huā'yancan

Mt. 9.14-17; Mr. 2.18-22

33 Lā' tuncan xlaca'n
takalhasqui'nīlh Jesús:
—Lā' huan a'ntī tastālani'lh Juan,
tū' tahuā'yan a'xni'ca' lej tatlahua
ixoraciónca'n. Lā' nā chuntza' huan
fariseosnu'. Lā' misca'txtunu'nī'n
pō'ktu tahuā'yan lā' tako'tnūn. Lā'
¿a'chī'?
34 Lā' Jesús cākalhtīlh:
—¿Chā natalakaputza huan
a'ntī cākantāyacan a'nlhā
tapūchahuamā'ca? Līhuan huī'
huan squi'nīni', tū' talakaputza.
35 Namin lakatin chi'chini' a'xni'ca'
nalē'ncan huan squi'nīni' lā'
a'xni'ca' natalakaputza ixamigos lā'
tū' catitahuā'yalh.
A'xni'ca Jesús cāhuanilh huā'mā',
ixlīchihuīna'mā'ca māni' xla'.
36 Nā chuntza' cāhuanilh huā'mā'
a'ntū līitalacastuca:
—Tintī' nachu'cu xasāsti' ixlu'xu'
para nalīlactza'pa' huan xamasni'.
Palh chuntza' ixtlahuaca tū'tza'
tzey huan xasāsti' lu'xu' lā' huan
līlactza'pa'n más palha' que huan
xamasni'. 37 Lā' huan xaxcān
uva a'ntū tūna'j xcu'tan nīn
tintī' catimojōlh nac xakōlūhua'
ixko'xka' borrego. Namojōcan
nac xasāsti' ko'xka' lā' chuntza'
a'xni'ca' naxcu'tan, tū' catipankli
huan ko'xka'. Chuntza' tū'
catipāxcatlalh huan ko'xka' lā'
tū' catitaxtulh huan xaxcān uva.
38 U'tza' nalīmojōcan xasāsti'
xaxcān uva nac xasāsti' ko'xka' lā'
a'xni'ca' naxcu'tan huan xaxcān,
huan ko'xka' nataxtō'nka lā' tū'
catitaxtī'tli. 39 Lā' nā chuntza'
a'ntī quilhca'tzīlh xaxcān uva
a'ntū makāntza' xcu'tanī't, tū'
catilakatīlh xaxcān uva a'ntū tū' lej
makān xcu'tanī't. Nahuan: "Más
tzey huan xakōlūhua'".

Huan sca'txtunu'nī'n tatē'ī'lh tza'ksa' huan chi'chini' de pūjaxni'

Mt. 12.1-8; Mr. 2.23-28

6 Maktin huā lakatin chi'chini'
a'ntū ixpūjaxcan a'xni'ca'
Jesús ixtalatlā'huan nac cā'tacuxtu
lā' ī'sca'txtunu'nī'n tatē'ī'lh pātin
pātū tza'ksa'. Lā' tuncan tapa'sli
lā' tahua'lh. 2 Lā' makapitzīn huan
fariseosnu' cākalhasqui'nīlh:
—¿A'chī' scujpā'na'ntit huan
chi'chini' a'ntū pūjaxcan? Tū'
līmakuan.
3 Lā' Jesús cākalhtīlh:
—¿Chū tū' lakapūtle'kenī'ta'ntit
a'ntūn tlahualh David maktin
huā? Xla' lā' a'ntī ixta'a'mā'na
ixtatzi'ncsmā'na. 4 Lā' tanūlh
na ixchic Dios lā' tēlh huan
pāntzi a'ntū ixmālacnūni'canī't
Dios. Hua'lh lā' nā tā'hua'lh a'ntī
ixtatā'a'mā'na, a'yuj tū' minī'ni'
nahua' ā'kalhatin, xmān huan cura.
5 Nā cāhuanilh:
—Lā' quit huan Chi'xcu' xala'
Tālhmā'n lā' tzē na'icmāpa'ksī a'ntū
natlahuacan huan chi'chini' a'ntū
pūjaxcan.

Huan chi'xcu' a'ntī macascōhua ixuanī't

Mt. 12.9-14; Mr. 3.1-6

6 Maktin huampala chi'chini' de
pūjaxni' a'xni'ca' Jesús tanūlh na
ixlītokpānca'n israelitas lā' tzuculh
māsu'yu. Lā' ixuī' a'ntza' kalhatin

El Nuevo Testamento en el totonaco de Xicotepec de Juárez © La Liga Bíblica 1978, 2009

chi'xcu' ixmacascōhuanī't. 7 Lā'
huan xamākalhtō'kē'ni'nī'n ley
ixtamaktaka'lhmā'na Jesús a ver
palh ixmātzeyīni'lh huan chi'chini'
a'ntū pūjaxcan. Chuntza' tzē
ixtalē'ksa'nīni'lh. 8 Lā' xla' ca'tzīlh
a'ntū ixtapuhuan lā' huanilh huan
chi'xcu' a'ntī ixmacascōhuanī't:

—Catāqui' lā' catāya' na quilaclhpu'nanca'n.

Lā' huan chi'xcu' tāquī'lh lā'
tāyalh a'ntza'. 9 Lā' tuncan Jesús
cāhuanilh:

—Na'iccākalhasqui'nīyāni' catūhuā. ¿Tuchū más minī'ni' tzē tlahuacan huan chi'chini' a'ntū pūjaxcan? ¿Chā na'ictlahua a'ntū tzey o a'ntūn tū' tzey? ¿Chā līmakuan na'icmāpūtaxtū huan chi'xcu' o na'icmāpānūni' ixlīca'tzīn?

10 Lā' tuncan Jesús
cālaktzī'lh ixlīhuākca'n a'ntī
ixtalītamacxti'li'nī't lā' huanilh
huan chi'xcu':

—Castu'ncti mimacan.

Huan chi'xcu' stu'ncli lā'
tzeyalh ixmacan. 11 Lā' xlaca'n
lej ta'a'kchā'lh lā' tatzuculh
talacchihuīna'n a'ntū natatlahuani'
Jesús.

Jesús cālacsacli kalhacāujtu' sca'txtunu'nī'n

Mt. 10.1-4; Mr. 3.13-19

12 Huan tamā'na chi'chini' Jesús
a'lh nac lakatin kēstīn para
na'orarlī. Lā' tintascac ixorarlīmā'.
13 Lā' ixlīlakalī cāta'sani'lh
ī'sca'txtunu'nī'n lā' cālacsacli
kalhacāujtu' lā' cāmāpācuhuīlh
apóstoles. 14 Xlaca'n cāhuanican
Simón a'ntī ixlītāpātu' ixtacuīni'
Pedro lā' Andrés ī'stancu Simón
lā' Jacobo lā' Juan lā' Felipe lā'
Bartolomé 15 lā' Mateo lā' Tomás
lā' Jacobo ixo'kxa' Alfeo lā' Simón
a'ntī ixlītāpātu' ixtacuīni' Zelote
16 lā' Judas ixtā'tin Jacobo lā' Judas
Iscariote a'ntī macamāstā'lh Jesús.

Jesús cāmāsu'ni'lh lhūhua' tachi'xcuhuī't

Mt. 4.23-25

17 Jesús cātā'yujli xlaca'n de nac
kēstīn lā' tachokolh a'nlhā pūsca'nan
con ī'sca'txtunu'nī'n. Lā' ixuī' lhūhua'
tachi'xcuhuī't de lakachu nac Judea
lā' xalanī'n nac Jerusalén lā' xalanī'n
ixquilhtūn mar pajtzu a'nlhā
ixuanican Tiro lā' Sidón. Xlaca'n
ixtachā'nī't para natakaxmata
Jesús lā' para que ixcāmātzeyīni'lh
ixta'jatatca'n. 18 Lā' a'ntī ixtaka'lhī
huan tlajana' nā cāmātzeyīca xlaca'n.
19 Ixlīhuākca'n huan tachi'xcuhuī't
ixtaxa'macu'tun Jesús como xla'
cālīcu'chū'kō' con ixlīmāpa'ksīn.

A'ntīn tapāxuhua lā' a'ntīn talakaputza

Mt. 5.1-12

20 Lā' tuncan Jesús cālaktzī'lh
ī'sca'txtunu'nī'n lā' cāhuanilh:

—Pāxuhuayā'tit a'ntīn tū' ka'tla'jca'tzīyā'tit como Dios cāmāpa'ksīmā'ni'.

21 'Pāxuhuayā'tit a'ntī
putzapā'na'ntit ixtapuhuān Dios
como xla' nacāmaktāyayāni'.

'Pāxuhuayā'tit a'ntī calhuampā'na'ntit chuhua'j como ā'calīstān napāxuhuayā'tit a'nlhā Dios māpa'ksīni'n.

22 'Napāxuhuayā'tit
a'xni'ca' tachi'xcuhuī't tū'

cātalaktzīˈncuˈtunāniˈ lāˈ
aˈxniˈcaˈ nacātamāxtunquīˈyāniˈ
quimpālacata quit huan Chiˈxcuˈ
xalaˈ Tālhmāˈn. Lāˈ napāxuhuayāˈtit
aˈxniˈcaˈ cātalakapalayāniˈ lāˈ
aˈxniˈcaˈ nacātalakmakaˈnāniˈ
huaˈchilh tūˈ tzey huiˈxinaˈn, lāˈ
ixlīhuāk por quimpālacata quit
huan Chiˈxcuˈ xalaˈ Tālhmāˈn.
23 Lej capāxuhuaˈtit lāˈ cakaˈlhīˈtit
tapāxuhuān aˈxniˈcaˈ chuntzaˈ
napātīniˈnāˈtit como nac aˈkapūn
nakaˈlhīˈyāˈtit huāk aˈntūn tzey.
Huan aˈntī cātamāpātīnīyāniˈ,
nā chuntzaˈ ixnapapanaˈcaˈn
tamāpātīnīlh huan ixaˈctaˈsanaˈnīˈn
Dios.

24 ’Pero lej nalakaputzayāˈtit
huiˈxinaˈn ricosnuˈ como
tlahuaˈtittzaˈ mintapāxuhuāncaˈn.

25 ’Lej nalakaputzayāˈtit huiˈxinaˈn
aˈntī lej lhūhuaˈ kaˈlhīyāˈtit chuhuaˈj
como ticāmakasputāniˈ.

’Lej nalakaputzayāˈtit huiˈxinaˈn
aˈntī chuhuaˈj lītzīˈmpāˈnaˈntit como
nacalhuaˈnāˈtit con talakaputzīt.

26 ’Lej nalakaputzayāˈtit
huiˈxinaˈn aˈxniˈcaˈ ixlīhuāk
nataˈaˈcnīniˈniˈyāniˈ como
ixnapapanaˈcaˈn xlacaˈn chuntzaˈ
makān ixtatlahuaniˈ huan
aˈctaˈsanaˈnīˈn aˈntīn tahualh aˈntūn
tūˈ stuˈncua.

Cacāpāxquīˈtit mintāˈcaˈtzacaˈn

Mt. 5.38-48; 7.12

27 Lāˈ Jesús cāhuanipā:
—Lāˈ iccāhuaniyāniˈ huiˈxinaˈn
aˈntī quilākaxmatāuj:
Cacāpāxquīˈtit mintāˈcaˈtzacaˈn
lāˈ nacāmaktāyayāˈtit aˈntīn tūˈ
cālaktzīˈncuˈtunāniˈ. 28 Casquiˈniˈtit
Dios que cacāsicuaˈlanālīlh aˈntī
cachīhuā cātalīchihuīnaˈnāniˈ
lāˈ naˈorarlīyāˈtit por aˈntī
cālakapalayāniˈ. 29 Palh catīhuā
nalacalaˈsāniˈ milacapītin,
natamakxtekaˈ nalacalaˈsāniˈ
āˈmilacapītin. Lāˈ palh catīhuā
namāmakxtuyāniˈ mintakēnū,
caˈaˈkataxtuniˈ nā mincamisa.
30 Camaxquiˈ chuxatī aˈntī
squiˈniˈyāniˈ lāˈ palh catīhuā
namāmakxtuyāniˈ aˈntū milaˈ,
tūˈtzaˈ tisquiˈniˈyaˈ. 31 Chuntzaˈ
natlahuaˈniˈyaˈ āˈchāˈtin chu
aˈcxtim huaˈchi lacasquiˈnaˈ xlaˈ
natlahuaˈniˈyāniˈ huiˈx.

32 ’Palh xmān cāpāxquīˈyāˈtit
aˈntīn tapāxquīˈyāniˈ, ¿chu
tzeyā chiˈxcuhuīˈn huiˈxinaˈn
na ixlacapūn Dios? Huan aˈntīn
tūˈ tzey nā chuntzaˈ talāpāxquīˈ.
33 Lāˈ palh xmān cāmaktāyayāˈtit
aˈntīn tamaktāyayāniˈ, ¿chu tzeyā
chiˈxcuhuīˈn huiˈxinaˈn na ixlacapūn
Dios? Aˈcxtim talāmaktāya
huan aˈntīn tūˈ tzey. 34 Lāˈ palh
xmān namāsācuaˈnīˈyāˈtit aˈntī
tzēn natamāstāˈchokopala, ¿chu
tzeyā chiˈxcuhuīˈn huiˈxinaˈn na
ixlacapūn Dios? Aˈntīn tūˈ tzey nā
tamāsācuaˈnī iˈxtāˈ tūˈ tzey como
tacaˈtzī namāstāˈpala. 35 Huiˈxinaˈn
nacāpāxquīˈyāˈtit mintāˈcaˈtzacaˈn
lāˈ nacāmaktāyayāˈtit
lāˈ nacāmāsācuaˈnīˈyāˈtit
lāˈ tūˈ catiputzalh aˈntū
nacālīmāpalaniˈyāniˈ. Chuntzaˈ
nakaˈlhīˈyāˈtit kaˈtlaˈ mintatlajcaˈn
nac aˈkapūn lāˈ nalaˈyāˈtit ixcamanaˈ
aˈntī xalaˈ tālhmāˈn lāˈ aˈntī lej
kaˈtlaˈ como nā xlaˈ cālakalhuˈman
huan tampiˈlhīniˈnīˈn lāˈ huan aˈntīn
tūˈ tzey. 36 Cacālakalhuˈmantit
tachiˈxcuhuīˈt como huaˈchi

El Nuevo Testamento en el totonaco de Xicotepec de Juárez © La Liga Bíblica 1978, 2009

minTātaˈcaˈn Dios nā
cālakalhuˈman.

Tūˈ ticāmālaclīpiniyāˈtit āˈmakapitzīn

Mt. 7.1-5

37 Lāˈ Jesús cāhuanipā:
—Tūˈ caticāˈaˈksaˈntit āˈmakapitzīn
lāˈ Dios tūˈ nacāmālaclēˈnīyāniˈ.
Tūˈ timālaclēˈnīniˈnāˈtit lāˈ Dios
tūˈ caticāmālaclēˈnīniˈ huiˈxinaˈn.
Nalāmāsputūnuˈniˈyāˈtit lāˈ
Dios nacāmāsputūnuˈniˈyāniˈ.
38 Cacāmaxquīˈtit āˈmakapitzīn
lāˈ nā Dios nacāmaxquīˈyāniˈ
huiˈxinaˈn. Xlaˈ lej nacāmaxquīˈyāniˈ
huaˈchi aˈntī xaˈnca pūlhcānaˈn
lāˈ naxakāˈlī huan cuartillo lāˈ
nachiqui lāˈ namātzuma hasta
natakalhmakaˈn lāˈ namojō na
mimorralhcaˈn. Aˈcxtim huaˈchi
huiˈxinaˈn namaxquīˈyāˈtit āˈchāˈtin,
chuntzaˈ Dios nacāmaxquīˈyāniˈ.
39 Jesús cāhuanilh huāˈmāˈ aˈntū
lītalacastuca:
—¿Chu tzēn kalhatin lakatzīˈn
napūˈlaniˈ ixtāˈlakatzīˈn? ¿Chu tūˈ
catikostajōlh nac lakatin lhuˈcuˈ?
40 Tintīˈ āˈkalhatin scaˈtxtunuˈ aˈntī
más caˈtzī que ixmākalhtōˈkēˈniˈ
aˈyuj tzē namālacastuca huan
mākalhtōˈkēˈniˈ aˈxniˈcaˈ natlahuakōˈ
ixlīscatat.
41 ’¿Chichū tzē nalaktzīˈnaˈ huan
tiˈnaˈj paˈlhmaˈ na ixlakastapun
mintāˈtin palh tanūmaˈ huaˈchi
kentin quiˈhuiˈ na milakastapun?
42 Palh tūˈ pūˈla namaxtuyaˈ huan
quiˈhuiˈ na milakastapun, tūlalh
catimaˈxtuniˈ huan paˈlhmaˈ
na ixlakastapun mintāˈtin.
¡Aˈkxokonuˈnaˈ! Pūˈla camāxtuˈ
huan xakaˈtlaˈ paˈlhmaˈ de na
milakastapun lāˈ chuntzaˈ xaˈnca
nalaktzīˈnaˈ para namāxtuyaˈ huan
tiˈnaˈj paˈlhmaˈ aˈntū tanūmaˈ na
ixlakastapun mintāˈtin.

Huan quiˈhuiˈ lakapascan por ixtōˈcaˈt

Mt. 7.17-20; 12.34-35

43 Lāˈ Jesús cāhuanipā:
—Tintīˈ xatzey quiˈhuiˈ aˈntū
namāstāˈ ixtōˈcaˈt aˈntūn tūˈ tzey.
Lāˈ nīn tintīˈ quiˈhuiˈ aˈntūn tūˈ tzey
lāˈ namāstāˈ xatzey ixtōˈcaˈt. 44 Lāˈ
kantin quiˈhuiˈ līlakapascan por
ixtōˈcaˈt. Tūla puˈxcan huan higo
de huan lhtucūˈ quiˈhuiˈ lāˈ tūla
puˈxcan uvas de huan xamayāc
caxanilh. 45 Huan tzeyā chiˈxcuˈ
tlahua aˈntūn tzey porque tzey
ixtapāstacnaˈ. Lāˈ huan tūn tūˈ
tzeyā chiˈxcuˈ tlahua aˈntūn tūˈ
tzey como tūˈ tzey ixtapāstacnaˈ.
Aˈnchī pōˈktu pāstacnaˈnaˈ, chuntzaˈ
nachihuīnaˈnaˈ.

Tāpātuˈ ixlītzucuniˈ huan chic

Mt. 7.24-27

46 Lāˈ Jesús cāhuanipā:
—Palh quilāmāpācuhuīyāuj:
“Māpaˈksīniˈ”, ¿aˈchīˈ tūˈ tlahuaˈyāˈtit
aˈntū quit iccālīmāpaˈksīyāniˈ?
47 Huan aˈntī namin para que
naquinkaxmata lāˈ natlahua aˈntū
icmāpaˈksī, naˈiccāhuaniyāniˈ aˈnchī
tasuˈyu. 48 Xlaˈ lītasuˈyu huaˈchi
kalhatin chiˈxcuˈ aˈntī yāhualh
ixchic. Pūˈla ponknuˈlh pūlhmāˈn
lāˈ xaˈnca yāhualh ixtantūn. Lāˈ
aˈxniˈcaˈ stacli huan pūxka, snūˈn
tahuiˈlaniˈlh huan chic. Lāˈ tūˈ
xakāˈlīlh como xaˈnca yāhuacanīˈt.
49 Lāˈ aˈntīn quinkaxmata lāˈ tūˈ
natlahua aˈntū icmāpaˈksī, ūˈtzaˈ

El Nuevo Testamento en el totonaco de Xicotepec de Juárez © La Liga Bíblica 1978, 2009

tasuˈyu huaˈchi kalhatin chiˈxcuˈ
aˈntī yāhualh ixchic lāˈ tūˈ pūlhmāˈn
ponknuˈlh. Lāˈ aˈxniˈcaˈ stacli
huan pūxka lāˈ snūˈn tahuiˈlaniˈlh
huan chic, aˈkāˈlh lāˈ mūˈxtulh lāˈ
laclakōˈlh.

Jesús mātzeyīlh ixtasācuaˈ kalhatin capitán xalaˈ nac Roma

Mt. 8.5-13

7 Aˈxniˈcaˈ Jesús cāmāsuˈniˈkōˈlh
huan tachiˈxcuhuīˈt, aˈlh
nac Capernaum. 2 Lāˈ aˈntzaˈ ixuīˈ
kalhatin capitán xalaˈ nac Roma. Lāˈ
ixkaˈlhī kalhatin ixtasācuaˈ aˈntī lej
ixpāxquīˈ. Uˈtzaˈ īˈtzaˈcaˈniˈlh hasta
ixnīmāˈtzaˈ.
3 Lāˈ aˈxniˈcaˈ huan capitán
kaxmatli līchihuīnaˈmāˈca Jesús,
cāmacāˈlh āˈmakapitzīn papatzīnniˈ
israelitas para natasquiˈniˈ que
camilh lāˈ camātzeyīlh ixtasācuaˈ.
4 Xlacaˈn talaktapajtzūlh Jesús lāˈ
tatzuculh tasquiˈniˈ. Lāˈ tahuanilh:
—Lej līmakuan namaktāyaˈyaˈ
huāˈmāˈ capitán 5 como
quincāˈaˈcnīniˈniˈyāniˈ quinaˈn
israelitas. Lāˈ māniˈ xlaˈ
mātlahuīniˈlh quilītokpāncaˈn.
6 Tuncan Jesús cātāˈaˈlh.
Lāˈ aˈxniˈcaˈ pajtzutzaˈ
ixtaˈaˈmāˈnanchaˈ de huan
ixchic, huan capitán cāmacamilh
āˈmakapitzīn amigosnuˈ para
natahuani Jesús:
—Māpaˈksīniˈ, tūˈ catamakchuyiˈ.
Huiˈx lej kaˈlhīˈyaˈ līmāpaˈksīn lāˈ
tūˈ minīˈniˈ natanūˈyaˈ nac quinchic.
7 Uˈtzaˈ iclīpuhualh que chōˈla tūˈ
minīˈniˈ palh icquīputzanīˈtaˈniˈ.
Xmān namāpaˈksīˈyaˈ lāˈ natzeyan
quintasācuaˈ. 8 Māniˈ quit nā
quintamāpaˈksī huan xalakaˈtlaˈ
lāˈ nā quit iccāmāpaˈksī huan
quintropasnaˈ. Aˈxniˈcaˈ naˈicuani
kalhatin tropa que caˈaˈlh, xlaˈ
naˈaˈn. Lāˈ aˈxniˈcaˈ naˈicuani
āˈkalhatin que camilh, xlaˈ namin.
Lāˈ aˈxniˈcaˈ naˈicuani quintasācuaˈ
que catlahualh catūhuā, xlaˈ
natlahua aˈntū icuanilh.
9 Aˈxniˈcaˈ Jesús kaxmatli
huāˈmāˈ tachihuīn, lej lēˈcnīlh
lāˈ cālaktalakspiˈtli aˈntī
ixtastālaniˈmāˈna lāˈ cāhuanilh:
—Stuˈncuaˈ aˈntū iccāhuaniyāniˈ.
Tūˈ iclakapasa nīn tintīˈ israelita
aˈntī quinkalhlakaˈīˈ huaˈchi huāˈmāˈ
chiˈxcuˈ.
10 Lāˈ aˈxniˈcaˈ huan lacscujnīˈn
tataspiˈtli nac huan chic, talaktzīˈlh
ixtzeyanīˈttzaˈ huan tasācuaˈ.

Jesús mālakahuanīchokolh ixcaman kalhatin lakapūt

11 Aˈcalīstān Jesús aˈlh nac
lakatin cāˈlacchicniˈ ixtacuīniˈ Naín
lāˈ cātāˈaˈlh īˈscaˈtxtunuˈnīˈn lāˈ
līlhūhuaˈ. 12 Lāˈ aˈxniˈcaˈ pajtzutzaˈ
iˈxtaˈaˈmāˈna de huan cāˈlacchicniˈ lāˈ
laktzīˈlh que ixlīmimāˈca huan nīn
para namāˈcnūcan. Lāˈ ixtzīˈt huan
oˈkxaˈ aˈntī ixnīnīˈt lakapūt ixuanīˈt.
Lāˈ xmān kalhatin ixuanīˈt ixcaman
huan lakapūt. Līlhūhuaˈ xalanīˈn
huanmāˈ cāˈlacchicniˈ ixtatāˈaˈmāˈna.
13 Lāˈ aˈxniˈcaˈ laktzīˈlh huan lakapūt,
huan Māpaˈksīniˈ lakalhuˈmalh lāˈ
huanilh:
—Tūˈ cacaˈlhuaˈ.
14 Tuncan Jesús laktapajtzūlh
lāˈ xaˈmalh huan caja. Lāˈ aˈntī
ixtalēˈmāˈna tatāyalh. Lāˈ Jesús
huanilh huan nīn:
—Oˈkxaˈ, quit icuaniyāniˈ:
¡Catāˈkaquiˈ!

El Nuevo Testamento en el totonaco de Xicotepec de Juárez © La Liga Bíblica 1978, 2009

[15]Tuncan tāˈkxpāquīˈlh lāˈ
tahuiˈlalh huan aˈntī ixnīnīˈt lāˈ
tzuculh chihuīnaˈn. Lāˈ Jesús
aˈkataxtuniˈlh ixtzīˈt. [16]Lāˈ
aˈxniˈcaˈ talaktzīˈlh huāˈmāˈ, huan
tachiˈxcuhuīˈt tajicuaˈnkōˈlh lāˈ
tatzuculh taˈaˈcnīniˈniˈ Dios lāˈ
tahualh:
—Tasuˈyulh kalhatin kaˈtla
aˈctaˈsanaˈ na quilaclhniˈcaˈn.
Nā tahualh:
—Dios quincālakalhuˈmanāniˈ.
[17]Lāˈ chu lakachu nac Judea lāˈ
aˈnlhā pajatzu, ixlīhuāk tacaˈtzīlh
aˈntū tlahualh Jesús.

Ixlacscujnīˈn Juan huan Māˈkpaxīniˈ

Mt. 11.2-19

[18]Iˈscaˈtxtunuˈnīˈn Juan
tamācaˈtzīnīlh aˈntū ixtlahuamāˈ
Jesús. Lāˈ tuncan cātaˈsaniˈlh
kalhatuˈ īˈscaˈtxtunuˈnīˈn [19]lāˈ
cāmacāˈlh para natakalhasquiˈnī
Jesús a ver palh stuˈncuaˈ xlaˈ
huan Cristo aˈntī namin o palh
nakaˈlhī āˈkalhatin. [20]Huan kalhatuˈ
ixlacscujnīˈn Juan talakmilh Jesús
lāˈ tahuanilh:
—Juan huan Māˈkpaxīniˈ
quincātalakmacaminiˈ lāˈ ūˈtzaˈ
caˈtzīcuˈtun palh stuˈncuaˈ
huiˈx Cristo aˈntī namin o palh
naˈickaˈlhīyāujcus āˈkalhatin.
[21]Chūˈtzaˈ huāˈmāˈ kaˈtlāˈtus Jesús
cāmātzeyīlh lhūhuaˈ īˈtzaˈcaˈnīˈn
lāˈ cāmāxtuniˈlh lhūhuaˈ huan
tlajanaˈnīˈn. Nā lhūhuaˈ lakatzīˈnīˈn
cāmālacahuānīlh. [22]Chuntzaˈ
cākalhtīlh Jesús:
—Cataspiˈttit lāˈ nahuaniyāˈtit
Juan aˈntū laktzīˈnīˈtaˈntit
lāˈ aˈntū kaxpatnīˈtaˈntit.
Nahuaniyāˈtit aˈnchī huan
lakatzīˈnīˈn talacahuānaˈn lāˈ nā
huan lūˈntūˈlanīˈn talatlāˈhuan.
Lāˈ nā huan aˈntī ixcāmasniˈmāˈ
ixquinītcaˈn, xlacaˈn tatzeyanli. Lāˈ
huan aˈntīn tūˈ ixtaˈaˈkahuānaˈn
chuhuaˈj takaxmata lāˈ nā
cāmālakahuanīchokocanīˈt
huan aˈntī ixtanīnīˈttzaˈ.
Lāˈ cāmāsuˈniˈcan aˈnchī
nacālīmāpūtaxtūcan aˈntī līpānīn
talahuiˈlānaˈ. [23]Līpāxūj aˈntī
takalhlakaˈīˈ que Dios quimacamilh.
[24]Aˈxniˈcaˈ ixtaˈaˈnīˈt ixlacscujnīˈn
Juan, Jesús tzuculh cātāˈchihuīnaˈn
tachiˈxcuhuīˈt ixpālacata Juan lāˈ
cāhuanilh:
—Aˈxniˈcaˈ quīlaˈtit nac
cāˈlhpiˈmpiˈliˈ tiˈyaˈt, ¿tichū
ixlaktzīˈncuˈtunāˈtit? Tūˈ quīlaˈtit
para nalaktzīˈnāˈtit kalhatin
chiˈxcuˈ aˈntī huaˈchi kantin
chiˈtin aˈntū xakāˈlīlh huan ūˈniˈ.
[25]¿Aˈchīˈ quīlaˈtit? Tūˈ quīlaˈtit para
nalaktzīˈnāˈtit kalhatin chiˈxcuˈ
aˈntī lej tzēhuanīˈt lhakāˈnanīˈt.
Huiˈxinaˈn caˈtzīyāˈtit que huan aˈntī
pōˈktu lej tzēhuanīˈt talhakāˈnanīˈt
lāˈ pōˈktu tapaxialhnaˈn, xlacaˈn
tahuiˈlānaˈ na ixchiccaˈn reyes.
[26]Pues ¿aˈchīˈ quīlaˈtit nac
cāˈlhpiˈmpiˈliˈ tiˈyaˈt? ¿Chu tūˈ
quīlaˈtit para nalaktzīˈnāˈtit
kalhatin aˈctaˈsanaˈ? Stuˈncuaˈ,
ixlaktzīˈncuˈtunāˈtit kalhatin
aˈctaˈsanaˈ. [27]Lāˈ huāˈmāˈ aˈctaˈsanaˈ
ixtacuīniˈ Juan. Lāˈ ixpālacata
huāˈmāˈ Juan tatzoˈknīˈt chuntzaˈ
na ixtachihuīn Dios:

Naˈicmacāˈn quiˈaˈctaˈsanaˈ
aˈntī napūˈlaniˈyāniˈ para
nacāxmāpīˈ mintej.

[28]Lāˈ iccāhuaniyāniˈ que na
ixlaclhniˈcaˈn tachiˈxcuhuīˈt tintīˈ

El Nuevo Testamento en el totonaco de Xicotepec de Juárez © La Liga Bíblica 1978, 2009

kalhatin aˈctaˈsanaˈ más xakaˈtlaˈ
que Juan huan Māˈkpāxīniˈ. Pero
huan aˈntī līhuaˈcaˈ xamakstancu
aˈnlhā Dios māpaˈksīniˈn, xlaˈ más
xakaˈtlaˈ que Juan.
29 Aˈxniˈcaˈ takaxmatli
huāˈmāˈ tachihuīn, ixlīhuākcaˈn
tachiˈxcuhuīˈt lāˈ huan mātāˈjīniˈnīˈn
aˈntī Juan ixcāmāˈkpaxīnīˈt, xlacaˈn
ixtalāhuani que lej tzey Dios por
ixpālacata aˈntū ixcāhuaninīˈt
Juan. 30 Pero huan fariseosnuˈ
lāˈ huan mākalhtōˈkēˈniˈnīˈn ley
aˈntīn tūˈ ixcāmāˈkpaxīnīˈt Juan,
xlacaˈn talakmakaˈlh aˈntū Dios
ixcātlahuaniˈcuˈtun. 31 Lāˈ huan
Māpaˈksīniˈ hualh:
—¿Chichū naˈiccālīmālacastucāuj
huan tamāˈna chiˈxcuhuīˈn?
¿Chichū tatasuˈyu?
32 Tatasuˈyu huaˈchi camanaˈ aˈntī
takamānaˈmāˈna nac lītamāuj.
Cātāˈtaˈsa ixtāˈcamanaˈ lāˈ tahuani:
"Aˈxniˈcaˈ quinaˈn icmakataˈsauj
huan līskoliˈ, huiˈxinaˈn tūˈ lakatītit
lāˈ tūˈ luˈcxtit. Lāˈ aˈxniˈcaˈ ictlīˈuj
huaˈchi līlakaputzaniˈ, huiˈxinaˈn tūˈ
lakatītit lāˈ tūˈ calhuaˈntit. ¿Tuchū
lacasquiˈnāˈtit?" tahuan.
33 'Chuntzaˈ līlayāˈtit huiˈxinaˈn
como huanāˈtit que Juan huan
Māˈkpaxīniˈ kaˈlhī tlajanaˈ porque
tūˈ huaˈ pāntzi lāˈ tūˈ koˈta.
34 Aˈcalīstān quit icmilh lāˈ quit
huan Chiˈxcuˈ xalaˈ Tālhmāˈn. Lāˈ
quit icuāˈyalh lāˈ icuaˈlh xcān
lāˈ chuxatū quimālacnūniˈca. Lāˈ
huaˈnāˈtit que quit lej icuāˈyan lāˈ
lej ickoˈta, que quit ixamigocaˈn
mātāˈjīniˈnīˈn lāˈ aˈntīn tūˈ tzey.
35 Pero huan aˈntīn takalhlakaˈīˈ,
xlacaˈn tamāchekxī que Dios
macamilh Juan lāˈ nā quit —hualh
Jesús.

Jesús na ixchic Simón aˈntī fariseo

36 Kalhatin fariseo
ixtāˈhuāˈyancuˈtun Jesús. Lāˈ
Jesús aˈlh na ixchic lāˈ tahuiˈlalh
nac mesa. 37 Lāˈ nac huanmāˈ
cāˈlacchicniˈ ixuīˈ kalhatin puscāt
xalaˈ nac tej. Aˈxniˈcaˈ caˈtzīlh que
Jesús ixaˈnīˈt huāˈyan na ixchic
kalhatin fariseo, huan puscāt lēˈlh
lakatin frasco de aceite aˈntū lej
xamuˈcsa. 38 Ixcalhuamāˈ lāˈ aˈxniˈcaˈ
tahuiˈlalh pajtzu ixtojon Jesús lāˈ
yujli ixlakaxtaˈjat na ixtojon. Uˈtzaˈ
līcheˈkēˈlh ixtojon Jesús. Tuncan
līmāscōhuīlh ixyaj lāˈ tantūmuˈsulh
lāˈ lītlahualh aceite aˈntū lej muˈcsa.
39 Lāˈ aˈxniˈcaˈ laktzīˈlh huāˈmāˈ,
huan fariseo aˈntī ixtāˈhuāˈyamāˈ
Jesús, puhualh: "Palh stuˈncuaˈ
cahuā huāˈmāˈ chiˈxcuˈ ixaˈctaˈsanaˈ
Dios ixuanīˈt, ixcaˈtzīlh tichū xlaˈ lāˈ
tichūyā puscāt xaˈmalh. Ixcaˈtzīlh
que ixlākalhīˈniˈn huan puscāt".
40 Tuncan Jesús huanilh huan
fariseo:
—Simón, icuanicuˈtunāniˈ lakatin
catūhuā.
Lāˈ huan fariseo kalhtīlh:
—Mākalhtōˈkēˈniˈ, caquihuaˈniˈ.
41 Lāˈ Jesús huanilh:
—Ixaˈnan kalhatuˈ chiˈxcuhuīˈn.
Ixtuˈcaˈn talaclēˈniˈlh kalhatin
māsācuaˈnīniˈ. Kalhatin laclēˈniˈlh
quinientos denarios (aˈntū tumīn
xalaˈ makān). Lāˈ āˈkalhatin
laclēˈniˈlh tuˈpuˈxamacāuj.
42 Lāˈ como xlacaˈn tūlalh
tamāpalalh, huan māsācuaˈnīniˈ
cāmāsputūnuˈniˈlh ixtuˈcaˈn.

El Nuevo Testamento en el totonaco de Xicotepec de Juárez © La Liga Bíblica 1978, 2009

Chuhuaˈj caquihuaˈniˈ ¿tichū más
napāxquīˈ de ixtuˈcaˈn?
43 Lāˈ Simón kalhtīniˈlh:
—Icpuhuan que huan chiˈxcuˈ aˈntī
más ixlaclēˈnīˈt.
Lāˈ Jesús huanilh:
—Stuˈncuaˈ.
44 Tuncan Jesús laktalakspiˈtli
huan puscāt lāˈ huanica Simón:
—¿Chā laktzīˈnaˈ huāˈmāˈ
puscāt? Ictanūlh na minchic lāˈ
tūˈ quimaxquīˈnīˈtaˈ xcān para
naˈiclītantūchakaˈn quintojon. Lāˈ
huāˈmāˈ puscāt quilīlacmuˈnulh
ixlakaxtaˈjat naquintojon lāˈ
cālīmāscōhuanīnīˈt ixyaˈj. 45 Huiˈx
tūˈ quimacamuˈsunīˈtaˈ pero xlaˈ
desde aˈxniˈcaˈ ictanūlh tūˈ jaxnīˈt
de quintantūmuˈsu. 46 Huiˈx tūˈ
quilītlahuaˈ aceite na quiˈaˈkxāk, pero
xlaˈ quilītantūtlahualh ixperfume.
47 Uˈtzaˈ icuaniyāniˈ que huan
lhūhuaˈ tapāxquīˈn māsuˈyu que Dios
māsputūnuˈniˈnīˈttzaˈ ixtalaclēˈiˈ aˈyuj
lhūhuaˈ. Lāˈ aˈntīn tūˈ lej pāxquīˈnin
māsuˈyu que tūˈ lhūhuaˈ ixtalaclēˈiˈ
cāmāsputūnuˈniˈlh.
48 Tuncan Jesús huanilh huan
puscāt:
—Icmāsputūnuˈniˈyāniˈ mintalaclēˈiˈ.
49 Lāˈ huan aˈntī ixcākantāyacanīˈt
tatzuculh talāhuani:
—¿Tichū huāˈmāˈ chiˈxcuˈ aˈntīn
tzē cāmāsputū huan talaclēˈiˈ?
50 Lāˈ Jesús huanilh huan puscāt:
—Māpūtaxtūcanīˈtaˈtzaˈ como
kalhlakaˈīˈnīˈtaˈ. Capit con
tapāxuhuān.

Huan puscan aˈntīn tamaktāyalh Jesús

8 Aˈcalīstān Jesús ixtētaxtumāˈ
nac lhūhuaˈ cāˈlacchicniˈ lāˈ
cāˈranchujnuˈ. Lāˈ ixmāsuˈyutēlha lāˈ
ixcālītāˈchihuīnaˈntēlha ixpālacata
aˈnchī Dios māpaˈksīniˈn. Lāˈ
huan kalhacāujtuˈ scaˈtxtunuˈnīˈn
ixtatāˈaˈmāˈna. 2 Nā ixtatāˈaˈmāˈna
āˈmakapitzīn puscan aˈntī
ixcāmāxtuniˈcanīˈt huan tlajanaˈ
lāˈ aˈntī ixcāmātzeyīcanīˈt de huan
ixtaˈjatatcaˈn. Na ixlaclhniˈcaˈn
ixaˈmāˈ María aˈntī ixlītāpātuˈ
ixtacuīniˈ Magdalena. Uˈtzaˈ
aˈntī cāmaxtuniˈca lakatojon
tlajanaˈnīˈn. 3 Nā ixtāˈaˈn kalhatin
Juana, ixpuscāt Chuza aˈntī
xapuxcuˈ ixtasācuaˈ Herodes.
Nā ixtatāˈaˈmāˈna Susana lāˈ
lhūhuaˈ āˈmakapitzīn puscan aˈntī
ixtalīmaktāyanīˈt con ixtumīncaˈn.

Huan chaˈnānaˈ

Mt. 13.1-9; Mr. 4.1-9

4 Līlhūhuaˈ tataxtulh de lakatunuˈ
cāˈlacchicniˈ para natakaxmata
Jesús. Lāˈ aˈxniˈcaˈ tatakēxtimīlh
lhūhuaˈ tachiˈxcuhuīˈt, cāhuanilh
aˈntū lītalacastuca. 5 Cāhuanilh:
—Kalhatin chaˈnānaˈ taxtulh
para nachaˈn ixtiˈniˈ. Līhuan
ixaˈjmakaˈmāˈ ixtiˈniˈ makapitzīn
tayujli nac tej lāˈ cālacchiˈntaca
lāˈ tasacuaˈlh huan spūnnuˈ. 6 Lāˈ
āˈmakapitzīn tayujli na ixkalhniˈ
chihuix aˈnlhā xmān macstiˈnaˈj
tiˈyaˈt ixuīˈ. Lāˈ aˈxniˈcaˈ puˈnli
huanmāˈ tiˈniˈ tīlh porque tūˈ
kaksli xcān como tūˈ pūlhmāˈn
ixkaˈlhī huan tiˈyaˈt. 7 Aˈmakapitzīn
huampala tayujpā na ixlaclhniˈ
lhtucūˈn lāˈ tūlalh stacli como
tamāˈktzīˈlh huan lhtucūˈn. 8 Lāˈ
āˈmakapitzīn tiˈniˈ tayujli aˈnlhā
tzey tiˈyaˈt lāˈ puˈnli. Lāˈ aˈxniˈcaˈ
stacli, lej tōˈcaˈlh. Aˈxniˈcaˈ īˈca,

lhūhuaꞌ taxtulh de xmān lakatin
tiꞌniꞌ aꞌntū ixaꞌjmakaꞌncanīꞌt hasta
lakatin tiꞌniꞌ tōꞌcaꞌlh cien.

Aꞌxniꞌcaꞌ huankōꞌlh huāꞌmāꞌ Jesús cāhuanilh lej palhaꞌ:

—Paꞌlh kaxpaꞌtāꞌtit, cuenta catlahuaꞌtit.

Cālīmāsuꞌniꞌca xmān aꞌntū lītalacastuca

Mt. 13.10-17; Mr. 4.10-12

9 Tuncan huan īꞌscaꞌtxtunuꞌnīꞌn
takalhasquiꞌnīlh tuchū huanicuꞌtun
huāꞌmāꞌ lītalacastuc. 10 Lāꞌ
cāhuanilh:

—Dios cāmāscaꞌtīnīꞌtaꞌniꞌ huiꞌxinaꞌn aꞌntūn tatzēꞌknīꞌt ixpālacata aꞌnchī nala ixlīmāpaꞌksīn Dios. Aꞌmakapitzīn iccālīchihuīnaꞌn xmān aꞌntū lītalacastuca. Chuntzaꞌ aꞌyuj takaxmatli tūꞌ tamāchekxīlh, lāꞌ aꞌyuj talaktzīꞌn tasuꞌyu huaꞌchilh tūꞌ talacahuānaꞌn.

Aꞌntū huanicuꞌtun huan talacastuc

Mt. 13.18-23; Mr. 4.13-20

11 Lāꞌ Jesús cāhuanipā:

—Huāꞌmāꞌ līmālacastuc
huanicuꞌtun chuntzaꞌ: Huan
tiꞌniꞌ, ūꞌtzaꞌ ixtachihuīn Dios;
12 lāꞌ huan tej ūꞌtzaꞌ huaꞌchi
tachiꞌxcuhuīꞌt aꞌntīn takaxmata
huan tachihuīn. Namin huan
koꞌtiꞌtiꞌ lāꞌ nacāmāpātzaꞌnkānī
lāꞌ tūꞌ natakalhlakaꞌīꞌ lāꞌ tūlalh
catitapūtaxtulh. 13 Huan tiꞌyaꞌt
nac cāꞌchihuixniꞌ ūꞌtzaꞌ huaꞌchi
āꞌmakapitzīn tachiꞌxcuhuīꞌt. Xlacaꞌn
takaxmata lāꞌ tapuhuan lej tzey, lāꞌ
talakatī pero tūꞌ xaꞌnca takalhlakaꞌīꞌ.
Lāꞌ aꞌxniꞌcaꞌ tūꞌ cālaktzīꞌncuꞌtuncan
ixpālacata ixtachihuīn Dios, palaj
natamakxteka.

14 ’Huan lhtucūꞌn, ūꞌtzaꞌ
huaꞌchi āꞌmakapitzīn huampala
tachiꞌxcuhuīꞌt. Takaxmata huan tachihuīn pero tūꞌ taxtāpalīcuꞌtun ixtapāstacnaꞌcaꞌn. Pōꞌktu tapāstacmāꞌna ixlītlōtcaꞌn lāꞌ iꞌxtumīncaꞌn lāꞌ aꞌnchī natalakastānaꞌn. Chuntzaꞌ tūla tascaꞌta xaꞌnca. Uꞌtzaꞌ huaꞌchi huan tiꞌniꞌ aꞌntū tamāꞌktziꞌlh huan lhtucūꞌn. Tūla staca.

15 ’Huan xatzey tiꞌyaꞌt ūꞌtzaꞌ
huaꞌchi tachiꞌxcuhuīꞌt aꞌntī xaꞌnca takaxmatli huan tachihuīn. Takalhlakaꞌīꞌ lāꞌ taꞌaꞌkahuānaꞌniꞌ lāꞌ tzeyā chiꞌxcuhuīꞌn natala. Nīn tintīꞌ tzē nacāmāmakxtekē ixtachihuīn Dios.

Huan pūmaksko

Mr. 4.21-25

16 Lāꞌ Jesús cāhuanipā:

—Nīn tintīꞌ māquilhtī huan
pūmaksko para nahuiꞌlī ixtampīn
huan chāꞌxta. Lāꞌ nīn huiꞌlīcan
ixtampīn huan tamaꞌ. Namāꞌcaꞌcan
tālhmāꞌn para que aꞌntīn
tatanūmāꞌna natalaktzīꞌn. 17 Pues
ixlīhuāk aꞌntū iccāmāsuꞌniꞌyāniꞌ
mēꞌcstucaꞌn, āꞌcalīstān maclacasquiꞌn
nacāmāsuꞌniꞌyāꞌtit āꞌmakapitzīn.

18 ’Chuntzaꞌ xaꞌnca cakaxpaꞌttit
porque aꞌntī xaꞌnca kalhlakaꞌīꞌ ixtachihuīn Dios, ūꞌtzaꞌ más namāchekxī; lāꞌ aꞌntīn tūꞌ xaꞌnca kalhlakaꞌīꞌ ixtachihuīn Dios, xlaꞌ namāpātzaꞌnkānīcan aꞌntū puhuan que māchekxīlh.

Huan xatzīꞌt lāꞌ ixtāꞌtimīn Jesús

Mt. 12.46-50; Mr. 3.31-35

19 Tuncan tamilh ixtzīꞌt lāꞌ
ixtāꞌtimīn aꞌnlhā ixuīꞌ Jesús

El Nuevo Testamento en el totonaco de Xicotepec de Juárez © La Liga Bíblica 1978, 2009

lāˈ tūlalh talaktapajtzūlh como
līlhūhuaˈ tachiˈxcuhuīˈt ixaˈnan.
20 Lāˈ huanica Jesús:
—Tayānaˈ kēpun
mintzīˈt lāˈ mintāˈtimīn.
Tatāˈchihuīnaˈncuˈtunāniˈ.
21 Lāˈ xlaˈ cāhuanilh:
—Aˈntī kaxmata ixtachihuīn Dios
lāˈ aˈkahuānaˈniˈ, ūˈtzaˈ quintzīˈt lāˈ
quintāˈtimīn.

Jesús mācaˈcslīlh huan ūˈniˈ nac mar

Mt. 8.23-27; Mr. 4.35-41

22 Milh lakatin chiˈchiniˈ aˈxniˈcaˈ
Jesús tāˈtojōlh nac lakatin barco
con īˈscaˈtxtunuˈnīˈn. Lāˈ cāhuanilh:
—Cāhuīˈtit tintacut xcān.
Lāˈ taˈaˈlh.
23 Lāˈ līhuan ixtatacutmāˈna, lhtatalh
Jesús. Lāˈ palaj tzuculh lakatin palhaˈ
ūˈniˈ lāˈ ixlītatzumamāˈtzaˈ de xcān
huan barco hasta que ixtāˈcnūmāˈtzaˈ.
24 Lāˈ tuncan taˈaˈlh tamālakahuānī
Jesús lāˈ tahuanilh:
—¡Mākalhtōˈkēˈniˈ! ¡Jicsuaˈmāˈnauj!
Lāˈ tuncan Jesús tāˈkaquīˈlh lāˈ
lacaquilhnīlh huan ūˈniˈ lāˈ huan
xasipej xcān, lāˈ tacaˈcslalh.
25 Lāˈ tuncan cāhuanilh huan
īˈscaˈtxtunuˈnīˈn:
—¿Chī laˈtit? ¿Chu tūˈ
kalhlakaˈīˈyāˈtit?
Lāˈ xlacaˈn tajicuaˈlh lāˈ talēˈcnīlh
lāˈ talākalhasquiˈnīlh:
—¿Tichū huāˈmāˈ chiˈxcuˈ?
¿Chichū tzē cālīmāpaˈksī huan ūˈniˈ
lāˈ huan xcān lāˈ nataˈaˈkahuānaˈniˈ?

Huan chiˈxcuˈ xalaˈ nac Gadara aˈntī lhūhuaˈ tlajanaˈnīˈn ixcākaˈlhī

Mt. 8.28-34; Mr. 5.1-20

26 Aˈcalīstān tachāˈlh huan nac
tiˈyaˈt aˈnlhā huanican Gadara.
Uˈtzaˈ tintacut huan xcān lāˈ na
ixlacapūn Galilea. 27 Aˈxniˈcaˈ Jesús
tacutli de huan barco, kalhatin
chiˈxcuˈ xalaˈ aˈntzaˈ laktapajtzūlh.
Lej makān xlaˈ ixkaˈlhī huan
tlajanaˈ. Tūˈ maktin lhakāˈlh ixluˈxuˈ
lāˈ tūˈ tahuiˈlalh nac chic. Mejor
tahuiˈlalh nac cāˈlhuˈcuˈ.
28 Lāˈ aˈxniˈcaˈ huan chiˈxcuˈ
laktzīˈlh Jesús, tatzokostaniˈlh na
ixlacapūn lāˈ taˈsalh lāˈ hualh:
—¿Aˈchīˈ taˈnaˈ huiˈx aˈnlhā icuīˈ?
Huiˈx Jesús iˈxOˈkxaˈ Dios lej kaˈtlaˈ.
¿Chu quit mimacaˈtzi? Icsquiˈniˈyāniˈ
caquimakxtekti.
29 Chuntzaˈ huanilh como Jesús
ixmāpaˈksīmāˈ huan tlajanaˈ que
nataxtu de xlaˈ. Maklhūhuaˈ
huan tlajanaˈ chiˈpalh. Lāˈ
ixlīmacachīˈcan cadenas lāˈ nā
ixlītantūchīˈcan cadenas lāˈ xlaˈ
ixcālacpuˈlha. Lāˈ huan tlajanaˈ
makatzāˈlalh nac cāˈlhpiˈmpiˈliˈ
tiˈyaˈt. 30 Jesús kalhasquiˈnīlh:
—¿Chichū huaˈniˈcaˈnaˈ?
Lāˈ xlaˈ kalhtīlh:
—Quihuanican Legión.
Chuntzaˈ huanilh como Legión
huanicuˈtun lhūhuaˈ, lāˈ lhūhuaˈ
tlajanaˈnīˈn ixtatanūniˈnīˈt. 31 Lāˈ
huāˈmāˈna tlajanaˈnīˈn tasquiˈniˈlh
Jesús que tūˈ cacāmacāˈlh nac
pūpātīn. 32 Lāˈ como lhūhuaˈ paˈxniˈ
ixtahuāˈyamāˈna na ixlacapān
kēstīn, huan tlajanaˈnīˈn tasquiˈnli
que cacāmakxtekca natatanū na
ixchakāncaˈn huan paˈxnīˈn. Lāˈ Jesús
cāmakxtekli. 33 Lāˈ tuncan huan
tlajanaˈnīˈn tataxtukōˈlh de huan
chiˈxcuˈ lāˈ tatanūlh ixchakāncaˈn
huan paˈxnīˈn. Lāˈ xlacaˈn tatuˈjnulh
nac cāˈpūtatonkopūn lāˈ tatonkopūlh
lāˈ tatojōchaˈ nac xcān lāˈ tajicsuaˈkōˈlh.

34 Lāꞌ aꞌxniꞌcaꞌ huan
maktakaꞌlhnaꞌnīꞌn paꞌxniꞌ talaktzīꞌlh
aꞌntū ixpātleꞌkenīꞌt, tajicuaꞌlh lāꞌ
tatuꞌjnulh lāꞌ tamācaꞌtzīnīniꞌlh
nac cāꞌlacchicniꞌ lāꞌ pajtzu
huāꞌmāꞌ cāꞌlacchicniꞌ. 35 Lāꞌ huan
tachiꞌxcuhuīꞌt tataxtulh de huan
cāꞌlacchicniꞌ para natalaktzīꞌn aꞌntū
ixpātleꞌkenīꞌt.

Lāꞌ aꞌxniꞌcaꞌ tachāꞌlh aꞌnlhā ixuīꞌ Jesús, talaktzīꞌlh huan chixcuꞌ aꞌntī ixkaꞌlhī huan tlajanaꞌnīꞌn. Ixcāmāxtuniꞌnīꞌttzaꞌ huan tlajanaꞌnīꞌn lāꞌ huan chiꞌxcuꞌ īꞌlhakāꞌnanīꞌttzaꞌ lāꞌ tzēꞌk tōꞌlalh pajtzu ixtojon Jesús. Lāꞌ xlacaꞌn
tajicuaꞌlh. 36 Lāꞌ aꞌntī ixtalaktzīꞌnīꞌt
tahuanilh aꞌnchī ixlītzeyanīꞌt
huan chiꞌxcuꞌ aꞌntī ixkaꞌlhī
huan tlajanaꞌnīꞌn. 37 Lāꞌ chuntzaꞌ
ixlīhuākcaꞌn xalanīꞌn nac Gadara
tatzuculh tasquiꞌniꞌ Jesús que
nataxtu de aꞌntzaꞌ como lej tajicuaꞌlh.

Lāꞌ chuntzaꞌ Jesús tojōlh nac
barco lāꞌ aꞌlh. 38 Lāꞌ huan chiꞌxcuꞌ
aꞌntī ixtzeyanīꞌttzaꞌ squiꞌniꞌlh Jesús
que camakxtekli natāꞌaꞌn, pero
Jesús māpaꞌksīlh que catachokolh
lāꞌ huanilh:

39 —Cataspiꞌtti na minchic. Lāꞌ
nacāhuaꞌniꞌkōꞌyaꞌ huāꞌmāꞌna
lakaꞌtlaꞌn catūhuā aꞌntū Dios
tlahuaniꞌnīꞌtaꞌniꞌ lāꞌ aꞌnchī
pātleꞌkeniꞌnīꞌtaꞌniꞌ.

Huan chiꞌxcuꞌ aꞌlh lāꞌ tzuculh huan aꞌntū ixtlahuaniꞌnīꞌt Jesús chuxalhā nac cāꞌlacchicniꞌ.

Ixtzuꞌmaꞌjāt Jairo lāꞌ huan puscāt aꞌntī xaꞌmalh ixluꞌxuꞌ Jesús

Mt. 9.18-26; Mr. 5.21-43

40 Aꞌxniꞌcaꞌ Jesús taspiꞌtli
para tintacut huan xcān, huan
tachiꞌxcuhuīꞌt talaktzīꞌlh con
tapāxuhuān como ixlīhuākcaꞌn
ixtakaꞌlhīmāꞌna. 41 Tuncan milh
kalhatin chiꞌxcuꞌ, ixtacuīniꞌ Jairo
aꞌntī xapuxcuꞌ ixlītokpāncaꞌn
israelitas. Xlaꞌ tatzokostaniꞌlh
Jesús. Lāꞌ huanilh que caꞌaꞌlh na
ixchic 42 porque xmān kalhatin
ixtzuꞌmaꞌjāt ixkaꞌlhī huaꞌchi de
cāujtuꞌ cāꞌta lāꞌ ixnīmāꞌ. Aꞌxniꞌcaꞌ
ixaꞌmāꞌ Jesús na ixchic Jairo,
līlhūhuaꞌ ixtastālaniꞌmāꞌna hasta
que ixtalāpiꞌtaꞌtzaꞌ.

43 Lāꞌ na ixlaclhniꞌcaꞌn ixaꞌmāꞌ
kalhatin puscāt aꞌntī ixīꞌtzaꞌcaꞌn.
Ixkaꞌlhītzaꞌ lakacāujtuꞌ cāꞌta
tūla ixcāsniꞌ ixkaꞌlhniꞌ. Lāꞌ
īꞌsputniꞌkōꞌnīꞌttzaꞌ ixtumīn
para nacāmāpala doctor pero
nīn kalhatin mātzeyīlh. 44 Xlaꞌ
tapajtzūlh na ixkēn Jesús lāꞌ
xaꞌmalh ixquilhtūn ixluꞌxuꞌ. Lāꞌ chu
tuncan huanmāꞌ kaꞌtlāꞌtus cāsniꞌlh
ixkaꞌlhniꞌ.

45 Lāꞌ Jesús kalhasquiꞌnīniꞌlh:

—¿Tichū quixaꞌmanīꞌt?

Lāꞌ como ixlīhuākcaꞌn tahualh que nīn tintīꞌ, Pedro lāꞌ āꞌmakapitzīn tahuanilh:

—Mākalhtōꞌkēꞌniꞌ, de tantu līlhūhuaꞌ piꞌtaꞌcaꞌnaꞌ lāꞌ tampiꞌtaꞌcaꞌnaꞌ chu xalhā, lāꞌ huiꞌx kalhasquiꞌnīniꞌnaꞌ: “¿Tichū quixaꞌmalh?”

46 Pero Jesús cāhuanilh:

—Catīhuā quixaꞌmanīꞌt como icuꞌcxcaꞌtzī iclīmātzeyīniꞌnīꞌt quilīmāpaꞌksīn.

47 Aꞌxniꞌcaꞌ huan puscāt caꞌtzīlh
que Jesús cuenta tlahualh que
xaꞌmaca, īꞌxpipitēlha lakmilh
lāꞌ tatzokostalh na ixtojon Jesús.
Huanilh na ixlacapūn ixlīhuākcaꞌn

El Nuevo Testamento en el totonaco de Xicotepec de Juárez © La Liga Bíblica 1978, 2009

tachiˈxcuhuīˈt aˈnchī līxaˈmalh
Jesús lāˈ chuntzaˈ chu tuncan
ixtzeyanīˈt. 48 Tuncan Jesús huanilh:
—Quintzuˈmaˈjāt, tzeyanīˈtaˈ huiˈx
como kalhlakaˈīˈnīˈtaˈ. Capit con
tapāxuhuān.
49 Ixchihuīnaˈmāˈcus Jesús
aˈxniˈcaˈ chilh kalhatin xalaˈ ixchic
Jairo huan xapuxcuˈ ixlītokpāncaˈn
israelitas. Lāˈ huanica Jairo:
—Mintzuˈmaˈjāt nīlhtzaˈ.
Tūˈtzaˈ camāmakchuˈyiˈ huan
Mākalhtōˈkēˈniˈ.
50 Aˈxniˈcaˈ Jesús kaxmatli huāˈmāˈ,
huanilh:
—Tūˈ cajiˈcuaˈ. Mintzuˈmaˈjāt
natzeyan xmān cakalhlakaˈiˈ.
51 Aˈxniˈcaˈ chāˈlh huan nac chic,
nīn tintīˈ makxtekli natāˈtanū,
xmān Pedro lāˈ Jacobo lāˈ Juan lāˈ
ixtātaˈ lāˈ ixtzīˈt huan tzuˈmaˈjāt.
52 Ixlīhuākcaˈn ixtacalhuamāˈna lāˈ
ixtataˈsamāˈna por ixpālacata huan
tzuˈmaˈjāt. Lāˈ Jesús cāhuanilh:
—Tūˈ cacalhuaˈntit. Tūˈ nīnīˈt huan
tzuˈmaˈjāt, xmān lhtatamāˈ.
53 Lāˈ xlacaˈn talīlītzīˈnli como
ixtacaˈtzī que ixnīnīˈttzaˈ. 54 Lāˈ
tuncan Jesús macachiˈpalh huan
tzuˈmaˈjāt lāˈ palhaˈ huanilh:
—Tzuˈmaˈjāt, icuaniyāniˈ catāˈkaquiˈ.
55 Lāˈ taspiˈtli ixlīcaˈtzīn lāˈ chu
tuncan tāˈkaquīˈlh. Lāˈ Jesús
māpaˈksīniˈlh que camāhuīˈca. 56 Lāˈ
ixtātaˈ lāˈ ixtzīˈt lej talēˈcnīlh lāˈ
Jesús cāmāpaˈksīlh que nīn tintīˈ
ixtahuanilh aˈntū ixpātleˈkenīˈt.

Jesús cāmacāˈlh huan kalhacāujtuˈ scaˈtxtunuˈnīˈn

Mt. 10.5-15; Mr. 6.7-13

9 Jesús cātāˈtakēxtimīlh huan
kalhacāujtuˈ īˈscaˈtxtunuˈnīˈn
lāˈ cāmaxquīˈlh līmāpaˈksīn para
natamāxtu huan tlajanaˈnīˈn. Nā
cāmaxquīˈlh līmāpaˈksīn para
natamātzeyī huan īˈtzaˈcaˈnīˈn.
2 Cāmacāˈlh para natahuan aˈnchī
māpaˈksīniˈn Dios. 3 Lāˈ cāhuanilh:
—Tūˈ tilīpināˈtit nīn tuntūˈ para
mintejcaˈn, nīn mimpālaˈccaˈn nīn
tumīn nīn mimpūtumīncaˈn nīn
pāntzi. Lāˈ tūˈ catilīpintit kalhtuˈ
mincamisacaˈn, xmān kalhtunuˈ.
4 Chu calhāhuāya chic aˈnlhā
nachipināˈtit aˈntzaˈ natachokoyāˈtit
hasta aˈxniˈcaˈ nataxtuyāˈtit de
huanmāˈ cāˈlacchicniˈ. 5 Lāˈ aˈnlhā
tūˈ cātamānūyāniˈ na ixchiccaˈn,
cataxtutit de huanmāˈ cāˈlacchicniˈ.
Lāˈ aˈxniˈcaˈ nataxtuyāˈtit, catincxtit
mintojoncaˈn para nayuja huan
pokxniˈ ixlakxtampūn mintojoncaˈn.
Chuntzaˈ nalīmāsuˈyuˈyāˈtit que
xlacaˈn natalēˈn cuenta como tūˈ
takaxmatcuˈtulh.
6 Tuncan tataxtulh huan
scaˈtxtunuˈnīˈn lāˈ taˈaˈlh
lakachu nac cāˈlacchicniˈ.
Tatāˈchihuīnaˈlh lāˈ tahuanilh aˈnchī
nacālīmāpūtaxtūcan lāˈ tamātzeyīlh
īˈtzaˈcaˈnīˈn chu calhāhuā.

Aˈnchī nīlh Juan huan Māˈkpaxiniˈ

Mt. 14.1-12; Mr. 6.14-29

7 Lāˈ huan gobernador Herodes
mācaˈtzīnīca ixlīhuāk aˈntū Jesús
ixtlahuamāˈ. Lāˈ tūˈ ixcaˈtzī aˈnchī
puhuan como āˈmakapitzīn
ixtalāhuanimāˈna que Juan huan
Māˈkpaxīniˈ ixlakahuanchokonīˈt
de ixlaclhniˈcaˈn nīnīˈn lā ixtahuan
que chōˈla ūˈtzaˈ Jesús. 8 Lāˈ
āˈmakapitzīn ixtalāhuanimāˈnampā
que Jesús ūˈtzaˈ Elías aˈntī
tasuˈyulh. Lāˈ āˈmakapitzīn

El Nuevo Testamento en el totonaco de Xicotepec de Juárez © La Liga Bíblica 1978, 2009

huampala ixtalāhuanimāˈna que
kalhatin aˈctaˈsanaˈ xalaˈ makān
lakahuanchokolh.
9 Lāˈ Herodes
hualh:
—Mānīˈ quit icmāˈaˈcchuˈcunīniˈlh
Juan. ¿Tichū huāˈmāˈ aˈntī
ixpālacata ickaxmata lhūhuaˈ
catūhuā?
Lāˈ Herodes ixlaktzīˈncuˈtun Jesús.

Jesús cāmāhuīˈlh lakaquitzis mil chiˈxcuhuīˈn

Mt. 14.13-21; Mr. 6.30-44; Jn. 6.1-14

10 Aˈxniˈcaˈ tataspiˈtli huan
apóstoles, tahuanilh Jesús aˈntū
tatlahuanīˈt. Lāˈ tuncan Jesús
cālēˈlh ixaˈcstucaˈn lāˈ tatāˈaˈlh
nac lakatin lugar pajtzu huan
cāˈlacchicniˈ aˈnlhā huanican
Betsaida.
11 Lāˈ aˈxniˈcaˈ huan
tachiˈxcuhuīˈt tacaˈtzīlh,
tastālaniˈlh. Lāˈ Jesús cāhuanilh
que catatahuiˈlh lāˈ tzuculh
cālītāˈchihuīnaˈn ixpālacata huan
ixlīmāpaˈksīn Dios. Lāˈ cāmātzeyīlh
īˈtzaˈcaˈnīˈn.
12 Lāˈ aˈxniˈcaˈ ixkōtanūmāˈtzaˈ,
talaktapajtzūlh Jesús huan
kalhacāujtuˈ scaˈtxtunuˈnīˈn lāˈ
tahuanilh:
—Cacāmacapi huan tachiˈxcuhuīˈt
para nataˈaˈn natajaxa lāˈ nataputza
ixlīhuaˈtcaˈn nac huan cāˈlacchicniˈ
aˈntū pajatzu como huāˈtzāˈ aˈnlhā
huiˈlānaˈuj tuntūˈ aˈnan.
13 Lāˈ Jesús cāhuanilh:
—Huiˈxinaˈn cacāmāhuīˈtit.
Lāˈ xlacaˈn takalhtīlh:
—Xmān ickaˈlhīyāuj macquitzis
pāntzi lāˈ tantuˈ squīˈtiˈ palh tūˈ
naˈicaˈnāuj naˈictamāhuayāuj chauj
para ixlīhuakcaˈn.
14 Ixaˈnan huaˈchi lakaquitzis mil
chiˈxcuhuīˈn. Lāˈ Jesús cāhuanilh
īˈscaˈtxtunuˈnīˈn:
—Catatahuiˈlalh
lītuˈpuˈxamacāujnaˈ.
15 Lāˈ chuntzaˈ tatlahualh
lāˈ tatahuiˈlakōˈlh.
16 Tuncan
Jesús cātayalh huan makquitzis
pāntzi lāˈ huan tantuˈ squīˈtiˈ.
Talacayāhualh nac aˈkapūn lāˈ
maxquīˈlh pāxcatcaˈtzī Dios lāˈ
cāmālacpitziniˈlh lāˈ cāmaxquīˈlh
huan īˈscaˈtxtunuˈnīˈn para que
natamālacpitziniˈ na ixlaclhniˈcaˈn
tachiˈxcuhuīˈt.
17 Ixlīhuākcaˈn
tahuāˈyalh lāˈ takaˈsli. Lāˈ aˈxniˈcaˈ
tahuāˈyankōˈlh, tasacli lhūhuaˈ
xalacpītzin. Lāˈ tatzumalh pācāujtuˈ
chāˈxta de huan aˈntū aˈkatāxtūlh.

Pedro mālacstūˈncli que Jesús ūˈtzaˈ Cristo

Mt. 16.13-19; Mr. 8.27-29

18 Milh lakatin chiˈchiniˈ aˈxniˈcaˈ
ixaˈcstu ixorarlīmāˈ Jesús. Lāˈ
īˈscaˈtxtunuˈnīˈn pajtzu tatahuiˈlalh.
Lāˈ Jesús cākalhasquiˈnīlh:
—Lāˈ huan tachiˈxcuhuīˈt, ¿chichū
tahuan quimpālacata?
19 Takalhtīlh:
—Makapitzīn tahuan palh
huiˈx Juan huan Māˈkpaxīniˈ. Lāˈ
āˈmakapitzīn tahuan palh huiˈx
Elías. Lāˈ āˈmakapitzīn huampala
tahuan que huiˈx kalhatin
aˈctaˈsanaˈ xalaˈ makān aˈntī
lakahuanchokonīˈt.
20 Lāˈ tuncan cākalhasquiˈnīlh:
—Lāˈ huiˈxinaˈn ¿chichū huanāˈtit
que quit?
Lāˈ Pedro kalhtīlh:
—Huiˈx Cristo aˈntī Dios macamilh.

El Nuevo Testamento en el totonaco de Xicotepec de Juárez © La Liga Bíblica 1978, 2009

Jesús māca'tzīnīni'lh a'nchī nanī

Mt. 16.20-28; Mr. 8.30—9.1

21 Lā' Jesús lej cāmāpa'ksīlh que
tū' catitahuanilh nīn tintī' palh
ū'tza' huan Cristo. 22 Lā' cāhuanilh:
—Quit huan Chi'xcu' xala'
Tālhmā'n lā' tasqui'nī lej
naquimāpātīnīcan. Lā' nā tasqui'nī
que naquintalakmaka'n huan
xanapuxcu'nu' israelitas lā' huan
xanapuxcu'nu' curasna' lā' huan
mākalhtō'kē'ni'nī'n huan ley. Lā'
naquimaknīcan lā' ixlīlakatu'tun
chi'chini' na'iclakahuanchoko.
23 A'calīstān cāhuanilh
ixlīhuākca'n:
—Palh catīhuā tapa'ksīcu'tun
con quit, tūlatza' pāstaca xmān
a'nchī xla' lacasqui'n. Calīhui'līlh
natlahua quintapuhuān lakalīyān
a'yuj capātīni'lh hua'chi quit
na'icpātīni'n lā' caquistālani'lh.
24 Huan a'ntīn tapūtaxtucu'tun
de huan a'ntū natapātīni'n por
quimpālacata, tū' catitaka'lhīlh
ixquilhtamacujca'n para pō'ktu.
Lā' huan a'ntī natapātīni'n a'yuj
natanī por quimpālacata, xlaca'n
nataka'lhī ixquilhtamacujca'n
para pō'ktu. 25 Lā' palh kalhatin
chi'xcu' ixtlajalh ixlīhuāk xala'
huā'mā' quilhtamacuj, nīn tuntū'
ixtapalh huā'mā' palh tū' ka'lhī
ixquilhtamacuj para pō'ktu. 26 Palh
catīhuā līmāxana'n quimpālacata
lā' ixpālacata quintachihuīn,
ū'tza' na'iclīmāxana'n a'xni'ca'
na'icmin hua'chi Rey lā' na'icka'lhī
ixlīmāpa'ksīn quinTāta' Dios lā'
naquintatā'min huan ángeles a'ntī
lej tzey. Lā' quit huan Chi'xcu' xala'
Tālhmā'n. 27 Iccāhuaniyāni' a'ntū
stu'ncua'. A'nan makapitzīn a'ntīn
tahui'lāna' huā'tzā' chuhua'j lā'
xlaca'n tū' catitanīlh a'xni'ca' tūna'j
natalaktzī'n ixlīmāpa'ksīn Dios lā'
a'nchī namāpa'ksīni'nkō' ixlīhuāk.

Lej xkakalh Jesús

Mt. 17.1-8; Mr. 9.2-8

28 Hua'chi ixlīlakatzeyan chi'chini'
Jesús tō'ca'lh nac lakatin kēstīn
para natlahua oración. Tatā'a'lh
Pedro lā' Jacobo lā' Juan. 29 Lā'
līhuan Jesús ixtlahuamā' oración,
xla' taxtāpalīlh lā' xtunc ixtasu'yu
ixlacan. Lā' lej smu'yonko' lalh
ixlu'xu' hasta xkakalh. 30 Lā' tuncan
tatasu'yulh kalhatu' chi'xcuhuī'n lā'
ixtatā'chihuīna'mā'na Jesús. Xlaca'n
Moisés lā' Elías a'ntī makāntza'
ixtanīnī't 31 lā' cālītamacxti'li'lh
xkakana'. Lā' ixtatā'chihuīna'mā'na
a'nchī Jesús napātīni'n lā' nanī nac
Jerusalén. 32 Pedro lā' a'ntī cātā'a'lh
a'yuj lej ixtalhtatacu'tun pero
lakahuan ixtahui'lāna' lā' talaktzī'lh
a'nchī xkakalh Jesús lā' huan kalhatu'
chi'xcuhuī'n a'ntī ixtatā'yāna'.
33 A'xni'ca' huā'mā'na chi'xcuhuī'n
ixtamakxtekmā'na Jesús, Pedro
huanilh:
—Mākalhtō'kē'ni', ixalītzey
hui'lāna'uj ā'tzā! Na'ictlahuayāuj
lakatu'tun mū'xta'ka'; lakatin mila',
ā'lakatin ixla' Moisés lā' ā'lakatin
ixla' Elías.
Chuntza' hualh Pedro como
tū' ixca'tzī a'ntū ixuan. 34 Līhuan
ixchihuīna'mā', milh lakatin
poklhnu' lā' cālīmacxti'li'ca.
Tajicua'lh a'xni'ca' ta'u'cxca'tzīlh
na ixchakān poklhnu'. 35 Lā' tuncan
takaxmatli lakatin tachihuīn nac
huan poklhnu' lā' hualh:

El Nuevo Testamento en el totonaco de Xicotepec de Juárez © La Liga Bíblica 1978, 2009

—Uˈtzaˈ huāˈmāˈ quiˈOˈkxaˈ lāˈ lej
icpāxquīˈ. Cakaxpaˈttit aˈntū huan.
36 Aˈxniˈcaˈ huankōˈlh huan
tachihuīn, talaktzīˈlh que ixaˈcstu
ixuīˈ Jesús. Caˈcs tatāyalh lāˈ
tūˈ tahualh nīn tuntūˈ aˈntū
ixtalaktzīˈnīˈt.

Jesús mātzeyīlh kalhatin kaˈhuaˈchu aˈntī ixkaˈlhī huan tlajanaˈ

Mt. 17.14-21; Mr. 9.14-29

37 Ixlīlakalī huampala, aˈxniˈcaˈ
tataxtuchaˈ de huan kēstīn,
līlhūhuaˈ tachiˈxcuhuīˈt tapāxtokli
Jesús. 38 Lāˈ tuncan kalhatin chiˈxcuˈ
na ixlaclhniˈcaˈn lej palhaˈ huanilh:
—Mākalhtōˈkēˈniˈ, icsquiˈniˈyāniˈ
lakatin talakalhuˈmān. Capit
laktzīˈnaˈ quiˈoˈkxaˈ porque xmān
ixaˈcstu ickaˈlhī. 39 Lāˈ lakatin
tlajanaˈ chiˈpa lāˈ makataˈsa lāˈ
palhaˈ xpipi lāˈ kalhpupu. Lāˈ
makaxtacnānī lāˈ lej jicslīhuaˈ
nataxtuniˈ. 40 Iccāhuanilhtzaˈ
miscaˈtxtunuˈnīˈn que
ixtamāxtuniˈlh huan tlajanaˈ pero
tūlalh tamāxtuniˈlh.
41 Jesús kalhtīlh:
—¡Huiˈxinaˈn tachiˈxcuhuīˈt aˈntīn
tūˈ xaˈnca pāstacnaˈnāˈtit lāˈ tūˈ
kalhlakaˈīˈyāˈtit! ¿Hasta lhānīn
naˈiccātāˈlatahuiˈlayāniˈ huiˈxinaˈn
para que namāchekxīˈyāˈtit? Lāˈ
¿hasta lhānīn naˈiccātāyaniˈyāniˈ
huiˈxinaˈn aˈnchī huanīˈtaˈntit?
Calīˈtaˈ huāˈtzāˈ minkaˈhuaˈchu.
42 Lāˈ aˈxniˈcaˈ huan kaˈhuaˈchu
ixlaktapajtzūmāˈ Jesús, huan
tlajanaˈ māyujūlh nac tiˈyaˈt
lāˈ makaxtacnānīpā. Lāˈ Jesús
lacaquilhnīlh huan tlajanaˈ. Lāˈ
mātzeyīlh huan kaˈhuaˈchu
lāˈ maxquīˈpā ixtātaˈ. 43 Lāˈ
ixlīhuākcaˈn talēˈcnīlh ixlīkaˈtlaˈ
Dios.

Jesús mācaˈtzīnīniˈmpā ixpūnīn

Mt. 17.22-23; Mr. 9.30-32

Līhuan ixlīhuākcaˈn talēˈcnīlh
ixpālacata aˈntū Jesús tlahualh, xlaˈ
cāhuanilh īˈscaˈtxtunuˈnīˈn:
44 —Xaˈnca cakaxpaˈttit
lāˈ tūˈ tipātzaˈnkāyāˈtit; quit
huan Chiˈxcuˈ xalaˈ Tālhmāˈn
lāˈ naquimacamāstāˈcan na
ixmacancaˈn tachiˈxcuhuīˈt.
45 Lāˈ huan scaˈtxtunuˈnīˈn tūˈ
tamāchekxīlh aˈntū cāhuanilh
como xtunc ixtapāstacmāˈna. Lāˈ
tūˈ ixtakalhasquiˈnīcuˈtun aˈntū
ixuanicuˈtun como ixtajicuaˈn.

¿Tichū más xatasquiˈnī?

Mt. 18.1-5; Mr. 9.33-37

46 Lāˈ tuncan huan scaˈtxtunuˈnīˈn
tatzuculh talacchihuīnaˈn
ixpālacata tichū de xlacaˈn más
tasquiˈnī. 47 Lāˈ Jesús cuenta
tlahualh aˈnchī ixtapāstacnaˈmāˈna.
Lāˈ tuncan macachiˈpalh kalhatin
kaˈhuaˈchu lāˈ yāhualh na ixpāxtun
48 lāˈ cāhuanilh:
—Chuxatī aˈntīn tatapaˈksī
con quit lāˈ ūˈtzaˈ natalīpāxquīˈ
kalhatin tiˈnaˈj kaˈhuaˈchu huaˈchi
huāˈmāˈ kaˈhuaˈchu, ūˈtzaˈ chu
aˈcxtim huaˈchilh quintapāxquīˈ.
Lāˈ chuxatī aˈntī quintapāxquīˈ, nā
tapāxquīˈ huan aˈntī quimacamilh
lāˈ tūˈ xmān quit. Lāˈ aˈntīn tūˈ
kaˈtlaˈjcaˈtzī na milaclhniˈcaˈn, ūˈtzaˈ
aˈntī tasquiˈnī na ixlacapūn Dios.

Aˈntī quincāmaktāyayāniˈ

Mr. 9.38-40

49 Tuncan Juan huanilh:

El Nuevo Testamento en el totonaco de Xicotepec de Juárez © La Liga Bíblica 1978, 2009

—Mākalhtōˈkēˈniˈ, iclaktzīˈnīˈtauj
kalhatin aˈntī ixcāmāxtumāˈ huan
tlajanaˈnīˈn con milīmāpaˈksīn.
Lāˈ icuaninīˈtauj que tūˈtzaˈ
catlahualh chuntzaˈ como tūˈ
quincātāˈlatlāˈhuanāniˈ quinaˈn.
50 Lāˈ Jesús cāhuanilh:
—Tūˈ tihuaˈnāˈtit chuntzaˈ porque
aˈntīn tūˈ quintāˈcaˈtzacaˈn, xlaˈ
quincāmaktāyayāniˈ.

Jesús cālacaquilhnīlh Jacobo lāˈ Juan

51 Aˈxniˈcaˈ ixmimāˈ huan chiˈchiniˈ
aˈxniˈcaˈ Jesús ixaˈlh nac aˈkapūn,
līhuiˈlīlh naˈaˈn nac Jerusalén.
52 Cāmāpūˈlīlh āˈmakapitzīn
īˈscaˈtxtunuˈnīˈn lāˈ taˈaˈlh nac
lakatin tiˈnaˈj cāˈlacchicniˈ para
nataputza aˈnlhā natalhtata. Huan
cāˈlacchicniˈ xalaˈ nac Samaria,
53 lāˈ huan xalanīˈn aˈntzaˈ tūˈ
tamānūcuˈtulh na ixchiccaˈn como
ixtasuˈyu ixaˈmāˈ nac Jerusalén.
54 Lāˈ aˈxniˈcaˈ huan scaˈtxtunuˈnīˈn
Jacobo lāˈ Juan talaktzīˈlh huāˈmāˈ,
tahuanilh:
—Māpaˈksīniˈ, ¿chā lacasquiˈnaˈ
naˈicmāyujūyāuj macscut de nac
aˈkapūn para que natasputkōˈ
xlacaˈn huaˈchi tlahuaˈlh huan
aˈctaˈsanaˈ Elías?
55 Lāˈ tuncan Jesús
cālaktalakspiˈtli lāˈ cālacaquilhnīlh.
Hualh:
—Huiˈxinaˈn tūˈ caˈtzīˈyāˈtit que tūˈ
tzey aˈnchī pāstacnaˈnāˈtit.
56 Quit
huan Chiˈxcuˈ xalaˈ Tālhmāˈn lāˈ quit
tūˈ ictimilh para naˈiccāmāsputūkōˈ
ixquilhtamacujcaˈn tachiˈxcuhuīˈt.
Icmilh para naˈiccāmāputaxtū.
Lāˈ tuncan taˈaˈlh nac āˈlacatin
cāˈlacchicniˈ.

Aˈntī tastālaniˈcuˈtulh Jesús

Mt. 8.19-22

57 Aˈxniˈcaˈ ixtaˈaˈmāˈna nac tej,
kalhatin chiˈxcuˈ huanilh Jesús:
—Quit naˈicstālaniˈyāniˈ chu xalhā
napinaˈ.
58 Lāˈ Jesús kalhtīlh:
—Huan tanquiˈhuiˈ takaˈlhī
ixlhuˈcuˈcaˈn lāˈ huan spūnnuˈ
takaˈlhī ixmāsekcaˈn. Lāˈ quit huan
Chiˈxcuˈ xalaˈ Tālhmāˈn lāˈ quit tūˈ
ickaˈlhī aˈnlhā naˈiclhtata.
59 Lāˈ Jesús huanilh āˈkalhatin:
—Caquistālaniˈ.
Lāˈ xlaˈ kalhtīlh:
—Māpaˈksīniˈ, caquimakxtekti
naˈictahuiˈla na quinchic hasta que
nanī quintātaˈ.
60 Lāˈ Jesús kalhtīlh:
—Xlacaˈn aˈntīn tūˈ takalhlakaˈīˈ
tzē natamāˈcnū mintātaˈ. Huiˈx capit
lāˈ cacāmāsuˈniˈ huan tachiˈxcuhuīt
aˈnchī nātalīpūtaxtu.
61 Lāˈ tuncan huanilh āˈkalhatin:
—Māpaˈksīniˈ, icstālaniˈcuˈtunāniˈ,
pero pūˈla icaˈncuˈtun na quinchic
para naˈicuan icaˈnā āˈtzāˈ.
62 Lāˈ Jesús huanilh:
—Aˈntī natzucu laklhkānaˈn lāˈ
tuncan natalakspiˈta ixkēn, tūla
xaˈnca laklhkānaˈn. Nā chuntzaˈ tūˈ
minīˈniˈ palh huiˈx natāˈscuja Dios
como taspiˈtcuˈtunaˈ na minchic.

Jesús cāmacāˈlh huan tuˈtumpuˈxamacāuj chiˈxcuhuīˈn

10 Aˈcalīstān huan Māpaˈksīniˈ
cālacsacli tuˈtumpuˈxamacāuj
chiˈxcuhuīˈn xtunc huampala lāˈ
cāmacāˈlh kalhatuˈyūn. Ixtapūˈlaniˈ
nac cāˈlacchicniˈ lāˈ chuxalhā ixaˈmāˈ.
2 Lāˈ Jesús cāhuanilh:

El Nuevo Testamento en el totonaco de Xicotepec de Juárez © La Liga Bíblica 1978, 2009

—Lej stuꞌncuaꞌ aꞌntū
iccāhuaniyaniꞌ. Lhūhuaꞌ aꞌnan
aꞌntīn tūnaꞌj takalhlakaꞌīꞌ pero tūꞌ
aꞌnan lhūhuaꞌ aꞌntī natamāsuꞌniꞌ
xlacaꞌn. Uꞌtzaꞌ huaꞌchi aꞌxniꞌcaꞌ
lej la cuxiꞌ lāꞌ tintīꞌ tasācuaꞌ. Lāꞌ
Dios huaꞌchi ixtēcuꞌ huan cuxiꞌ.
Uꞌtzaꞌ nalīkalhasquiꞌnīyāꞌtit Dios
que cacāmacamilh chiꞌxcuhuīꞌn
para natamāsuꞌniꞌ aꞌntīn tūnaꞌj
takalhlakaꞌī. 3 Capitit. Cuenta
catlahuaꞌtit. Iccāmacāꞌnāniꞌ
huaꞌchi xalakskaꞌtāꞌn borregos na
ixlaclhpuꞌnancaꞌn misinīꞌn. 4 Tūꞌ
tilīpināꞌtit nīn morral, nīn pūtumīn,
nīn huarache. Lāꞌ tūꞌ titakoxīyāꞌtit
nac tej aꞌxniꞌcaꞌ natāꞌchihuīnaꞌnāꞌtit
aꞌntī pātleꞌkemāꞌ.
5 ’Lāꞌ aꞌxniꞌcaꞌ natanūyāꞌtit nac
lakatin chic aꞌnlhā natachokoyāꞌtit,
pūꞌla nacāhuaniyāꞌtit: “Dios
cacāsicuaꞌlanālīniꞌ aꞌntī
huiꞌlāꞌnaꞌntit nac huāꞌmāꞌ
chic”. 6 Lāꞌ palh aꞌnan aꞌntīn
takalhlakaꞌīꞌ, Dios nasicuaꞌlanālī;
lāꞌ palh tintīꞌ aꞌntīn takalhlakaꞌīꞌ,
Dios tūꞌ caticāsicuaꞌlanālīlh.
7 Natachokoyāꞌtit nac lakatin chic
lāꞌ chu aꞌntū nacātalakahuiꞌlīyāniꞌ,
nahuaꞌyāꞌtit lāꞌ nakoꞌtnuꞌnāꞌtit
como aꞌntī scuja kaꞌlhī nahuāꞌyan.
Tūꞌ tilactāꞌkchokoyāꞌtit pūtunuꞌ
cāꞌlacchicniꞌ.
8 ’Aꞌxniꞌcaꞌ nachipināꞌtit nac
lakatin cāꞌlacchicniꞌ aꞌnlhā
nacātamānūyāniꞌ nac chic, chu
aꞌntū nacātalakahuiꞌlīniꞌyāni
nahuaꞌyāꞌtit. 9 Nacāmātzeyīyāꞌtit
aꞌntī taꞌīꞌtzaꞌcaꞌn aꞌntzaꞌ lāꞌ
nacāhuaniꞌyāꞌtit tachiꞌxcuhuīꞌt:
“Laktzīꞌmpāꞌnaꞌntit ixlīmāpaꞌksīn
Dios”. 10 Lāꞌ palh nachipināꞌtit
nac lakatin cāꞌlacchicniꞌ lāꞌ tūꞌ
lacasquiꞌncan natachokoyāꞌtit,
napimpalayāꞌtit nac tej lāꞌ
nacāhuaniꞌyāꞌtit: 11 “Lāꞌ huan
pokxniꞌ xalaꞌ āꞌtzāꞌ aꞌntū
quincātantūpasanīꞌtaꞌniꞌ
naꞌictincxyujuyāuj lāꞌ ūꞌtzaꞌ
huanicuꞌtun que huiꞌxinaꞌn
laclīpināꞌtit. Lāꞌ cacaꞌtzīꞌtit huāꞌmāꞌ,
que huiꞌxinaꞌn laktzīꞌnīꞌtaꞌntittzaꞌ
aꞌnchī Dios māpaꞌksīniꞌn”.
12 ’Iccāhuaniyāniꞌ que aꞌxniꞌcaꞌ
Dios nalaccāxtlahuakōꞌ, más
nacāmāpātīnī xalanīꞌn huanmāꞌ
cāꞌlacchicniꞌ que xalanīꞌn nac
Sodoma.

Aꞌntīn tūꞌ taꞌaꞌkahuānaꞌn

Mt. 11.20-24

13 Lāꞌ Jesús cāhuanipā:
—¡Xāntilaꞌyāꞌtit huiꞌxinaꞌn
xalanīꞌn nac Corazín! Lāꞌ
¡xāntilaꞌyāꞌtit xalanīꞌn nac Betsaida!
Nalakaputzaꞌyāꞌtit porque tūꞌ
kalhlakaꞌīꞌtit. Lej tlahuacanīꞌt
lēꞌcnīn na milaclhpuꞌnancaꞌn.
Lāꞌ palh ixcātlahuacanchaꞌ
cahuā huāꞌ tamāꞌna lēꞌcnīn nac
huan cāꞌlacchicniꞌ Tiro lāꞌ nac
Sidón, makāntzaꞌ ixtaxtāpalīlh
ixtapāstacnaꞌcaꞌn. Lāꞌ xlacaꞌn
ixtalhakāꞌlh tziꞌtzeꞌke ixluꞌxuꞌcaꞌn
lāꞌ ixcāꞌaꞌcpūmacaca lhcaꞌcaꞌn
lāꞌ chuntzaꞌ ixtatasuꞌyulh que
lej ixtalakaputza ixpālacata
ixtalaclēꞌiꞌcaꞌn.
14 ’Aꞌxniꞌcaꞌ Dios
nalaccāxtlahuakōꞌ, huiꞌxinaꞌn
āꞌchulāꞌ nacātamāpātīnīyāniꞌ que
xalanīꞌn nac Tiro lāꞌ nac Sidón. 15 Lāꞌ
huiꞌxinaꞌn xalanīꞌn nac Capernaum,
¿chā puhuaꞌnāꞌtit palh napināꞌtit nac
aꞌkapūn como lej tzey huiꞌxinaꞌn?
Napināꞌtit hasta nac pūpātīn.

El Nuevo Testamento en el totonaco de Xicotepec de Juárez © La Liga Bíblica 1978, 2009

16 Lāˈ Jesús cāhuanilh
īˈscaˈtxtunuˈnīˈn:
—Aˈntī cākaxmatniˈyāniˈ
huiˈxinaˈn, xlaˈ naquinkaxmata. Lāˈ
aˈntī nacālakmakaˈnāniˈ huiˈxinaˈn,
chuntzaˈ naquilakmakaˈn nā quit.
Lāˈ aˈntī naquilakmakaˈn quit
chuntzaˈ nalakmakaˈn Dios como
ūˈtzaˈ aˈntī quimacamilh.

Tataspiˈtli huan tuˈtumpuˈxamacāuj chiˈxcuhuīˈn

17 Huan tuˈtumpuˈxamacāuj
tataspiˈtli con tapāxuhuān. Lāˈ
tahuanilh:
—Māpaˈksīniˈ, hasta huan
tlajanaˈnīˈn quincātaˈaˈcnīniˈniˈn
ixpālacata milīmāpaˈksīn.
18 Lāˈ Jesús cāhuanilh:
—Uˈhuē. Quit iclaktzīˈlh aˈxniˈcaˈ
tlajaca Satanás. Tasuˈyulh
huaˈchi lakatin makliˈpniˈ.
19 Iccāmaktakaˈlhāniˈ para que
mintāˈcaˈtzacaˈn tūlalh caticātlajaniˈ.
Lāˈ iccāmaxquīˈnīˈtaˈniˈtzaˈ
līmāpaˈksīn para que
natlajakōˈyāˈtit ixlīmāpaˈksīn
Satanás. 20 Tūˈ calīpāxuhuaˈtit
xmān porque huan tlajanaˈnīˈn
taˈaˈcnīniˈniˈyāniˈ. Calīpāxuhuaˈtit
como huiˈxinaˈn kalhlakaˈīˈtit
lāˈ Dios cālakapasāniˈ huaˈchi
ixcamanaˈ.

Jesús lej pāxuhualh

Mt. 11.25-27; 13.16-17

21 Lāˈ tuncan Jesús kaˈlhīlh
tapāxuhuān por huan Espíritu
Santo lāˈ Jesús kalhtōˈkaˈlh:
—Quintātaˈ, huiˈx māpaˈksīniˈnaˈ
nac aˈkapūn lāˈ nac tiˈyaˈt.
Icmaxquīˈyāniˈ pāxcatcaˈtzī
como cāmāsuˈniˈnīˈtaˈ huan
aˈntīn tascaˈtcuˈtun ūˈtzaˈ aˈntū
ixcāmātzēˈkniˈnīˈtaˈ huan aˈntī lej
lakskalalhnaˈ. Uˈtzaˈ tlaˈhuaˈ chu
aˈnchī mintapuhuān.
22 Lāˈ nā Jesús hualh:
—Quintātaˈ quimacamaxquīˈkōˈlh
ixlīhuāk aˈntū aˈnan. Tintīˈ caˈtzī
aˈnchī huanīˈt ixOˈkxaˈ Dios, xmān
Dios xaTātaˈ. Lāˈ tintīˈ caˈtzī aˈnchī
huanīˈt quinTātaˈ Dios, xmān quit
aˈntī ixOˈkxaˈ. Nā natacaˈtzī xlacaˈn
aˈntī naˈiccāmālacsuˈyu.
23 Lāˈ tuncan talakspiˈtli lāˈ
cāhuanilh īˈscaˈtxtunuˈnīˈn xmān
xlacaˈn:
—Līpāxūj huan aˈntīn talaktzīˈn
aˈntū huiˈxinaˈn laktzīˈnāˈtit.
24 Iccāhuaniyāniˈ que lhūhuaˈ
aˈctaˈsanaˈnīˈn lāˈ reyes
ixtalaktzīˈncuˈtun huāˈmāˈ aˈntū
huiˈxinaˈn laktzīˈnāˈtit, lāˈ tūˈ
talaktzīˈlh. Lāˈ ixtakaxmatcuˈtun
aˈntū kaxpatāˈtit, lāˈ tūˈ takaxmatli.

Huan tzeyā chiˈxcuˈ xalaˈ nac Samaria

25 Lāˈ tuncan kalhatin
xamākalhtōˈkēˈniˈ ley tāyalh
lāˈ tāˈchihuīnaˈlh Jesús para
nalīlaktzīˈn. Lāˈ kalhasquiˈnīlh:
—Mākalhtōˈkēˈniˈ, ¿tuchū
naˈictlahua para que naˈickaˈlhī
quinquilhtamacuj para pōˈktu?
26 Lāˈ Jesús kalhtīlh:
—¿Tuchū tatzoˈkniˈ na ixley
Moisés? ¿Chichū lakapūtleˈkeˈyaˈ?
27 Huan xamākalhtōˈkēˈniˈ ley
kalhtīniˈlh:
—"Capāxquiˈ huan Māpaˈksīniˈ
aˈntī minDios con ixlīhuāk
miˈaˈclhcunuc lāˈ con ixlīhuāk
milīcaˈtzīn lāˈ con ixlīhuāk
mifuerza lāˈ con ixlīhuāk

El Nuevo Testamento en el totonaco de Xicotepec de Juárez © La Liga Bíblica 1978, 2009

mintapāstacnaˈ. Lāˈ cacāpāxquiˈ
āˈmakapitzīn huaˈchi pāxquīˈcaˈnaˈ
mēˈcstu”.
28 Lāˈ tuncan Jesús huanilh:
—Xaˈnca kalhtīniˈnīˈtaˈ. Palh
chuntzaˈ natlahuaˈyaˈ, nakaˈlhīyaˈ
minquilhtamacuj para pōˈktu.
29 Lāˈ huan xamākalhtōˈkēˈniˈ ley
māpūtaxtūcuˈtulh ixlīkalhasquiˈnīn
lāˈ huanilh Jesús:
—¿Tichū āˈmakapitzīn aˈntī
xaˈiccāpāxquīˈlh?
30 Lāˈ tuncan Jesús kalhtīlh:
—Ixuīˈ kalhatin chiˈxcuˈ;
ixtaxtunīˈt de nac Jerusalén
lāˈ ixaˈmāˈ nac Jericó. Lāˈ huan
kaˈlhānaˈnīˈn tachiˈpalh lāˈ
tamakkaˈlhankōˈlh hasta ixluˈxuˈ
aˈntū ixlhakāˈnīˈt. Tatucsli lāˈ
taˈaˈlh. Tamakxtekli xaˈaˈctzincsniˈ.
31 Chuntzaˈ pātleˈkelh que ixaˈmāˈ
nac huāˈmāˈ tej kalhatin sacerdote.
Lāˈ aˈxniˈcaˈ laktzīˈlh huan chiˈxcuˈ,
xmān xtiˈliˈmakaˈlh. 32 Nā tētaxtulh
kalhatin ixmaktakaˈlhnaˈ xakaˈtlaˈ
lītokpān. Lāˈ aˈxniˈcaˈ laktzīˈlh huan
chiˈxcuˈ, nā xtiˈliˈmakaˈlh.
33 ’Lāˈ aˈxniˈcaˈ milh kalhatin
xalaˈ nac Samaria, xlaˈ laktzīˈlh
lāˈ lakalhuˈmalh. 34 Lāˈ tuncan
tapajtzūlh huan chiˈxcuˈ lāˈ
līcuˈchūˈlh aceite lāˈ līcuˈchuˈniˈ
aˈnlhā ixmātakāhuīˈcanīˈt. Lāˈ
huiˈlīniˈlh vendaje. Lāˈ tuncan
kēhuiˈlīlh ixburro lāˈ pūlēˈlh nac
mesón lāˈ aˈntzaˈ maktakaˈlhli. 35 Lāˈ
ixlīlakalī tuncuīlh aˈxniˈcaˈ huan
samaritano ixaˈmāˈtzaˈ, maxquīˈlh
tumīn huan ixtēcuˈ mesón lāˈ
huanilh: “Camaktakaˈlhti huāˈ
īˈtzaˈcaˈ. Lāˈ palh tūˈ aˈcchāˈn
huāˈ tumīn, naˈicmaxquīˈyāniˈ
ixlaktapalh aˈxniˈcaˈ naˈicchimpala”.
36 Lāˈ Jesús huanilh huan
xamākalhtōˈkēniˈ ley:
—Chuhuaˈj caquihuaˈniˈ, ¿tichū de
huāˈ tamāˈna kalhatuˈtun puhuaˈnaˈ
māsuˈyulh aˈnchī pāxquīˈlh huan
takāhuīˈn?
37 Lāˈ huan xamākalhtōˈkēˈniˈ ley
hualh:
—Aˈntī lakalhuˈmalh.
Lāˈ Jesús huanilh:
—Capit lāˈ catlahuaˈ chu aˈcxtim.

Jesús aˈlh na ixchic Marta lāˈ María

38 Jesús tēlh ixtej lāˈ chāˈlh nac
lakatin cāˈlacchicniˈ. Lāˈ aˈntzaˈ
kalhatin puscāt, aˈntī ixuanican
Marta, mānūlh na ixchic. 39 Marta
ixkaˈlhī ixtāˈtin aˈntī ixuanican María.
Lāˈ xlaˈ tahuiˈlh na ixtojon Jesús para
nakaxmatniˈ aˈntū xlaˈ ixmāsuˈyumāˈ.
40 Lāˈ Marta tamakchuyīlh como lej
ixkaˈlhī ixlītlōt lāˈ laktapajtzūlh Jesús
lāˈ huanilh:
—Māpaˈksīniˈ, ¿tūˈ lītamakchuˈyiˈ
nīn tuntūˈ que quintāˈtin
quimāchokoniˈkōˈ lītlōt? Cahuaˈniˈ
que caquimaktāyalh.
41 Lāˈ Jesús kalhtīlh:
—Marta, huiˈx māmakchuyīyaˈ lāˈ
lej lēˈcapinaˈ milītlōt lāˈ āˈcatūhuā.
42 Pero aˈnan aˈntū más tasquiˈnī.
María lacsacnīˈt aˈntū más tzey lāˈ
tintīˈ catimaklhtīlh.

Jesús quincamāsuˈniˈyāniˈ aˈnchī nakalhtōˈkaˈyāuj

Mt. 6.9-15; 7.7-11

11 Maktin huā Jesús
ixkalhtōˈkaˈmāˈ nac lakatin
lugar. Lāˈ aˈxniˈcaˈ kalhtōˈkaˈkōˈlh,
kalhatin īˈscaˈtxtunuˈ huanilh:
—Māpaˈksīniˈ, caquilāmāscaˈtīuj
aˈnchī kalhtōˈkaˈcan huaˈchi

El Nuevo Testamento en el totonaco de Xicotepec de Juárez © La Liga Bíblica 1978, 2009

cāmāsca'tīlh ī'sca'txtunu'nī'n Juan
huan Mā'kpaxīni'.
2 Lā' Jesús cāhuanilh:
—A'xni'ca' kalhtō'ka'yā'tit,
chuntza' nahua'nā'tit:
QuinTāta'ca'n a'ntī hui'lachi nac
a'kapūn, ca'a'cnīni'ni'ca'.
Camilh a'xni'ca' natzucuya'
nacāmāpa'ksī'kō'ya' huan
tachi'xcuhuī't.
Catlahuaca mintapuhuān
huā'tzā' nac ti'ya't chu
a'cxtim hua'chi nac a'kapūn.
3 Caquilāmaxquī'uj quilīhua'tca'n
a'ntū na'icua'yāuj lakalīyān.
4 Lā' caquilāmāsputūnu'ni'uj
quintalaclē'i'ca'n como nā
quina'n iccāmāsputūnu'ni'yāuj
a'ntī quincātalaclē'ni'yāni'.
Tū' camakxtekti
naquincāpātle'keni'yāni'
a'ntū naquincāmātlahuīyāni'
talaclē'i'.
5 Nā Jesús cāhuanilh:
—Calīhui'līuj que kalhatin de
hui'xina'n ka'lhīyā'tit kalhatin
mi'amigoca'n. Lā' i'tāt tzī'sa napina'
na ixchic lā' nahuani'ya': "Amigo,
caquimāpāhua'xtuni' mactu'tun
pāntzi
6 porque chuna'j quilakchilh
kalhatin qui'amigo na quinchic
lā' tū' icka'lhī a'ntū na'icmāhuī'".
7 Lā' calīhui'līuj que xla' desde
ixchakān chic nakalhtīyāni': "Tū'
caquimāmakchuyi'. Lacchōyātza'
huan mākalhcha lā' quilīhuākca'n
iclhtatamā'naujtza'. Lā' tūla ictāquī'
para na'icmaxquī'yāni' nīn tuntū'",
nahuaniyāni' mi'amigo.
8 'Iccāhuaniyāni' que a'yuj
mi'amigo tū' catāquī'cu'tulh para
namaxquī'yāni' catūhuā a'yuj
lī'amigo hui'xina'n, pero natlahua
para que tū' namājiclhuī'ya' ā'chulā'
lā' namaxquī'yāni' ixlīhuāk a'ntū
maclacasqui'na'.
9 'Chuntza' iccāhuaniyāni':
Casqui'ni'tit Dios lā' xla'
nacāmaxquī'yāni'. Lā' caputzatit
a'ntū Dios cāmaxquī'cu'tunāni' lā'
nakaksā'tit. Lā' calīmacasā'na'ntit
huan mākalhcha lā'
nacātamālaquī'ni'yāni'.
10 Chuntza'
a'ntī nasqui'n, xla' namaklhtīni'n;
lā' a'ntī naputza, xla' nakaksa;
lā' a'ntī nalīmacasā'nan huan
mākalhcha, namālaquī'ni'can.
11 'Ixlīca'tzan kalhatin de
hui'xina'n a'ntī xatāta', ¿chu
namaxquī'ya' chihuix mincaman
a'xni'ca' squi'ni'yāni' pāntzi?
Lā' ¿chu namaxquī'ya' lakatin
lūhua' palh squi'ni'yāni' squī'ti'?
12 Lā' ¿chu namaxquī'ya' lakatin
cūlūtl palh squi'ni'yāni' ka'lhuā't?
13 Hui'xina'n a'yuj tū' lacuan pero
ca'tzīyā'tit que tzē namaxquī'yā'tit
lē'ksajna' xatzey mincamana'ca'n.
Lā' ā'chulā' minTāta'ca'n a'ntī
hui'lacha' nac a'kapūn nacāmaxquī'
Espíritu Santo a'ntī tasqui'ni'.

**Ixtahuan que Jesús ixka'lhī
ixlīmāpa'ksīn huan ko'ti'ti'**

Mt. 12.22-30; Mr. 3.19-27

14 Jesús ixmāxtuni'mā' de huan
chi'xcu' huan tlajana'. U'tza'
ixmakakō'ko'nī't. Lā' a'xni'ca'
taxtulh huan tlajana', tzētza'
ixchihuīna'n huan kō'ko'. Lā' huan
tachi'xcuhuī't talē'cnīlh huā'mā'
15 pero makapitzīn tahualh:
—Huā'mā' chi'xcu' cālīmāxtu
huan tlajana'nī'n ixlīmāpa'ksīn
Beelzebú a'ntī xapuxcu' huan
tlajana'ni'n.

16 Lāꞌ aꞌmakapitzīn
ixtalīlaktzīꞌncuꞌtun Jesús lāꞌ
ixtasquiꞌniꞌ lakatin lēꞌcnīn xalaꞌ nac
aꞌkapūn. 17 Lāꞌ xlaꞌ ixcaꞌtzī aꞌntū
xlacaꞌn ixtapuhuan lāꞌ cāhuanilh:
—Palh huan pūchihuīnaꞌnīꞌn
tatapitzi lāꞌ talāstaꞌla, tūla
tamāpaꞌksīniꞌn makān.
Natalāmāsputūkōꞌ. Lāꞌ palh
tatapitzi lāꞌ natalātucsa lītāꞌtimīn
nā natalāmāsputūkōꞌ. 18 Chuntzaꞌ
palh tatapitzi xlacaꞌn aꞌntīn
tatapaꞌksī con Satanás lāꞌ lītāꞌcaꞌtza
tala, ¿chī nalīkaꞌlhī ixlīmāpaꞌksīn
Satanás? Iccāhuaniyāniꞌ huāꞌmāꞌ
como huiꞌxinaꞌn quilāhuaniyāuj
que quit iclīmāxtulh huan tlajanaꞌ
por ixlīmāpaꞌksīn Beelzebú. 19 Palh
quit iccālīmāxtu huan tlajanaꞌnīꞌn
ixlīmāpaꞌksīn Beelzebú, ¿tichū
ixlīmāpaꞌksīn takaꞌlhī xlacaꞌn
aꞌntīn tatapaꞌksī con huiꞌxinaꞌn
lāꞌ talīmāxtu tlajanaꞌ? Chuntzaꞌ
māniꞌ xlacaꞌn talīmāsuꞌyu que tūꞌ
stuꞌncuaꞌ aꞌntū quilālēꞌksaꞌnāuj.
20 Quit iccālīmāxtu tlajanaꞌnīꞌn
por ixlīmāpaꞌksīn Dios. Lāꞌ huāꞌmāꞌ
ūꞌtzaꞌ huanicuꞌtun que Dios
cāmāsuꞌniꞌyāniꞌ aꞌnchī tzuculhtzaꞌ
māpaꞌksīniꞌn huāꞌtzāꞌ nac
cāꞌtiꞌyaꞌtnaꞌ.
21 ’Aꞌxniꞌcaꞌ maktakaꞌlhmāꞌ
ixchic kalhatin chiꞌxcuꞌ aꞌntī
tliꞌhuiꞌqui lāꞌ aꞌntī kaꞌlhī līcāꞌn
aꞌntū nalīmaktāyacan, tuntūꞌ
catipātleꞌkeniꞌlh catūhuā aꞌntū
ixlaꞌ. 22 Pero palh namin āꞌkalhatin
más xatliꞌhuiꞌqui, ūꞌtzaꞌ natlaja lāꞌ
namaklhtī ixlīcāꞌn aꞌntū līpāhuan lāꞌ
namālacpitzi aꞌntū namaklhtī.
23 ’Aꞌntīn tūꞌ tapaꞌksīcuꞌtun con
quit, ūꞌtzaꞌ quintāꞌcaꞌtza. Lāꞌ aꞌntīn
tūꞌ quintāꞌscuja, ūꞌtzaꞌ lactlahuanaꞌn.

Taspiꞌtchoko huan tlajanaꞌ

Mt. 12.43-45

24 Lāꞌ Jesús cāhuanipā:
—Aꞌxniꞌcaꞌ lakatin tlajanaꞌ nataxtu
de huan chiꞌxcuꞌ, nalatāꞌkchoko
aꞌnlhā cāꞌscōhua lāꞌ naputza
aꞌnlhā najaxa. Lāꞌ aꞌxniꞌcaꞌ tūꞌ
kaksa aꞌnlhā najaxa, napuhuan:
“Naꞌictaspiꞌtchoko aꞌnlhā ictaxtulh”.
25 ’Lāꞌ aꞌxniꞌcaꞌ nataspiꞌta, nakaksa
huan chiꞌxcuꞌ huaꞌchi lakatin
chic aꞌntū scayancyā lāꞌ xaꞌnca
paꞌlhnancanīꞌt. 26 Lāꞌ tuncan naꞌaꞌn
nacātē āꞌkalhatojon tlajanaꞌnīꞌn más
xacaꞌtzancaꞌtzīnīꞌn. Lāꞌ ixlīhuākcaꞌn
natatanū natalatahuiꞌla na ixchakān
huan chiꞌxcuꞌ. Lāꞌ chuntzaꞌ āꞌchulāꞌ
naꞌaꞌnīniꞌ huan chiꞌxcuꞌ que aꞌxniꞌcaꞌ
ixkaꞌlhī xmān kalhatin tlajanaꞌ.

Xastuꞌncuaꞌ tapāxuhuān

27 Lāꞌ aꞌxniꞌcaꞌ Jesús ixcāhuanimāꞌ
huāꞌmāꞌ, kalhatin puscāt na
ixlaclhpuꞌnancaꞌn tachiꞌxcuhuīꞌt
taꞌsalh lāꞌ hualh:
—¡Līpāxūj huan puscāt aꞌntī
mālacatuncuīnīꞌtaꞌniꞌ lāꞌ aꞌntī
mātziquīꞌniꞌ!
28 Lāꞌ Jesús hualh:
—¡Aꞌchulāꞌ natalīpāxuhua aꞌntīn
takaxmata lāꞌ taꞌaꞌcnīniꞌniꞌ aꞌntū
huan Dios lāꞌ taꞌaꞌkahuānaꞌniꞌ!

Huan tachiꞌxcuhuīꞌt tasquiꞌnli lakatin lēꞌcnīn

Mt. 12.38-42; Mr. 8.12

29 Huan tachiꞌxcuhuīꞌt āꞌchulāꞌ
talaktakēstokli Jesús lāꞌ xlaꞌ
tzuculh chihuīnaꞌn lāꞌ hualh:
—Huiꞌxinaꞌn huāꞌtzāꞌ tūꞌ tzey.
Uꞌtzaꞌ līsquiꞌnāꞌtit lakatin lēꞌcnīn.
Lāꞌ xmān nacātamāsuꞌniꞌyāniꞌ

El Nuevo Testamento en el totonaco de Xicotepec de Juárez © La Liga Bíblica 1978, 2009

lēˈcnīn huaˈchi aˈntū pātleˈkeniˈlh
Jonás. 30 Lāˈ aˈntū pātleˈkeniˈlh
Jonás cāmāsuˈniˈlh ixlīmāpaˈksīn
Dios xalanīˈn nac Nínive. Lāˈ
nā chuntzaˈ aˈntū napātleˈkeniˈ
huan Chiˈxcuˈ xalaˈ Tālhmāˈn
nacāmāsuˈniˈyāniˈ ixlīmāpaˈksīn
Dios. 31 Namin huan chiˈchiniˈ
aˈxniˈcaˈ nacālaccāxtlahuakōˈcan
ixlīhuākcaˈn tachiˈxcuhuīˈt
xalaˈ nac huāˈmāˈ quilhtamacuj.
Lāˈ aˈxniˈcaˈtzaˈ huan reina
aˈntī ixmāpaˈksīniˈn nac Saba
natāya lāˈ nacālēˈksaˈnīniˈnāniˈ.
Nacālēˈksāˈnīniˈnāniˈ xlaˈ porque
xlaˈ kaxmatli aˈntū hualh Salomón.
Makat ixuanīˈt ixchic huan reina
lāˈ milh kaxmata Salomón. Lāˈ quit
āˈchulāˈ ictasquiˈnī que Salomón lāˈ
tūˈ quinkaxpaˈtcuˈtunāˈtit.
32 ’Lāˈ nā aˈxniˈcaˈ
nalaccāxtlahuakōˈcan, xlacaˈn aˈntī
ixtahuiˈlānaˈ huan nac cāˈlacchicniˈ
aˈnlhā huanican Níneve natatāya
lāˈ nacātalēˈksaˈnīniˈnāniˈ
huiˈxinaˈn aˈntī huiˈlānaˈntit
chuhuaˈj. Nacātalēˈksaˈnīniˈnāniˈ
como xlacaˈn taxtāpalīlh
ixtapāstacnaˈcaˈn aˈxniˈcaˈ milh
Jonás lāˈ līˈaˈctaˈsanaˈlh ixtachihuīn
Dios. Lāˈ huiˈxinaˈn tūˈ xtāpalīˈtit
mintapāstacnacaˈn aˈxniˈcaˈ quit
icaˈctaˈsanaˈlh. Lāˈ quit āˈchulāˈ
ictasquiˈnī que Jonás.

Huan pūmaksko

Mt. 5.15; 6.22-23

33 Lāˈ Jesús cāhuanipā:
—Tintīˈ māquilhtī ixpūmaksko
lāˈ namātzeˈka o nahuiˈlī ixtampīn
cajón. Namāˈcaˈ cāˈlakuān para
que chuntzaˈ aˈntī natatanū
tzē natalaktzīˈn. 34 Palh tūˈ
tampiˈlhīniˈnāˈtit lāˈ palh
laktzīˈnāˈtit aˈntūn tamaclacasquiˈn
āˈmakapitzīn, ūˈtzaˈ huaˈchilh tzey
milakastapuncaˈn lāˈ huaˈchilh
huāk xkakanaˈ na mimacniˈcaˈn.
Lāˈ palh xmān laktzīˈnāˈtit aˈntū
maclacasquiˈnāˈtit huiˈxinaˈn
mēˈcstucaˈn, lej lactampiˈlhniˈ
lanīˈtaˈntit. Lāˈ ūˈtzaˈ huaˈchilh tūˈ
tzey milakastapuncaˈn lāˈ huaˈchilh
huāk cāˈpucsuaˈ na mimacniˈcaˈn.
35 Cuenta catlahuaˈ que tūˈ
natzucuyaˈ pāstacaˈ aˈntūn tūˈ tzey,
porque chuntzaˈ tūlalh catitlahuaˈ
aˈntūn tzey. 36 Palh huiˈx pāstacaˈ
aˈntūn tzey lāˈ palh tlahuaˈyaˈ
aˈntūn tzey, ūˈtzaˈ nala huaˈchi
lakatin pūmaksko aˈntū xaˈnca
maksko mintej.

Jesús cālacaquilhnīlh huan fariseosnuˈ lāˈ huan xamākalhtōˈkēˈniˈnīˈn ley

Mt. 23.1-36; Mr. 12.38-40; Lc. 20.45-47

37 Aˈxniˈcaˈ Jesús chihuīnaˈnkōˈlh,
kalhatin fariseo huanilh que
catāˈaˈlh tāˈhuāˈyan na ixchic. Lāˈ
Jesús tanūlh lāˈ tahuīˈlh huāˈyan.
38 Lāˈ huan fariseo lēˈcnīlh como
Jesús tūˈ makachaˈkaˈlh huaˈchi
xlacaˈn ixtalīsmanīnīˈt para
natahuāˈyan. 39 Lāˈ huan Māpaˈksīniˈ
huanilh:
—Huiˈxinaˈn fariseosnuˈ huaˈchi
aˈntī namakcheˈkēˈ vaso lāˈ pulātu
lāˈ tūˈ catipūcheˈkēˈlh. Nā chuntzaˈ
huiˈxinaˈn. Tasuˈyuˈyāˈtit que
tzeyā chiˈxcuhuīˈn huiˈxinaˈn
pero tūˈ tzey mintapāstacnaˈcaˈn
porque tampiˈlhīniˈnāˈtit lāˈ
tlahuaˈcuˈtunāˈtit aˈntūn tūˈ
tzey. 40 ¡Tūˈ māchekxīcuˈtunāˈtit
huiˈxinaˈn! ¿Chu tūˈ caˈtzīyāˈtit que

El Nuevo Testamento en el totonaco de Xicotepec de Juárez © La Liga Bíblica 1978, 2009

Dios cātlahuaniˈ huiˈxinaˈn para
que naˈaˈcnīniˈniˈyāˈtit Dios? Lāˈ
aˈxniˈcaˈ tūˈ tzey mintapāstacnaˈcaˈn,
tūlalh catiˈaˈcnīniˈniˈtit. 41 Palh
stuˈncuaˈ aˈcnīniˈniˈcuˈtunāˈtit
Dios, maclacasquiˈn xatzey
mintapāstacnaˈcaˈn. Palh tzey
mintapāstacnaˈcaˈn, ixlīhuākcaˈn
natalaktzīˈn palh tzey huiˈxinaˈn.
42 ’¡Huiˈxinaˈn fariseosnuˈ
nalakaputzayāˈtit! Huiˈxinaˈn
māstāˈyāˈtit para Dios macstiˈnaˈj
huan līhuaˈtnaˈ huaˈchi aˈlhmūhuēn
lāˈ aˈjonjolin lāˈ āˈtāpātin. Lāˈ
chuntzaˈ tasquiˈnī. Pero tūˈtzaˈ
tasuˈyu palh pāxquīˈyāˈtit Dios
lāˈ palh natlahuaˈyāˈtit aˈntū
lacuan. Lāˈ tasquiˈnī namāstāˈyāˈtit
huan lacmacastin līhuaˈt. Lāˈ nā
maclacasquiˈn natlahuaˈyāˈtit aˈntū
xatzey lāˈ napāxquīˈyāˈtit Dios.
43 ’¡Nalakaputzayāˈtit huiˈxinaˈn
fariseosnuˈ! Lacasquiˈnāˈtit
mimpūtahuīˈlhcaˈn aˈntū más
xalactzey nac lītokpān. Lāˈ
lacasquiˈnāˈtit cacātaˈaˈcnīniˈniˈniˈ
aˈxniˈcaˈ pimpāˈnaˈntit nac tej.
44 ’¡Nalakaputzayāˈtit huiˈxinaˈn
mākalhtōˈkēˈniˈnīˈn de huan ley lāˈ
fariseosnuˈ aˈntī aˈkxokonuˈnīˈn!
Huiˈxinaˈn huaˈchi taponkniˈ
aˈntūn tūˈ tatasuˈyu. Tachiˈxcuhuīˈt
tachiˈnta lāˈ tūˈ tacaˈtzī. Chuntzaˈ
talaclēˈn chu aˈnchī tatzoˈkniˈ na
ixley Moisés. Nā chuntzaˈ huiˈxinaˈn
cāmālaclīpiniyāˈtit āˈmakapitzīn
ixpālacata aˈntū cāmāsuˈniˈyāˈtit. Lāˈ
xlacaˈn tūˈ tacaˈtzī palh talaclēˈn —
hualh Jesús.
45 Tuncan kalhtīlh kalhatin
xamākalhtōˈkēˈniˈ ley lāˈ huanilh:
—Mākalhtōˈkēˈniˈ, aˈxniˈcaˈ huaˈnaˈ
huāˈmāˈ quilālacaquilhnīyāuj.
46 Lāˈ Jesús hualh:
—¡Nalakaputzayāˈtit nā huiˈxinaˈn
huan mākalhtōˈkēˈniˈnīˈn ley! Lej
lhūhuaˈ talanān mātlahuīniˈnāˈtit
lāˈ tūlatzaˈ tlōkentaxtūkōˈcan.
Uˈtzaˈ huaˈchilh ixcāxtlahuaˈtit
huan tacuˈcaˈ aˈntū lej tzinca. Nīn
tintīˈ tzē natāyaniˈ lāˈ huiˈxinaˈn tūˈ
lacāxtlahuacuˈtunāˈtit para que tzē
nacuˈcaˈcan.
47 ’¡Nalakaputzayāˈtit huiˈxinaˈn!
Tūˈ tzey aˈnchī tlahuaˈyāˈtit.
Xmān cāˈaˈcnīniˈniˈcuˈtunāˈtit
huan xanīnīˈntzaˈ aˈctaˈsanaˈnīˈn.
Minapapanaˈcaˈn tamaknīlh huan
aˈctaˈsanaˈnīˈn. 48 Lāˈ huiˈxinaˈn
tlahuaˈyāˈtit ixaˈcchiccaˈn huan
aˈctaˈsanaˈnīˈn aˈntī cāmaknīca. Uˈtzaˈ
lītasuˈyu que chu lakatin huiˈlānaˈntit
con minapapanaˈcaˈn, lāˈ puhuaˈnāˈtit
que tzey aˈnchī tatlahualh.
49 ’Uˈtzaˈ līchihuīnaˈlh Dios
como lej kaˈlhī tapāstacnaˈ; hualh:
“Naˈiccāmacaminiˈ aˈctaˈsanaˈnīˈn.
Lāˈ nacāmaknīcan āˈmakapitzīn
lāˈ nacāmāpātīnīcan āˈmakapitzīn
huampala”. 50 Chuntzaˈ huan
tachiˈxcuhuīˈt aˈntīn tahuiˈlānaˈ
chuhuaˈj, ūˈtunuˈn natalēˈn
cuenta ixpālacata ixlīhuākcaˈn
aˈctaˈsanaˈnīˈn aˈntī cāmaknīcanīˈt
desde aˈxniˈca lalh quilhtamacuj.
51 Natzucucan nacākalhasquiˈnīcan
con Abel lāˈ āˈxmān nalīˈaˈksputcan
huan Zacarías aˈntī maknīca na
ixpuˈnan huan lītokpān lāˈ na
ixlacapūn huan pūmacamāstāˈn.
Uˈtzaˈ iccāhuaniyāniˈ que
Dios nacākalhasquiˈnīyāniˈ
huiˈxinaˈn āˈtzāˈ ixpālacata huan
aˈctaˈsanaˈnīˈn aˈntī cāmaknīcanīˈt.
52 ’¡Nalakaputzayāˈtit huiˈxinaˈn,
mākalhtōˈkēˈniˈnīˈn ley! Ixtachihuīn

Dios huaˈchilh tanūmaˈ nac lakatin
chic. Huiˈxinaˈn kaˈlhīyāˈtit xallave
huan chic, pero tūˈ tanūyāˈtit.
Lāˈ tūˈ cāmakxtekāˈtit natatanū
āˈmakapitzīn.
53 Aˈxniˈcaˈ Jesús cāhuanilh
huanmāˈ, huan mākalhtōˈkēˈniˈnīˈn
ley lāˈ fariseosnuˈ taˈaˈkchāˈniˈlh
Jesús. Lāˈ lej tatzuculh
takalhasquiˈnī lhūhuaˈ catūhuā.
54 Ixtamaktakaˈlhmāˈna a ver
palh tzē ixtamakkaksli aˈntū
ixtalīlēˈksaˈnīniˈlh.

Aˈntī tlahua lakatuˈ ixlacan

12 Līhuan ixtatakēstokmāˈna
lej lhūhuaˈ tachiˈxcuhuīˈt
hasta ixtalālacchiˈntatzaˈ. Lāˈ
Jesús tzuculh cāhuani pūˈla
īˈscaˈtxtunuˈnīˈn:
—Cuenta natlahuayāˈtit huan
fariseosnuˈ como xlacaˈn tatlahua
lakatuˈ ixlacancaˈn. Lāˈ tūˈ
titlahuayāˈtit huaˈchi xlacaˈn.
2 Ixlīhuāk aˈntū tatzēˈknīˈt,
ūˈtzaˈ nalaktzīˈncan. Lāˈ aˈntū
lakatzēˈkcus, nacaˈtzīkōˈcan.
3 Lāˈ chuntzaˈ aˈntū huiˈxinaˈn
huaninīˈtaˈntit xmān kalhatin, ūˈtzaˈ
nakaxmatcan chuxalhā. Lāˈ aˈntū
tzēˈk huanīˈtaˈntit ixchakān chic,
ūˈtzaˈ palhaˈ nahuancan kēpūn.

Aˈntī najicuaˈniˈcan

Mt. 10.28-31

4 Lāˈ Jesús cāhuanipā:
—Quiˈamigos, iccāhuaniyāniˈ
que tūˈ tijicuaˈniˈyāˈtit aˈntīn
tamaknīniˈn lāˈ āˈcalīstān
tūla tatlahua āˈchulāˈ.
5 Naˈiccāhuaniˈyāni aˈntī
najicuaˈniˈyāˈtit: Cajicuaˈniˈtit Dios
aˈntī tzē nacāmāsputūkōˈyāniˈ lāˈ
āˈcalīstān nacāmacāˈnāniˈ nac
pūpātīn. Uˈtzaˈ calījicuaˈniˈtit Dios.
6 ’Tūˈ lej tapala huan tantzictzi.
Stāˈcan tanquitzis por xmān lakatuˈ
tumīn. Lāˈ Dios tūˈ cāpātzaˈnkā
nīn lakatin de xlacaˈn. 7 Pues hasta
miyaˈjcaˈn chāˈtunuˈ de huiˈxinaˈn
cātapūtleˈkeniˈniˈ kanatunuˈ. Lāˈ
ūˈtzaˈ tūˈ tilījicuaˈnāˈtit; huiˈxinaˈn
āˈchulāˈ tapalayāˈtit que huan
tantzictzi.

Aˈntī natahuan que tatapaˈksī con Jesús

Mt. 10.32-33; 12.32; 10.19-20

8 Lāˈ Jesús cāhuanipā:
—Iccāhuaniyāniˈ que chuxatī
aˈntī nahuan na ixlacapūncaˈn
tachiˈxcuhuīˈt: “Quit ictapaˈksī
con Cristo”, lāˈ chuntzaˈ nā quit
naˈicuan na ixlacapūncaˈn ixángeles
Dios: “Xlaˈ tapaˈksī con quit”. Lāˈ
quit huan Chiˈxcuˈ xalaˈ Tālhmāˈn.
9 Lāˈ chuxatī naquinkalhtatzēˈka
na ixlacapūncaˈn tachiˈxcuhuīˈt,
nā quit naˈickalhtatzēˈka na
ixlacapūncaˈn ixángeles Dios.
10 ’Lāˈ aˈntī talīchihuīnaˈn contra
huan Chiˈxcuˈ xalaˈ Tālhmāˈn,
nacāmāsputūnuˈniˈcan. Pero aˈntīn
tahuan que tūˈ tzey aˈntū tlahua
huan Espíritu Santo, xlacaˈn tūla
caticāmāsputūnuˈniˈca.
11 ’Aˈxniˈcaˈ nacātalēˈnāniˈ
na ixlacapūncaˈn huan
māpaˈksīniˈnīˈn lāˈ huan
pūchihuīnaˈnīˈn aˈnlhā tlahuacan
justicia, tūˈ lej nacāpātaˈlayāniˈ
aˈnchī nakalhtīniˈnāˈtit.
12 Huāˈmāˈ kaˈtlāˈtus, aˈxniˈcaˈ
nachihuīnaˈnāˈtit, huan Espíritu
Santo nacāmāsuˈniˈyāniˈ aˈnchī
nakalhtīniˈnāˈtit —hualh Jesús.

El Nuevo Testamento en el totonaco de Xicotepec de Juárez © La Liga Bíblica 1978, 2009

Huan chiˈxcuˈ rico

13 Kalhatin ixlaclhniˈ
tachiˈxcuhuīˈt huanilh Jesús:
—Mākalhtōˈkēˈniˈ, cahuaˈniˈ
quintāˈtin caquimāpitziniˈlh
quiherenciacaˈn.
14 Lāˈ Jesús kalhtīlh:
—¿Tichū quihuiˈlīnīˈt quit huaˈchi
juez o mālacpitziniˈ tiˈyaˈt?
15 Lāˈ nā hualh:
—Cuenta catlahuaˈtit. Lāˈ tūˈ
titampiˈlhīniˈnāˈtit porque huan
lhūhuaˈ tumīn lāˈ āˈcatūhuā
xalaˈ nac huāˈmāˈ quilhtamacuj
tūlalh caticāmaxquīˈniˈ
minquilhtamacujcaˈn.
16 Lāˈ tuncan Jesús
cālīmālacastucli lāˈ cāhuanilh:
—Ixuīˈ kalhatin chiˈxcuˈ; lej rico
ixuanīˈt. Lāˈ lej ixmakalanaˈn na
iˈxtiˈyaˈt. 17 Lāˈ xlaˈ tuncan puhualh
ixpātuncaˈtzi: “¿Tuchū naˈictlahua?
Tūˈ ickaˈlhī lhā naˈicmāquīˈ lhūhuaˈ
quincuxiˈ. 18 Naˈiccālactlahua
xalactiˈnaˈjnaˈ quimpūcuxiˈ lāˈ
naˈictlahua más xakaˈtlaˈ lāˈ aˈntzaˈ
naˈicmāquīˈkōˈ quincuxiˈ lāˈ ixlīhuāk
āˈmakapitzīn aˈntu icmakalalh.
19 Lāˈ aˈxniˈcaˈ naˈicpuhuan quēˈcstu:
Chuhuaˈj ickaˈlhī lhūhuaˈ catūhuā
para lhūhuaˈ cāˈta. Chuhuaˈj
naˈicjaxa lāˈ naˈicuāˈyan lāˈ
naˈickoˈtnūn lāˈ naˈicpāxuhua”. 20 Lāˈ
Dios huanilh: “Huiˈx tūˈ xaˈnca
pāstacnaˈnaˈ. Chuhuaˈj huāˈmāˈ
tzīˈsa nanīˈyaˈ. Lāˈ aˈntū māquīˈnīˈtaˈ,
¿tichū natachokoniˈ?” 21 Chuntzaˈ
napātleˈkeniˈ kalhatin chiˈxcuˈ aˈntī
mākēstoka lhūhuaˈ catūhuā para
ixaˈcstu. Lāˈ ixlīhuāk aˈntū kaˈlhī,
nīn tuntūˈ ixtapalh na ixlacapūn
Dios.

Dios cāmaktakaˈlha ixcamanaˈ

Mt. 6.25-34

22 Aˈcalīstān Jesús cāhuanilh
īˈscaˈtxtunuˈnīˈn:
—Iccāhuaniyāniˈ. Tūˈ
ticāpātaˈlayāniˈ aˈntū nahuaˈyāˈtit
nīn aˈntū nalhakāˈyāˈtit.
23 Como Dios cāmaxquīˈyāniˈ
minquilhtamacujcaˈn lāˈ
mimacniˈcaˈn aˈntū napūscujāˈtit,
āˈchulāˈ nacāmaxquīˈyāniˈ
milīhuaˈtcaˈn lāˈ miluˈxuˈcaˈn.
24 Cuenta cacātlahuaˈtit huan
chaˈkniˈ. Xlacaˈn nīn tuntūˈ tachaˈn
lāˈ nīn tamakalanaˈn. Lāˈ tūˈ
takaˈlhī ixpūcuxiˈcaˈn pero Dios
cāmāhuīˈ. Aˈchulāˈ tapalayāˈtit
huiˈxinaˈn que huan tamāˈna
spūnnuˈ. 25 Nīn tintīˈ de huiˈxinaˈn
tzē más makān nalatahuiˈla aˈyuj
cāpātaˈlayāniˈ. 26 Palh chuntzaˈ tūla
natlahuayāˈtit, ¿aˈchīˈ lēˈcapināˈtit
āˈtāpātin catūhuā?
27 ’Cuenta cacātlahuaˈtit huan
xaˈnatnaˈ aˈnchī talīstaca. Tūˈ
tascuja lāˈ tūˈ tatzaˈpaˈ ixluˈxuˈcaˈn.
Lāˈ lej tzēhuanīˈt tastaca aˈyuj
tuntūˈ tatlahua. Lāˈ iccāhuaniyāniˈ
que huan rey Salomón tūlalh
cāmālacastucli ixlītzēhuanīˈt huan
xaˈnat. Lāˈ xlaˈ lej rico ixuanīˈt.
28 Aˈnan chiˈtin nac cāˈtacuxtu aˈntū
tzēhuanīˈt pero lakalī tūˈxamaˈn
nacāˈīˈcan lāˈ nacālhcuyucan.
Lāˈ como Dios cāmaktakaˈlha
lāˈ cāmakastaca huan chiˈtin
aˈntū palaj nascōhuan, āˈchulāˈ
nacāmaktakaˈlhāniˈ huiˈxinaˈn. Lāˈ
¿aˈchīˈ tūˈ kalhlakaˈīˈyāˈtit huāˈmāˈ?
29 Chuntzaˈ tūˈ tilēˈcapināˈtit
ixpālacata aˈntū nalīhuaˈyāˈtit
nīn aˈntū nalīkoˈtnūnāˈtit.

El Nuevo Testamento en el totonaco de Xicotepec de Juárez © La Liga Bíblica 1978, 2009

30 Huan tachi'xcuhuī't xala'
huā'mā' quilhtamacuj xmān
ū'tza' taputzatlā'huan. Lā'
hui'xina'n ka'lhīyā'tit kalhatin
minTāta'ca'n nac a'kapūn lā' xla'
ca'tzī a'ntū maclacasqui'nā'tit.
31 Mejor pū'la caputzatit
a'nchī nalī'a'kahuāna'ni'yā'tit
Dios xala' tālhmā'n lā' nā
namaklhtīni'nā'tit ā'makapitzīn
a'ntū maclacasqui'nā'tit.

Milīrico nac a'kapūn

Mt. 6.19-21

32 Lā' Jesús cāhuanipā:
—Quilakska'tā'n, tū' cajicua'ntit.
Tū' lhūhua' hui'xina'n pero
minTāta'ca'n nac a'kapūn
lacasqui'n que natapa'ksīyā'tit
con xla'. 33 Castā'tit a'ntū
ka'lhī'yā'tit lā' cacāmaxquī'tit
a'ntīn tamaclacasqui'n. Chuntza'
naka'lhī'yā'tit mimpūtumīnca'n
a'ntūn tū' maktin catimasli lā'
milīricujlani'ca'n nac a'kapūn
a'nlhā tū' maktin catisputli. Lā'
a'ntza' tū' catitanūlh ka'lhāna' lā'
nīn huan tzapūla' tūlalh catihua'lh.
34 A'nlhā huī' milīricujlani'ca'n,
a'ntza' huī' mintapāstacna'ca'n.

Maclacasqui'n cāxni'j natahui'layā'tit

35 Lā' Jesús cāhuanipā:
—Cacāxtahui'la'tit
con mimpūmakskoca'n
xataquilhtani'tza'. 36 Cala'tit hua'chi
tasācua' a'ntīn taka'lhīmā'na
ixpatronca'n a'ntī a'nī't a'nlhā
tapūchahuamā'ca. Lā' a'xni'ca'
nataspi'ta lā' nalīmacasā'nan
huan mākalhcha, lacasqui'n
camālaquī'ni'ca lacapalh.
37 Līpāxūj huan tasācua'nī'n
talakahuahui'lāna' a'xni'ca'
nachin ixpatronca'n. Stu'ncua'
a'ntū iccāhuaniyāni' que māni'
ixpatronca'n namācāxkō' lā'
nacāmāhuī'can. 38 A'yuj cachilh i'tāt
tzī'sa o tuncuīni', pero līpāxūj huan
tasācua'nī'n palh talakahuahui'lāna'
a'xni'ca' nachin ixpatronca'n.
39 'Caca'tzī'tit huā'mā' que
palh ixtēcu' chic ixca'tzīlh
tuyā hora nachin huan
ka'lhāna', ixlakahuantō'lalh
lā' tū' ixtimakxtekli natanū
huan ka'lhāna'. 40 Nā hui'xina'n
caskalalhtō'la'tit como namin huan
Chi'xcu' xala' Tālhmā'n a'xni'ca' tū'
pāstacā'tit.

Huan xatzey tasācua' lā' huan tūn tū' xatzey tasācua'

Mt. 24.45-51

41 Lā' tuncan Pedro kalhasqui'nīlh:
—¿Chā quilālīmālacastucui xmān
para quina'n o para līhuāk?
42 Lā' Jesús hualh:
—¿Chī huanī't huan xatzey
tasācua' a'ntī xa'nca māchekxī?
Xla' ū'tza' a'ntī huan patrón
nalīmāmacū' huan chic para
nacāmāhuī' ixtā'tasācua'nī'n
a'xni'ca' maclacasqui'n. 43 Līpāxūj
huan tasācua' palh tlōkentaxtūmā'
ixlītlōt a'xni'ca' nataspi'ta ixpatrón.
44 Stu'ncua' a'ntū iccāhuaniyāni'.
Huan patrón nalīmāmacū' huā'mā'
tasācua' ixlīhuāk a'ntū ka'lhī. 45 Lā'
palh tū' tzey huā'mā' tasācua',
xla' napuhuan que natakoxī
huan ixpatrón. Lā' chuntza'
natzucu cālactucsa ā'makapitzīn
tasācua'nī'n lā' huan maksqui'tīnī'n
lā' natzucu huā'yan lā' nako'ta
lā' naka'chī. 46 Lā' chu līmaktin

nataspiˈta huan patrón. Lāˈ namin
lakatin chiˈchiniˈ aˈxniˈcaˈ huan
tūˈ tzeyā tasācuaˈ tūˈ caˈtzī lāˈ tūˈ
kaˈlhīmāˈ. Lāˈ huan patrón lej
palhaˈ nacastigarlī huan tasācuaˈ
lāˈ namāpātīnī huaˈchi natapātīniˈn
xlacaˈn aˈntī līhua tahuan palh
takalhlakaˈīˈ.
47 'Huan tasācuaˈ aˈntī caˈtzī
aˈntū lacasquiˈn ixpatrón lāˈ tūˈ
tlōkentaxtū lāˈ tūˈ aˈcnīniˈniˈ, xlaˈ lej
maklhūhuaˈ natucscan. 48 Lāˈ huan
aˈntīn tūˈ caˈtzī aˈntū lacasquiˈn
ixpatrón lāˈ chuntzaˈ natlahua
aˈntū maclacasquiˈn castigo, xlaˈ
tūˈ lhūhuaˈ catihuiˈlīniˈca. Aˈntī
līmāmacūˈcan lhūhuaˈ, xlaˈ tzē
nasquiˈniˈcan lhūhuaˈ. Lāˈ aˈntī
līmāmacūˈcan más lhūhuaˈ, xlaˈ tzē
nasquiˈniˈcan más lhūhuaˈ.

Jesús cāmālacpitzi huan tachiˈxcuhuīˈt

Mt. 10.34-36

49 Lāˈ Jesús cāhuanipā:
—Por quimpālacata tūˈ chu
lakatin natala. Makapitzīn lej
nataˈaˈkahuānaˈniˈ quintachihuīn.
Lāˈ āˈmakapitzīn lej natalakmakaˈn
quintachihuīn. Makapitzīn
stuˈtuˈluˈ natahuan que stuˈncuaˈ
quintachihuīn lāˈ āˈmakapitzīn
stuˈtuˈluˈ natahuan que tūˈ stuˈncuaˈ.
Chuntzaˈ calalh chuhuaˈj. 50 Aˈnan
aˈntū naˈicpātī. ¿Chī naˈiclītāyaniˈ
hasta aˈxniˈcaˈ naˈictlōkentaxtū?
51 ¿Chu puhuaˈnāˈtit icmilh
para que chu lakatin natala
tachiˈxcuhuīˈt? Iccāhuaniyāniˈ
que tūˈ. Naˈiccāmāˈkapitziyāniˈ.
52 Lāˈ chuhuaˈj hasta kalhaquitzis
xalaˈ lakatin chic natalacpitzi.
Kalhatuˈtun natala contra kalhatuˈ,
lāˈ kalhatuˈ contra kalhatuˈtun.
53 Huan xatātaˈ nala contra ixcaman
lāˈ huan oˈkxaˈ contra ixtātaˈ. Lāˈ
xatzīˈt nala contra ixtzuˈmaˈjāt
lāˈ huan tzuˈmaˈjāt nala contra
ixtzīˈt. Lāˈ huan puscāt nala contra
ixpuscāt ixoˈkxaˈ lāˈ huan puscāt
nala contra ixtzīˈt ixkōluˈ.

Tūˈ ixmāchekxīcan huan lēˈcnīn

Mt. 16.1-4; Mr. 8.11-13

54 Nā Jesús cāhuanilh huan
tachiˈxcuhuīˈt:
—Aˈxniˈcaˈ huiˈxinaˈn laktzīˈnāˈtit
tāˈkaquīˈmāˈchaˈ poklhnuˈ aˈnlhā
tāˈcnū huan chiˈchiniˈ, tuncan
nahuaˈnāˈtit namin xcān. Lāˈ
chuntzaˈ pātleˈke. 55 Lāˈ aˈxniˈcaˈ
mināchaˈ huan ūˈniˈ xalaˈ nac sur,
huancan naxuˈnu. Lāˈ chuntzaˈ
pātleˈke. 56 ¡Huiˈxinaˈn tlahuaˈyāˈtit
lakatuˈ milacancaˈn! Tzē nahuanāˈtit
palh namin xcān o tūˈ namin, xmān
porque laktzīˈnāˈtit huan aˈkapūn.
Lāˈ ¿aˈchīˈ tūˈ cuenta tlahuaˈyāˈtit
aˈntū pātleˈkemāˈ nac huāˈmāˈ
quilhtamacuj aˈxniˈcaˈ laktzīˈnāˈtit
huan lēˈcnīn?

Calīˈhuiˈliˈ natāˈlatahuiˈlaˈyaˈ xaˈnca mintāˈcaˈtza

Mt. 5.25-26

57 Lāˈ Jesús cāhuanipā:
—¿Aˈchīˈ tūla puhuanāˈtit palh
catūhuā tzey o tūˈ tzey? 58 Palh
catīhuā mālacapūˈyāniˈ, calīˈhuiˈliˈ
natāˈlacāxlaˈyaˈ līhuan tūnaˈj
pināˈtit nac pūchihuīn. Chuntzaˈ
tūˈ catilēˈniˈ na ixlacapūn juez. Lāˈ
huan juez tūˈ catimacamāstāˈniˈ con
huan policía lāˈ huan policía tūˈ
catimānūniˈ nac pūlāchīˈn. 59 Palh
chuntzaˈ ixpātleˈkeniˈniˈ, icuaniyāni

El Nuevo Testamento en el totonaco de Xicotepec de Juárez © La Liga Bíblica 1978, 2009

que tūˈ catitaxtu hasta que tūˈ
namāpalakōˈyaˈ ixlīhuāk.

Maclacasquiˈn naxtāpalīˈyāˈtit mintapāstacnaˈcaˈn

13 Lāˈ huāˈmāˈ chiˈchiniˈ
tamilh chiˈxcuhuīˈn. Lāˈ
ixtahuanimāˈna Jesús aˈnchī Pilato
cāmāmaknīnīniˈnīˈt makapitzīn
chiˈxcuhuīˈn xalanīˈn nac Galilea
aˈxniˈcaˈ xlacaˈn ixtamaxquīˈmāˈna
Dios huan lēˈksajnaˈ. 2 Lāˈ Jesús
cāhuanilh:
—¿Chu puhuaˈnāˈtit que
huan tamāˈna chiˈxcuhuīˈn
cāpātleˈkeniˈnīˈt chuntzaˈ
porque más ixtalaclēˈn que
āˈmakapitzīn xalanīˈn nac
Galilea? 3 Iccāhuaniyāniˈ que
tūˈ. Lāˈ palh huiˈxinaˈn tūˈ
naxtāpalīyāˈtit mintapāstacnaˈcaˈn,
nā milīhuākcaˈn nanīkōˈyāˈtit.
4 Lāˈ huan kalhacāujtzeyan aˈntīn
tanīlh aˈxniˈcaˈ huan torre de Siloé
tapancli lāˈ cāˈaˈklhtaˈlalh, ¿chu
puhuaˈnāˈtit que más ixtalaclēˈn
que āˈmakapitzīn xalanīˈn nac
Jerusalén? 5 Iccāhuaniˈyāniˈ
que tūˈ. Lāˈ palh huiˈxinaˈn tūˈ
naxtāpalīˈyāˈtit mintapāstacnaˈcaˈn,
nā nanīˈyāˈtit.

Huan xaquiˈhuiˈ higo aˈntū tūˈ ixkaˈlhī ixtōˈcaˈt

6 Lāˈ tuncan Jesús cāhuiˈlīniˈlh
huāˈmāˈ aˈntū līˈtalacastuca lāˈ
cāhuanilh:
—Kalhatin chiˈxcuˈ ixchaˈnīˈt
aˈkatin xaquiˈhuiˈ higo na ixtiˈyaˈt.
Lāˈ aˈlh laktzīˈn palh ixtōˈcaˈmāˈ. Lāˈ
tūˈ makkaksli ixtōˈcaˈt. 7 Lāˈ tuncan
huanilh ixtasācuaˈ: "Lakatuˈtun
cāˈtatzaˈ icmakputza ixtōˈcaˈt
huāˈmāˈ quiˈhuiˈ lāˈ nīn tuntūˈ
icmakkaksa. Catancaˈ porque
xmān yā. Chu tlakaj icchaˈnli". 8 Lāˈ
aˈntī ixmaktakaˈlha huan tiˈyaˈt
kalhtīlh: "Camakxtekti xmān
huāˈmāˈ cāˈta. Naˈiclacxlaˈja huan
tiˈyaˈt lāˈ naˈicmakaˈniˈ abono. 9 Lāsāˈ
chuhuaˈj natōˈcaˈ. Lāˈ palh tūˈ tōˈcaˈ
aˈxniˈcaˈ natancāˈyaˈ".

Jesús mātzeyīlh kalhatin puscāt aˈclhchāˈpuncsuaˈ huan chiˈchiniˈ aˈntū pūjaxcan

10 Lakatin chiˈchiniˈ aˈntū
ixpūjaxcan, Jesús ixcāmāsuˈniˈmāˈ
nac lītokpān. 11 Lāˈ ixuīˈ aˈntzaˈ
kalhatin puscāt aˈntī ixīˈtzaˈcaˈn
lakacāujtzeyan cāˈta. Ixchiˈpanīˈt
lakatin tlajanaˈ lāˈ ixmakaˈīˈtzaˈcaˈn
lāˈ ixtaquilhpūstucnīˈt lāˈ tūla
ixtāˈcstuˈnca nīn macstiˈnaˈj.
12 Lāˈ Jesús, aˈxniˈcaˈ laktzīˈlh
huan puscāt, taˈsaniˈlh lāˈ huanilh:
—Puscāt, tzeyanīˈtaˈtzaˈ. Tūˈtzaˈ
kaˈlhīˈyaˈ taˈjatat.
13 Lāˈ tuncan Jesús māˈcaˈniˈlh
ixmacan lāˈ chu tuncan huan puscāt
tāˈcstuˈncli lāˈ tzuculh mācāˈtanī
Dios. 14 Como Jesús mātzeyīlh
huanmāˈ chiˈchiniˈ aˈntū pūjaxcan,
huan xapuxcuˈ de huan lītokpān
aˈkchāˈlh lāˈ cāhuanilh huan
tachiˈxcuhuīˈt:
—Aˈnan xmān lakachāxan
chiˈchiniˈ para nascujāˈtit. Huan
tamāˈna chiˈchiniˈ cataˈntit
tacuˈchuˈyāˈtit lāˈ tūˈ aˈxniˈcaˈ
jaxkōˈcan.
15 Lāˈ tuncan Jesús kalhtīlh:
—¡Tlahuaˈyāˈtit lakatuˈ
milacancaˈn! ¿Chu tūˈ naxcutāˈtit
mihuācaxcaˈn o mimburrocaˈn
huan chiˈchiniˈ aˈntū pūjaxcan

El Nuevo Testamento en el totonaco de Xicotepec de Juárez © La Liga Bíblica 1978, 2009

lāꞌ namākoꞌtūyāꞌtit? 16 Lāꞌ huāꞌmāꞌ
puscāt, īꞌxūꞌyātāꞌnat Abraham, lāꞌ
huaꞌchīlh līchīꞌhuiꞌlīlh huan Satanás
huāꞌmāꞌ taꞌjatat. Lāꞌ chuhuaꞌj
lakacāujtzeyan cāꞌtatzaꞌ. ¿Chu tūꞌ
līmakuan ixmaklhtīca ixtaꞌjatat
huāꞌmāꞌ chiꞌchiniꞌ aꞌntū pūjaxcan?
17 Aꞌxniꞌcaꞌ Jesús hualh huāꞌmāꞌ,
cāmāmāxanīꞌlh ixlīhuākcaꞌn
ixtāꞌcaꞌtzanīꞌn. Lāꞌ ixlīhuākcaꞌn
tachiꞌxcuhuīꞌt ixtalīpāxuhua huan
lēꞌcnīn aꞌntūn tlahualh Jesús.

Xatiꞌniꞌ mostaza

Mt. 13.31-32; Mr. 4.30-32

18 Lāꞌ tuncan Jesús hualh:
—¿Chī huanīꞌt ixlīmāpaꞌksīn
Dios? Lāꞌ ¿chī naꞌiclīmālacastuca
aꞌnchī natalhūhuaꞌn xlacaꞌn aꞌntī
Dios cāmāpaꞌksī? 19 Natalhūhuaꞌn
chuntzaꞌ huaꞌchi staca lakatin tiꞌniꞌ
de mostaza aꞌntū chaꞌnli kalhatin
chiꞌxcuꞌ nac tiꞌyaꞌt. Lactiꞌnaꞌj
huanmāꞌ tiꞌniꞌ lāꞌ aꞌxniꞌcaꞌ nastackōꞌ,
nala huaꞌchi aꞌkatin quiꞌhuiꞌ.
Aꞌxniꞌcaꞌ kaꞌtlaꞌtzaꞌ lāꞌ aꞌntzaꞌ huan
spūnnuꞌ natatlahua ixmāsekcaꞌn.

Huan levadura

Mt. 13.33

20 Nā Jesús cāhuanilh:
—¿Chī naꞌiclīmālacastuca aꞌnchī
nalaklhtāya ixlīmāpaꞌksīn Dios?
21 Uꞌtzaꞌ huaꞌchi lakatin levadura
aꞌntū kalhatin puscāt nalītlō
maktuꞌtun xatapūlhcān harina lāꞌ
namakxteka hasta nalaklhtāyakōꞌ
huan ixtasquit.

Huan xapītzinaꞌj mākalhcha

Mt. 7.13-14, 21-23

22 Jesús tēpā ixtej para nac
Jerusalén. Lāꞌ ixtētaxtu cāꞌlacchicniꞌ
tiꞌnaꞌj lāꞌ lakaꞌtlaꞌ lāꞌ ixmāsuꞌyu.
23 Lāꞌ kalhatin kalhasquiꞌnīlh:
—¿Chā xmān makapitzīn
natapūtaxtu?
Lāꞌ Jesús kalhtīlh:
24 —Calīhuiꞌlīꞌtit natanūꞌyāꞌtit
nac xapītzinaꞌj mākalhcha para
nac aꞌkapūn, porque iccāhuaniyāniꞌ
que lhūhuaꞌ nataputza aꞌnchī
natalītanūcuꞌtun. Lāꞌ tūlalh
catitatanūlh. 25 Aꞌxniꞌcaꞌ huan
xamāpaꞌksīniꞌ chic namālacchō
mākalhcha, huiꞌxinaꞌn aꞌntī
yāꞌnaꞌntit kēpūn nalīmacasāꞌnaꞌnāꞌtit
huan mākalhcha. Lāꞌ nahuaꞌnāꞌtit:
“Caquilāmālaquīniꞌuj”. Lāꞌ xlaꞌ
nacākalhtīyāniꞌ: “Tūꞌ iccaꞌtzī lhachū
xalanīꞌn huiꞌxinaꞌn”. 26 Lāꞌ huiꞌxinaꞌn
naquilhtzucuyāꞌtit nahuaꞌnāꞌtit:
“Iccātāꞌhuāꞌyanīꞌtaꞌniꞌ lāꞌ huiꞌx
māsuꞌyuꞌ na quiꞌāꞌlacchicniꞌcaꞌn”.
27 Lāꞌ xlaꞌ nacākalhtīyāniꞌ:
“Iccāhuaniniꞌtzaꞌ que tūꞌ iccaꞌtzī
lhachū xalanīꞌn huiꞌxinaꞌn.
Caquilātapānūniꞌuj milīhuākcaꞌn.
Huiꞌxinaꞌn lej tlahuaꞌyāꞌtit
aꞌntūn tūꞌ tzey”. 28 Lāꞌ chuntzaꞌ
huiꞌxinaꞌn nacalhuaꞌnāꞌtit aꞌntzaꞌ lāꞌ
nalāmāxcaniꞌyāꞌtit mintatzancaꞌn
aꞌxniꞌcaꞌ nalaktzīꞌnāꞌtit que Abraham
lāꞌ Isaac lāꞌ Jacob lāꞌ ixlīhuākcaꞌn
huan aꞌctaꞌsanaꞌnīꞌn tahuiꞌlānaꞌnchaꞌ
aꞌnlhā Dios māpaꞌksīniꞌn lāꞌ
huiꞌxinaꞌn tūꞌ caticātamakxtekniꞌ
natanūꞌyāꞌtit.
29 ’Natamināchaꞌ tachiꞌxcuhuīꞌt
xalanīꞌn chuxalhā lāꞌ natahuāꞌyan
aꞌnlhā Dios māpaꞌksīniꞌn.
30 Aꞌxniꞌcaꞌtzaꞌ lej nacāꞌaꞌcnīniꞌniꞌcan
xlacaꞌn aꞌntīn tūꞌ tatasquiꞌnī
chuhuaꞌj; lāꞌ tūꞌ caticāꞌaꞌcnīniꞌniꞌca
xlacaꞌn aꞌntī lej tatasquiꞌnī chuhuaꞌj
—hualh Jesús.

El Nuevo Testamento en el totonaco de Xicotepec de Juárez © La Liga Bíblica 1978, 2009

Jesús līlakaputzalh ixpālacata Jerusalén

Mt.23.37-39

31 Chu ū'tza' huā'mā' chi'chini'
ā'makapitzīn fariseosnu' talakchilh
Jesús lā' tahuanilh:
—Cataxtu de huā'tzā' porque
Herodes maknīcu'tunāni'.
32 Lā' Jesús cākalhtīlh:
—Calakpintit huanmā'
chi'xcu' a'ntī lej skalalh para
natlahua a'ntū xla' lacasqui'n lā'
nahuani'yā'tit: "Chuhua'j lā' lakalī
na'iccāmāxtukō' huan tlajana'nī'n.
Nā na'iccāmātzeyī ī'tza'ca'nī'n. Lā'
tū'xama'n na'ictlahuakō'". 33 Lā'
maclacasqui'n na'ica'n na quintej
chuhua'j lā' lakalī tū'xama'n
porque tū' līmakuan chuxalhā nanī
kalhatin a'cta'sana', xmān a'nlhā
huanican nac Jerusalén.
34 '¡Xānti layā'tit xalanī'n
nac Jerusalén! Hui'xina'n
cāmaknīyā'tit a'cta'sana'nī'n lā'
cāmūta'layā'tit huan lacscujnī'n
a'ntī Dios cāmacā'n. Maklhūhua'
xa'iccāmākēstokcu'tunāni'
hua'chi huan ko'lhnu'
cāmākēstoka ixcamana', pero
tū' lacasqui'ntit. 35 Cuenta
catlahua'tit hui'xina'n como Dios
makxteklitza' mi'ā'lacchicni'ca'n.
Lā' iccāhuaniyāni' que tū'tza'
quintilālaktzī'uj hasta huan
chi'chini' a'xni'ca' nahuancan:
"Sicua'lanālanī't a'ntī min con
ixlīmāpa'ksīn Dios".

Jesús mātzeyīlh kalhatin chi'xcu' a'ntī ixka'lhī cu'nu'

14 Lā' milh lakatin chi'chini'
a'ntū pūjaxcan lā' a'xni'ca'
Jesús quīmakuā'yalh na ixchic
kalhatin xapuxcu' fariseosnu'.
Lā' ā'makapitzīn fariseosnu'
ixtamaktaka'lhmā'na. 2 Nā ixuī'
kalhatin chi'xcu' na ixlacapūn
lā' ixka'lhī cu'nu'. 3 Lā' tuncan
Jesús cākalhasqui'nīlh huan
xamākalhtō'kē'ni'nī'n ley lā' huan
fariseosnu':
—Lā' huan ixley Moisés ¿chā
makxteka namātzeyīcan kalhatin
ī'tza'ca' huan chi'chini' a'ntū
pūjaxcan o tū' makxteka?
4 Lā' xlaca'n ca'cs tatāyalh. Lā'
tuncan Jesús makachi'palh huan
ī'tza'ca' lā' mātzeyīlh lā' huanilh
que ca'a'lh. 5 Lā' cāhuanilh huan
fariseosnu':
—Palh mimburroca'n o
mihuācaxca'n namakōsa
nac pūlhmā'n xcān ¿chu tū'
namācutuyā'tit tuncan a'yuj huan
chi'chini' a'ntū pūjaxcan?
6 Lā' tūlalh takalhtīni'lh nīn
tuntū'.

Huan a'ntī cākantāyacanī't a'nlhā tapūchahuamā'ca

7 A'xni'ca' Jesús laktzī'lh huan
a'ntī cākantāyacanī't lā' a'nchī
ixtaputzamā'na huan pūtahuī'lhni'
a'ntū más xalactzey, cāmaxquī'lh
huā'mā' tapāstacna':
8 —A'xni'ca' nakantāyaca'na'
a'nlhā tapūchahuacan, tū'
titahui'la'ya' calacan. Chō'la
tzē nachin ā'kalhatin a'ntī
más tasqui'nī que hui'x. 9 Lā'
a'ntīn kantāyani' nalaka'nāni'
nahuaniyāni': "Cama'xqui'
mimpūtōlh huā'mā' kalhatin
a'ntī ā'calīstān chilh". Lā'
chuntza' māxana'jtza' napina'

natahuiꞌlaꞌyaꞌ kēpān. 10 Pero aꞌxniꞌcaꞌ
nakantāyacaꞌnaꞌ, natahuiꞌlaꞌyaꞌ nac
kēpān. Lāꞌ aꞌxniꞌcaꞌ namin aꞌntī
kantāyanīꞌtaꞌniꞌ nahuaniyāniꞌ:
"Cataꞌt, catahuiꞌlaꞌ nac mesa".
Chuntzaꞌ naꞌaꞌcnīniꞌniꞌcaꞌnaꞌ na
ixlacapūncaꞌn āꞌmakapitzīn
aꞌnlhā tapūchahuacan. 11 Aꞌntī
xaꞌcstu kaꞌtlaꞌ lacuꞌtun, ūꞌtzaꞌ
namāmāxanīꞌcan. Lāꞌ aꞌntī tūꞌ
xaꞌcstu putza ixlīkaꞌtlaꞌ, ūꞌtzaꞌ
naꞌaꞌcnīniꞌniꞌcan.
12 Nā Jesús huanilh huan chiꞌxcuꞌ
aꞌntī ixkantāyanīꞌt:
—Aꞌxniꞌcaꞌ natlahuaꞌyaꞌ
mincāꞌtaniꞌ o mintahuaꞌ, tūꞌ
cacākantāyaꞌ xmān miꞌamigos lāꞌ
mintāꞌtimīn lāꞌ mintalakapasnīꞌn
lāꞌ huan ricosnuꞌ. Xlacaꞌn aꞌxniꞌcaꞌ
natatlahua ixcāꞌtaniꞌcaꞌn, nā tzē
natakantāyayāniꞌ lāꞌ chuntzaꞌ
nakaꞌlhīyaꞌ ixlaktapalh mincāꞌtaniꞌ.
13 Pero aꞌxniꞌcaꞌ natlahuaꞌyaꞌ
mincāꞌtaniꞌ, cacākantāyaꞌ huan
aꞌntī lacxcamanīn lāꞌ huan
īꞌtzaꞌcaꞌnīꞌn lāꞌ huan lūꞌntuꞌlanīꞌn
lāꞌ huan lakatzīꞌnīꞌn. 14 Lāꞌ chuntzaꞌ
nalīpāxuhuaꞌyaꞌ como xlacaꞌn
tuntūꞌ catitamaxquīꞌniꞌ. Lāꞌ chuntzaꞌ
nakaꞌlhīyaꞌ mintatlaj aꞌxniꞌcaꞌ
natalakahuanchoko ixlīhuākcaꞌn
aꞌntīn takalhlakaꞌī ixtachihuīn Dios.

Huan kaꞌtlaꞌ tahuaꞌ

15 Aꞌxniꞌcaꞌ takaxmatli huāꞌmāꞌ,
kalhatin aꞌntī ixuīꞌ nac mesa
huanilh Jesús:
—Līpāxūj aꞌntī nahuāꞌyan aꞌnlhā
Dios māpaꞌksīniꞌn.
16 Lāꞌ tuncan Jesús kalhtīlh:
—Kalhatin chiꞌxcuꞌ tlahualh
lakatin kaꞌtlaꞌ tahuaꞌ lāꞌ
cākantāyakōꞌlh lhūhuaꞌ
tachiꞌxcuhuīꞌt. 17 Lāꞌ aꞌxniꞌcaꞌ chāꞌlh
huan hora aꞌntū pūhuāꞌyancan,
cāmacāꞌlh ixtasācuaꞌ para
natamācaꞌtzīnīniꞌn lāꞌ cāhuanilh
aꞌntī ixcākantāyanīꞌt: "Cataꞌntit
como cāxuīꞌkōꞌtzaꞌ ixlīhuāk".
18 Pero ixlīhuākcaꞌn tamacāꞌlh
razón que tūla taꞌaꞌn. Kalhatin
hualh: "Apenas ictamāhualh lakatin
tiꞌyaꞌt lāꞌ maclacasquiꞌn naꞌicaꞌn
naꞌiclaktzīꞌn. Icsquiꞌniꞌyāniꞌ que
naquimāsputūnuꞌniꞌyaꞌ porque
tūlalh ictiꞌaꞌnchaꞌ". 19 Lāꞌ kalhatin
huampā: "Ictamāhualh tanquitzis
par de huācax lāꞌ icaꞌn iccālaktzīꞌn
a ver palh tzey tascuja. Por favor
caquimāsputūnuꞌniꞌ porque tūlalh
ictiꞌaꞌnchaꞌ". 20 Lāꞌ kalhatin huampā:
"Ictapūchahuakōꞌlhcus lāꞌ chuntzaꞌ
tūlalh ictiꞌaꞌnchaꞌ".
21 'Lāꞌ aꞌxniꞌcaꞌ taspiꞌtli huan
tasācuaꞌ, huanikōꞌlh ixpatrón aꞌnchī
pātleꞌkelh. Lāꞌ huan ixpatrón aꞌkchāꞌlh
lāꞌ huanilh ixtasācuaꞌ: "Lacapalh
capit na ixcāꞌtejen cāꞌlacchicniꞌ lāꞌ
cacālīꞌtaꞌ aꞌntī lacxcamanīn lāꞌ huan
īꞌtzaꞌcaꞌnīꞌn lāꞌ huan lūꞌntuꞌlanīꞌn
lāꞌ huan lakatzīꞌnīꞌn". 22 Aꞌmpā lāꞌ
āꞌcalīstān taspiꞌtpā huan tasācuaꞌ lāꞌ
hualh: "Ictlahualhtzaꞌ chu aꞌnchī
quihuaꞌniꞌ lāꞌ tiꞌaꞌnan lugar". 23 Lāꞌ
huan patrón huanilh ixtasācuaꞌ:
"Capit nac cāꞌtejen más makatnaꞌ lāꞌ
nacāsālīꞌtaꞌnaꞌ lāꞌ natatzuma quinchic.
24 Iccāhuaniyāniꞌ que nīn tintīꞌ de
xlacaꞌn aꞌntī iccākantāyalh pūꞌla
natahuaꞌ quilīhuaꞌt".

Aꞌntū maclacasquiꞌn para aꞌntī nastālaniꞌ Cristo

25 Lhūhuaꞌ tachiꞌxcuhuīꞌt
ixtastālaniꞌ Jesús, lāꞌ xlaꞌ
cālaktalakspiꞌtli lāꞌ cāhuanilh:

El Nuevo Testamento en el totonaco de Xicotepec de Juárez © La Liga Bíblica 1978, 2009

26—Palh catīhuā tapaꞌksīcuꞌtun
con quit lāꞌ tūꞌ napāxquīꞌ Dios
más que nacāpāxquīꞌ ixtātaꞌ lāꞌ
ixtzīꞌt lāꞌ ixpuscāt lāꞌ ixcamanaꞌ
lāꞌ ixtāꞌtimīn lāꞌ hasta māniꞌ xlaꞌ,
ūꞌtzaꞌ tūlalh catilalh quiscaꞌtxtunuꞌ.
27Lāꞌ aꞌntīn tūꞌ pātīniꞌncuꞌtun por
quimpālacata lāꞌ tūꞌ latahuiꞌlacuꞌtun
huaꞌchi iclahuīꞌ quit, tūlalh catilalh
quiscaꞌtxtunuꞌ.
28’Palh kalhatin chiꞌxcuꞌ
tlahuacuꞌtun pātin chic, pūꞌla
natlahua ixcuenta lhānchulāꞌ
naꞌaꞌn de tumīn. Chuntzaꞌ nacaꞌtzī
palh naꞌaꞌcchāꞌn huan tumīn
aꞌntū nalītlahuakōꞌ. 29Palh tūꞌ
chuntzaꞌ natlahua, nasputa ixtumīn
aꞌxniꞌcaꞌ xmān yācus xatantūnuꞌ.
30Lāꞌ ixlīhuāk aꞌntī natalaktzīꞌn,
natalīlītzīꞌn. Lāꞌ natahuan: “Huāꞌmāꞌ
chiꞌxcuꞌ tilītzuculh ixchic lāꞌ tūꞌ
māꞌksputukōꞌlh”.
31’Lāꞌ tūꞌ aꞌnan kalhatin rey
aꞌntī tūꞌ pūꞌla napāstaca palh tzē
nalītlaja con kalhacāuj mil soldados
huan rey ixtāꞌcaꞌtza aꞌntī kaꞌlhī
kalhapuꞌxam mil. 32Lāꞌ palh caꞌtzī
que tūlalh catitlajalh ixtāꞌcaꞌtza,
namacāꞌniꞌ kalhatin lacscujniꞌ para
natāꞌlacāxla aꞌxniꞌcaꞌ mimāꞌchaꞌcus
de makat. 33Lāꞌ chuntzaꞌ palh
huiꞌxinaꞌn tūꞌ makxtekcuꞌtunāꞌtit
ixlīhuāk aꞌntū milacaꞌn, tūlalh
catilaꞌtit quiscaꞌtxtunuꞌnīꞌn.

Huan matzat

Mt. 5.13; Mr. 9.50

34Lāꞌ Jesús cāhuanipā:
—Tzey huan matzat. Pero palh
tūꞌtzaꞌ kaꞌlhī ixlīskoꞌkoꞌ, ¿chichū
nalīmāskoꞌkōꞌpalacan? 35Tūꞌ tzey
para tuntūꞌ. Xmān namakaꞌncan.
Aꞌntī kaxmata cuenta catlahualh.

Huan borrego aꞌntū tzaꞌnkālh

Mt. 18.10-14

15 Ixlīhuākcaꞌn huan
xamātāꞌjīniꞌnīꞌn impuestos
lāꞌ aꞌntīn tūꞌ lactzey, xlacaꞌn
talaktapajtzūlh Jesús para
natakaxmatniꞌ. 2Lāꞌ huan fariseosnuꞌ
lāꞌ huan xamākalhtōꞌkēꞌniꞌnīꞌn
ley ixtalīchihuīnaꞌn Jesús. Lāꞌ
talāhuanilh:
—Huāꞌmāꞌ chiꞌxcuꞌ cātāꞌhuāꞌyan
huan tachiꞌxcuhuīꞌt aꞌntīn tūꞌ tzey.
3Lāꞌ tuncan Jesús cāhuiꞌlīniꞌlh
huāꞌmāꞌ aꞌntū lītalacastuca:
4—Palh kalhatin chiꞌxcuꞌ
cākaꞌlhī lakatin ciento borregos
lāꞌ palh namakatzaꞌnkā lakatin,
¿tuchū natlahua? Nacāmakxteka
huan āꞌmakapitzīn noventa y
nueve aꞌnlhā tahuāꞌyamāꞌna
nac cāꞌseketniꞌ. Lāꞌ naꞌaꞌn
naputza huan borrego aꞌntū
makatzaꞌnkālh. Naputza hasta
aꞌxniꞌcaꞌ nakaksa. 5Lāꞌ aꞌxniꞌcaꞌ
nakaksa, napekxtūkoꞌkaꞌlīmin.
6Lāꞌ aꞌxniꞌcaꞌ nachāꞌmpala na
ixchic, nacāmākēstoka ixamigos lāꞌ
aꞌntīn tahuiꞌlānaꞌ pajtzu ixchic. Lāꞌ
nacāhuani: “Caquilātāꞌpāxuhuáuj
chuhuaꞌj como ickaksli
quimborrego aꞌntū ixtzaꞌnkānīꞌt”.
7Iccāhuaniyāniꞌ que chu aꞌcxtim
aꞌnan más tapāxuhuān nac aꞌkapūn
ixpālacata kalhatin aꞌntī xtāpalīnīꞌt
ixtapāstacnaꞌ que por ixpālacata
noventa y nueve aꞌntī tapuhuan
que tzeyā tachiꞌxcuhuīꞌt lāꞌ chuntzaꞌ
tūꞌ taꞌuꞌcxcaꞌtzī que maclacasquiꞌn
nataxtāpalī ixtapāstacnaꞌcaꞌn.

Huan tumīn aꞌntū tzaꞌnkālh

8Lāꞌ Jesús cāhuanipā:

El Nuevo Testamento en el totonaco de Xicotepec de Juárez © La Liga Bíblica 1978, 2009

—Lāꞌ palh kalhatin puscāt kaꞌlhī
lakacāuj tumīn lāꞌ palh natzaꞌnkā
lakatin, namāquilhtī ixpūmaksko
lāꞌ napaꞌlhnanaꞌn lāꞌ xaꞌnca naputza
hasta aꞌnlhā nakaksa. 9 Lāꞌ aꞌxniꞌcaꞌ
nakaksa, nacāmākēstoka ixamigas
lāꞌ aꞌntī tahuiꞌlānaꞌ pajtzu ixchic, lāꞌ
nacāhuani: "Caquilātāꞌpāxuhuáuj
como ickakslitzaꞌ huan tumīn aꞌntū
ixtzaꞌnkānīꞌt". 10 Iccāhuaniyāniꞌ
que chu aꞌcxtim natapāxuhua
huan ángeles aꞌxniꞌcaꞌ naxtāpalī
ixtapāstacnaꞌ kalhatin aꞌntī laclēꞌn.

Huan oꞌkxaꞌ aꞌntī pāxcat líilakōꞌlh ixtumīn

11 Nā Jesús hualh:
—Kalhatin chiꞌxcuꞌ ixkaꞌlhī
kalhatuꞌ ixoꞌkxaꞌn. 12 Lāꞌ
xastancu huanilh ixtātaꞌ: "Tātaꞌ,
caquimaꞌxquiꞌ huan herencia aꞌntū
quintapaꞌksīniꞌ". Lāꞌ huan xatātaꞌ
cāmālacpitziniꞌlh ixherenciacaꞌn.
13 Lāꞌ tūꞌ lej makān huan xastancu
mākēstokkōꞌlh ixmaclacasquiꞌ lāꞌ
aꞌlh makat āꞌlacatin cāꞌlacchicniꞌ. Lāꞌ
aꞌntzaꞌ pāxcat līlakōꞌlh ixtumīn.
14 'Lāꞌ aꞌxniꞌcaꞌ
ixmakasputkōꞌnīꞌttzaꞌ ixtumīn, milh
lakatin tatziꞌncsta nac huanmāꞌ
cāꞌlacchicniꞌ lāꞌ xlaꞌ tzuculh
pātziꞌncsa. 15 Lāꞌ tuncan aꞌlh putza
aꞌnlhā namakscuja. Kalhatin
chiꞌxcuꞌ xalaꞌ huan cāꞌlacchicniꞌ
macāꞌlh para nacāmaktakaꞌlha
paꞌxniꞌ. 16 Lāꞌ tihuaꞌcuꞌtulh aꞌntū
ixcāmāhuīꞌmāꞌ huan paꞌxniꞌ, pero
nīn tintīꞌ ixmaxquīꞌ aꞌntū nahuaꞌ.
17 'Lāꞌ tuncan tzuculh cuenta
tlahua lāꞌ pāstacli: "Lhān
kalhalāꞌt tasācuaꞌ na ixchic
quintātaꞌ tūꞌ tahuāꞌyamāꞌna lāꞌ
cāꞌaꞌkatāxtūniꞌ lāꞌ quit ictziꞌncsnīmāꞌ
huāꞌtzāꞌ. 18 Naꞌiclakaꞌmpala
quintātaꞌ lāꞌ naꞌicuani: "Tātaꞌ,
ictlahuaniꞌniꞌ aꞌntūn tūꞌ tzey lāꞌ
nā ictlahuanīꞌt aꞌntūn tūꞌ tzey na
ixlacapūn Dios. 19 Tūꞌtzaꞌ minīꞌniꞌ
naquihuaniꞌyaꞌ palh quit miꞌoꞌkxaꞌ.
Caquintlahuaꞌ huaꞌchi kalhatin
de mintasācuaꞌnīꞌn". 20 Lāꞌ tuncan
quilhtāyalh huan tej para nalakaꞌn
ixtātaꞌ.
'Lāꞌ aꞌxniꞌcaꞌ makatcus ixaꞌmāꞌchaꞌ
de na ixchic, laktzīꞌlh lāꞌ lakapasli
huan ixtātaꞌ lāꞌ lakalhuꞌmalh.
Tatuꞌjnuꞌ lakaꞌlh lakapāxtoka
ixoꞌkxaꞌ lāꞌ aꞌkxkoꞌkaꞌlh lāꞌ muꞌsulh.
21 Lāꞌ tuncan huan ixoꞌkxaꞌ huanilh:
"Tātaꞌ, ictlahuaniꞌniꞌ aꞌntūn tūꞌ tzey,
lāꞌ ictlahuanīꞌt aꞌntūn tūꞌ tzey na
ixlacapūn Dios. Tūꞌtzaꞌ minīꞌniꞌ
naquihuaniꞌyaꞌ palh quit miꞌoꞌkxaꞌ".
22 'Pero huan xatātaꞌ cāhuanilh
ixtasācuaꞌnīꞌn: "Calītaꞌntit pūtin
xasāstiꞌ luꞌxuꞌ lāꞌ camālhakēꞌtit
huāꞌ quiꞌoꞌkxaꞌ. Lāꞌ camacahuiꞌlīꞌtit
lakatin macatzātzāt lāꞌ camātūnūꞌtit
īꞌzapatos. 23 Calītaꞌntit huan
huācax aꞌntū xakoꞌntīntzaꞌ lāꞌ
camaknīꞌtit. Natlahuayāuj lakatin
cāꞌtaniꞌ lāꞌ nahuāꞌyanāuj 24 porque
huaꞌchilh xanīntzaꞌ ixuanīꞌt huāꞌmāꞌ
quiꞌoꞌkxaꞌ lāꞌ lakahuanchokonīꞌt.
Ixtzaꞌnkānīꞌttzaꞌ lāꞌ ickakschokolh".
Lāꞌ tatzuculh tapāxuhua.
25 'Lāꞌ huanmāꞌ chiꞌchiniꞌ huan
xapuxcuꞌ ixoꞌkxaꞌ ixaꞌnīꞌt scuja. Lāꞌ
aꞌxniꞌcaꞌ ixtaspiꞌtmāꞌ para na ixchic,
kaxmatli xamúsica huan baile. 26 Lāꞌ
tuncan taꞌsaniꞌlh kalhatin tasācuaꞌ lāꞌ
kalhasquiꞌnīlh tuchū lamāꞌ. 27 Lāꞌ xlaꞌ
kalhtīlh: "Mat milhtzaꞌ mistancu.
Lāꞌ mintātaꞌ māmaknīnīniꞌlh huan
xakoꞌntīn huācax como tzey chilh lāꞌ
tūꞌ īꞌtzaꞌcaꞌn".

28 ’Pero huan xapuxcuˈ lej aˈkchāˈlh
lāˈ tūˈ ixtanūcuˈtun. Lāˈ ixtātaˈ
taxtulh para nahuani catanūlh. 29 Lāˈ
xlaˈ huanilh ixtātaˈ: “Huiˈx caˈtzīyaˈ
lhūhuaˈtzaˈ cāˈta ictāˈscujnīˈtaˈniˈ
lāˈ pōˈktu icaˈkahuānaˈniˈnīˈtaˈniˈ.
Lāˈ tūˈ maktin quimaxquīˈnīˈtaˈ
nīn chu lakatin tiˈnaˈj chivo para
naˈiccālītāˈpāxuhua quiˈamigos.
30 Pero chuhuaˈj como chilh huāˈmāˈ
miˈoˈkxaˈ aˈntī pāxcat līlakōˈlh
mintumīn con huan puscan aˈntīn
tūˈ tzey lāˈ huiˈx māmaknīnīniˈnīˈtaˈ
huan xakoˈntīn huācax”.
31 ’Lāˈ tuncan huan xatātaˈ
huanilh: “Huiˈx quiˈoˈkxaˈ lāˈ huiˈx
pōˈktu quintāˈlahuiˈlaˈ, lāˈ ixlīhuāk
aˈntū ickaˈlhī huāk milaˈ. 32 Pero
chuhuaˈj līmakuan natlahuayāuj
cāˈtaniˈ para napāxuhuayāuj como
mistancu huaˈchilh xanīntzaˈ
ixuanīˈt lāˈ lakahuanchokonīˈttzaˈ.
Huaˈchilh ixtzaˈnkānīˈttzaˈ lāˈ
chuhuaˈj ickakspā”.

Huan xapuxcuˈ tasācuanīˈn aˈntī lej skalalh

16 Nā Jesús cāhuanilh
īˈscaˈtxtunuˈnīˈn:
—Ixuīˈ kalhatin patrón; lej rico
ixuanīˈt. Lāˈ ixkaˈlhī kalhatin
xapuxcuˈ ixtasācuaˈ. Lāˈ lakminca
huanican que huanmāˈ xapuxcuˈ
tasācuaˈ ixpāxcatlīlaniˈmāˈ ixtumīn.
2 Lāˈ tuncan huan ixpatrón
mātaˈsīlh lāˈ huanilh: “¿Tuchūn
chūˈtzaˈ huāˈ quihuanica por
mimpālacata? Caquimāsuˈniˈ aˈntū
iclīmāmacūˈnīˈtaˈniˈ como tūˈtzaˈ
quintitāˈscujti huaˈchi xapuxcuˈ
tasācuaˈ”.
3 ’Lāˈ huan xapuxcuˈ tasācuaˈ
tahuiˈlalh pāstacnaˈn: “¿Tuchū
naˈictlahua chuhuaˈj como
quimpatrón quimaklhtīlh
quintascujūt? Tūˈ tliˈhuiˈqui quit
para naˈicscuja cāˈtacuxtu, lāˈ
icmāxanaˈn naˈicsquiˈnīhuāˈyan.
4 Quit ickaˈlhī quimpātuncaˈtzi lāˈ
chuntzaˈ tzē naˈicchāˈn nac lakatin
chic para naˈicuāˈyan aˈxniˈcaˈ tūˈ
naˈickaˈlhī quintascujūt”.
5 ’Lāˈ chuntzaˈ kalhatunuˈ
cāmātaˈsīlh aˈntī ixtalaclēˈniˈ
ixpatrón. Aˈntī chāˈlh pūˈla
kalhasquiˈnīlh: “¿Lhānchulāˈ
laclīpiniˈyaˈ quimpatrón?” 6 Lāˈ xlaˈ
kalhtīlh: “Iclaclēˈniˈ lakatin ciento
barriles de aceite”. Lāˈ tuncan
xapuxcuˈ tasācuaˈ huanilh: “Aˈ māˈ
mincaˈpsnat. Tuncan catahuiˈlaˈ
lāˈ catlahuaˈpalaˈ āˈkalhtin por
xmān cincuenta”. 7 Lāˈ āˈcalīstān
kalhasquiˈnīlh āˈkalhatin: “¿Chu
huiˈx, lhānchulāˈ laclīpiniˈyaˈ?” Lāˈ
huanilh: “Lakatin ciento cuartillo
de trigo”. Lāˈ tuncan huanilh:
“Aˈmāˈ mincaˈpsnat. Catlahuaˈpalaˈ
āˈkalhtin xmān por ochenta”.
8 ’Lāˈ huan patrón puhualh que
huan xapuxcuˈ tasācuaˈ skalalh
lalh aˈnchī tlahualh. Chuntzaˈ aˈntī
xalanīˈn nac huāˈmāˈ quilhtamacuj
lakskalalhnaˈ para natatlahua
ixnegociocaˈn. Más skalalhnaˈ
xlacaˈn que aˈntīn takalhalakaˈīˈ
ixtachihuīn Dios.
9 ’Quit iccāhuaniyāniˈ:
Nacālīmaktāyayāˈtit aˈntīn
tamaclacasquiˈn con mintumīncaˈn.
Lāˈ chuntzaˈ aˈxniˈcaˈ nanīyāˈtit
lāˈ tūla catilīpintit mintumīncaˈn,
nacātamānūyāniˈ aˈnlhā pōˈktu
nalatahuiˈlaˈyāˈtit.
10 ’Aˈntī xaˈnca namaktakaˈlha
macstiˈnaˈj aˈntū līmāmacūˈcan,

El Nuevo Testamento en el totonaco de Xicotepec de Juárez © La Liga Bíblica 1978, 2009

nā xaˈnca namaktakaˈlha lhūhuaˈ
palh nalīmāmacūˈcan. Aˈntīn tūˈ
xaˈnca natlōkentaxtū ixlītlōt aˈyuj
tūˈ lej tasquiˈnī, xlaˈ tūˈ xaˈnca
natlōkentaxtū aˈntū más tasquiˈnī.
11 Palh tūla cātalīmāmacūˈyāniˈ
aˈntū xalaˈ nac quilhtamacuj,
¿chichū nacātalīmāmacūˈyāniˈ
aˈntū ixlaˈ Dios? 12 Lāˈ palh
tūˈ maktakaˈlhāˈtit aˈntū
cātamāsācuaˈnīyāniˈ huiˈxinaˈn, tūˈ
caticātamaxquīˈn aˈntū milacaˈn
nala.
13 ’Nīn kalhatin tasācuaˈ tzē
natāˈscuja chu aˈcxtim kalhatuˈ
ixpatrón porque napāxquīˈ kalhatin
lāˈ tūˈ nalaktzīˈncuˈtun āˈkalhatin.
Lāˈ naˈaˈkahuānaˈniˈ kalhatin lāˈ
nalakmakaˈn āˈkalhatin. Lāˈ nā
chuntzaˈ huiˈx tūla nalīpāhuaˈnaˈ
Dios palh nalīpāhuaˈnaˈ mintumīn.
14 Huan fariseosnuˈ aˈntī
ixtapāxquīˈ ixtumīncaˈn
ixtakaxmatmāˈna ixlīhuāk huāˈmāˈ
lāˈ ixtalīlītzīˈmāˈna Jesús. 15 Lāˈ
tuncan Jesús cāhuanilh:
—Huiˈxinaˈn lacasquiˈnāˈtit que
huan tachiˈxcuhuīˈt natapuhuan
que lej tzey huiˈxinaˈn, pero Dios
cālakapasniˈyāniˈ miˈaˈclhcunuccaˈn.
Lāˈ aˈyuj cāˈaˈkxokoyāˈtit
chiˈxcuhuīˈn chuntzaˈ lāˈ xlacaˈn
cātaˈaˈcnīniˈniˈyāniˈ, pero Dios
lakmakaˈn aˈntū huan tachiˈxcuhuīˈt
tapuhuan que lej kaˈlhī ixtapalh.

Huan ley lāˈ ixlīmāpaˈksīn Dios

16 Lāˈ Jesús cāhuanipā:
—Ixaˈnan huan ixley Moisés
hasta aˈxniˈcaˈ ixlatlāˈhuan Juan
huan Māˈkpaxīniˈ, lāˈ chu aˈcxtim
aˈntū tamāsuˈyulh aˈctaˈsanaˈnīˈn.
Chuhuaˈj talīchihuīnaˈn huan xatzey
tachihuīn aˈnchī Dios māpaˈksīniˈn.
Lāˈ ixlīhuāk talīhuiˈlī natatanū.
17 ’Jicslīhuaˈ namāsputūcan
aˈkapūn lāˈ tiˈyaˈt, pero más
jicslīhuaˈ naxtāpalīcan ixtachihuīn
Dios. Tūˈ catixtāpalīca nīn
macstiˈnaˈj.

Tūˈ tzey palh lāmakxtekcan

Mt. 19.1-12; Mr. 10.1-12

18 Lāˈ Jesús cāhuanipā:
—Palh kalhatin chiˈxcuˈ
namakxteka ixpuscāt lāˈ
natāˈtapuchahua āˈkalhatin, xlaˈ
makpuscātīniˈn na ixlacapūn Dios.
Lāˈ aˈntīn tāˈtapūchahua kalhatin
puscāt aˈntī makxtekcanīˈttzaˈ, nā
xlaˈ makpuscātīniˈn na ixlacapūn
Dios.

Lázaro lāˈ huan rico

19 Lāˈ Jesús cāhuanipā:
—Ixuīˈ kalhatin chiˈxcuˈ; lej
rico ixuanīˈt. Lāˈ ixlhakāˈ ixluˈxuˈ
xalacuan. Lāˈ lakalīyān ixtlahua
cāˈtaniˈ. 20 Nā ixuīˈ kalhatin chiˈxcuˈ;
ixtacuīniˈ Lázaro. Lāˈ lhūhuaˈ
ixkaˈlhī ixmactziˈtziˈ. Lāˈ ixtahuiˈla
īˈsquiˈnīhuāˈyan na ixtanquilhniˈ
huan rico. 21 Lāˈ xlaˈ ixlēkaˈscuˈtun
huan xalacpītzin pāntzi aˈntū ixyuja
de na ixmesa huan rico. Lāˈ huan
chichiˈ īˈsnakaniˈ ixtziˈtziˈ.
22 ’Lāˈ milh lakatin chiˈchiniˈ
huan Lázaro nīlh, lāˈ huan ángeles
talēˈlh nac aˈkapūn. Nā aˈntzaˈ ixuīˈ
Abraham. Nā huan rico nīlh lāˈ
māˈcnūca.
23 ’Lāˈ aˈxniˈcaˈ ixpātīniˈmāˈ huan
rico nac pūpātīn, talacayāhualh
lāˈ cālaktzīˈlh Abraham lāˈ Lázaro
ixtuˈcaˈn. 24 Lāˈ tuncan taˈsalh
lāˈ hualh: “Quintātaˈ Abraham,

El Nuevo Testamento en el totonaco de Xicotepec de Juárez © La Liga Bíblica 1978, 2009

caquilakalhuˈmaˈ lāˈ camaˈcataˈ
Lázaro para que camojōlh nac
xcān kantin ixmakspulh lāˈ
camāskeˈhuiˈhuīˈlh quisīˈmaˈkāˈt
porque lej icpātīniˈmāˈ na ixlaclhniˈ
lamanaˈ”.
25 ’Lāˈ Abraham huanilh: “Quiˈoˈkxaˈ,
capāstacti xaˈnca que huiˈx lej
tzey aˈnīˈniˈn na minquilhtamacuj
lāˈ Lázaro tūˈ tzey aˈnīˈniˈlh. Lāˈ
chuhuaˈj xlaˈ māko'xamixīmāˈca
huāˈtzāˈ lāˈ huiˈx pātīniˈpāˈt aˈntzaˈ.
26 Lāˈ huampala aˈnan lakatin
kaˈtlaˈ cāˈpūtatonkopūn aˈntū
quincāmāˈkapitziyāniˈ. Lāˈ chuntzaˈ
aˈntīn taˈaˈncuˈtun aˈntzaˈ tūlalh
catitaˈaˈlh lāˈ nīn xalanīˈn aˈntzaˈ
tūlalh catitamilh āˈtzāˈ”.
27 ’Lāˈ tuncan huan rico hualh:
“Quintātaˈ Abraham, icsquiˈniyāniˈ que
camaˈcapi Lázaro na ixchic quintātaˈ
28 para nacāhuani kalhaquitzis
quintāˈtimīn aˈntīn tahuiˈlānaˈnchaˈcus.
Lāˈ chuntzaˈ xlacaˈn tūˈ catitatanūlh
nac huāˈmāˈ pūpātīn”.
29 ’Lāˈ Abraham huanilh: “Xlacaˈn
takaˈlhītzaˈ aˈntū tzoˈkli huan Moisés lāˈ
huan profetasnaˈ. Cuenta catatlahualh
ūˈtzaˈ”. 30 Lāˈ huan rico kalhtīniˈlh:
“Stuˈncuaˈ. Uˈtzaˈ iccaˈtzī pero palh
ixcālakaˈlh kalhatin aˈntī nīnīˈttzaˈ,
ixtaxtāpalīlh ixtapāstacnaˈcaˈn”.
31 Lāˈ Abraham huanilh: “Palh tūˈ
cuenta tatlahua aˈntū tzoˈkli huan
Moisés lāˈ huan profetasnaˈ, nīn tūˈ
catitakalhlakaˈīˈlh aˈyuj ixcālakaˈlh
aˈntī lakahuanchokonīˈt de na
ixlaclhniˈcaˈn nīnīˈn”.

Pōˈktu aˈnan aˈntīn talaclēˈn

Mt. 18.6-7, 21-22; Mr. 9.42

17 Jesús cāhuanilh
īˈscaˈtxtunuˈnīˈn:
—Pōˈktu aˈnan catūhuā aˈntū
nacāmātonkopū tachiˈxcuhuīˈt, pero
xānti tala xlacaˈn aˈntīn tamātonkopū
āˈmakapitzīn lāˈ tamātlahuī talaclēˈiˈ.
2 Mejor ixpixchīˈhuaˈcaˈca lakatin
chihuix lāˈ ixmacāˈnca nac mar, lāˈ
tūˈ ixmātonkopūlh nīn kalhatin aˈntī
tzucumāˈcus kalhlakaˈīˈ. 3 Cuenta
catlahuaˈtit.
’Palh mintāˈtin tlahuaniˈnīˈtaˈniˈ
aˈntūn tūˈ tzey, nahuaniˈyaˈ. Lāˈ
palh xlaˈ puhuan que tūˈ tzey aˈntū
tlahualh, namāsputūnuˈniˈyaˈ. 4 Lāˈ
namāsputūnuˈniˈyaˈ aˈyuj lakatin
chiˈchiniˈ maktojon catlahualh tūn
tūˈ tzey lāˈ maktojon nalakminānīˈ
nahuaniyāniˈ: “Tūˈ tzey quit, lāˈ tūˈ
āˈmaktin ictitlahualh”.

Aˈntīn takalhlakaˈīˈ takaˈlhī līmāpaˈksīn

5 Huan scaˈtxtunuˈnīˈn tahuanilh
huan Jesús:
—Caquilāmaktāyauj para que
āˈchulāˈ naˈickalhlakaˈīˈyāuj.
6 Lāˈ huan Māpaˈksīniˈ cāhuanilh:
—Palh ixkalhlakaˈīˈtit, aˈyuj
macstiˈnaˈj, ixuaniˈtit huanyā
quiˈhuiˈ: “Catatampuˈlhuˈ lāˈ capit
tāyaˈyaˈ nac mar”. Lāˈ chuntzaˈ
huan quiˈhuiˈ ixtlahualh.

Ixlītlōt aˈntī tasācuaˈ

7 Lāˈ Jesús cāhuanipā:
—Palh huiˈx ixkaˈlhiˈ kalhatin
mintasācuaˈ aˈntī scujnīˈttzaˈ
tintacuj lāˈ ixtaspiˈtli na minchic,
tūˈ catihuaˈniˈ: “Catanuˈ, cahuāˈyaˈ”.
8 Chōˈla nahuaniˈyaˈ: “Cacāxtlahuaˈ
quilīhuaˈt lāˈ pūˈla naquimāˈhuīˈyaˈ
quit. Aˈcalīstān nahuāˈyaˈnaˈ huiˈx”.
9 ’Lāˈ aˈxniˈcaˈ mintasācuaˈ
natlahuakōˈ ixlītlōt, tūˈ catihuaˈniˈ

El Nuevo Testamento en el totonaco de Xicotepec de Juárez © La Liga Bíblica 1978, 2009

nīn pāxcatcaꞌtzī como xlaꞌ
tasācuaꞌ. 10 Lāꞌ chuntzaꞌ huiꞌxinaꞌn,
aꞌxniꞌcaꞌ tlahuakōꞌyāꞌtit ixlīhuāk
ixtapuhuān Dios, nahuanāꞌtit: “Tūꞌ
maclacasquiꞌn naquincāhuaniyāniꞌ
pāxcatcaꞌtzī como xmān ictlahuáuj
quilītlōtcaꞌn”.

Jesús cāmātzeyīlh kalhacāuj aꞌntī ixtamasniꞌmāꞌna ixquinītcaꞌn

11 Aꞌxniꞌcaꞌ ixaꞌmāꞌcus nac
Jerusalén, Jesús tētaxtulh
lacalhūhuaꞌ cāꞌlacchicniꞌ xalaꞌ nac
Samaria lāꞌ Galilea. 12 Aꞌxniꞌcaꞌ
ixtapajtzūtēlhatzaꞌ lakatin
cāꞌlacchicniꞌ, kalhacāuj chiꞌxcuhuīꞌn
aꞌntī ixtamasmāꞌna ixquinītcaꞌn
tataxtulh para natapāxtoka. Lāꞌ
makat tatāyalh xlacaꞌn 13 lāꞌ lej
palhaꞌ tahualh:
—¡Jesús, Mākalhtōꞌkēꞌniꞌ,
caquilālakalhuꞌmauj!
14 Lāꞌ aꞌxniꞌcaꞌ Jesús cālaktzīꞌlh,
cāhuanilh:
—Capintit cāmāsuꞌniꞌyāꞌtit
mimacniꞌcaꞌn huan curasnaꞌ.
Lāꞌ aꞌxniꞌcaꞌ xlacaꞌn
ixtaꞌaꞌmāꞌnacus nac tej, talaktzīꞌlh
ixmacniꞌcaꞌn que tzeytzaꞌ
ixtahuanīꞌt. 15 Lāꞌ kalhatin de xlacaꞌn,
aꞌxniꞌcaꞌ laktzīꞌlh que ixtzeyanīꞌttzaꞌ,
taspiꞌtli mācāꞌtanītēlha Dios.
16 Tatzokostaniꞌlh Jesús para
namaxquīꞌ pāxcatcaꞌtzī. Lāꞌ huāꞌmāꞌ
chiꞌxcuꞌ xalaꞌ nac Samaria ixuanīꞌt.
17 Lāꞌ tuncan Jesús hualh:
—¿Chu tūꞌ kalhacāuj aꞌntī
tatzeyalh? ¿Aꞌchīꞌ tūꞌ tamilh huan
makapitzīn kalhanaꞌjās? 18 ¿Chā
xmān huāꞌmāꞌ samaritano taspiꞌtli
para naquimaxquīꞌ pāxcatcaꞌtzī?
19 Lāꞌ tuncan huanilh huan
chiꞌxcuꞌ:
—Catāquiꞌ lāꞌ catlāꞌhuaꞌ.
Tzeyanīꞌtaꞌ como kalhalakaꞌīꞌnīꞌtaꞌ.

Aꞌnchī nachin ixlīmāpaꞌksīn Dios

Mt. 24.23-28, 36-41

20 Lāꞌ huan fariseosnuꞌ
takalhasquiꞌnīlh Jesús:
—¿Lhachūnīn nala que
nacāmāpaꞌksīkōꞌ Dios
tachiꞌxcuhuīꞌt?
Lāꞌ xlaꞌ cākalhtīlh:
—Aꞌnchī Dios cāmāpaꞌksīkōꞌ, tūꞌ
tasuꞌyu. 21 Tūla catihuanca: “Aꞌhuī”,
o “Aꞌhuiꞌlachaꞌ”. Ixlīmāpaꞌksīn
Dios huīꞌtzaꞌ na ixaꞌclhcunuccaꞌn
tachiꞌxcuhuīꞌt.
22 Lāꞌ tuncan cāhuanilh
īꞌscaꞌtxtunuꞌnīꞌn:
—Namin lakatin chiꞌchiniꞌ
aꞌxniꞌcaꞌ huiꞌxinaꞌn lej
nalaktzīꞌncuꞌtunāꞌtit aꞌnchī
namāpaꞌksīniꞌn huan Chiꞌxcuꞌ xalaꞌ
Tālhmāꞌn. Nalaktzīꞌncuꞌtunāꞌtit
aꞌyuj xmān lakatin chiꞌchiniꞌ.
Lāꞌ tūꞌ catilaktzīꞌntit.
23 Lāꞌ nacātahuaniyāniꞌ: “Aꞌhuīꞌ”, o
“Aꞌhuiꞌlachaꞌ”. Pero tūꞌ tipināꞌtit lāꞌ
tūꞌ tistālaniꞌyāꞌtit. 24 Huaꞌchi tasuꞌyu
lakatin makliꞌpniꞌ aꞌnchī palaj
xkaka nac aꞌkapūn, chuntzaꞌ nala
aꞌxniꞌcaꞌ namin quilacchiꞌchiniꞌ lāꞌ
quit huan Chiꞌxcuꞌ xalaꞌ Tālhmāꞌn.
25 Pūꞌla lej naꞌicpātīniꞌn lāꞌ
naquintalakmakaꞌn xalanīꞌn huāꞌmāꞌ
quilhtamacuj.
26 ’Lāꞌ huaꞌchi pātleꞌkelh aꞌxniꞌcaꞌ
ixuīꞌcus Noé, nā chuntzaꞌ nala
aꞌxniꞌcaꞌ namin quilacchiꞌchiniꞌ
quit huan Chiꞌxcuꞌ xalaꞌ Tālhmāꞌn.
27 Ixtahuāꞌyan lāꞌ ixtatapūchahua
lāꞌ ixtamāstāꞌmāꞌna ixtzuꞌmaꞌjātcaꞌn
para natatapūchahua hasta
aꞌxniꞌcaꞌ huan chiꞌchiniꞌ aꞌntū

El Nuevo Testamento en el totonaco de Xicotepec de Juárez © La Liga Bíblica 1978, 2009

pūtanūlh Noé nac barco. Lāˈ
huan lakuat milh lāˈ tanīkōˈlh.
28 Nā chuntzaˈ pātleˈkelh aˈxniˈcaˈ
ixuīˈcus Lot; ixtahuāˈyamāˈna
lāˈ ixtakoˈtnumāˈna;
ixtatamāhuanaˈmāˈna lāˈ
ixtastāˈnamāˈna; ixtachaˈnānaˈn lāˈ
ixtatlahua ixchiccaˈn. 29 Lāˈ aˈxniˈcaˈ
Lot taxtulh de huan cāˈlacchicniˈ
Sodoma, yujli macscut lāˈ azufre
de nac aˈkapūn lāˈ cāmaknīkōˈlh
ixlīhuākcaˈn.
30 ’Huaˈchi aˈxniˈcaˈ
ixtahuiˈlānaˈcus Lot lāˈ
Noé, chuntzaˈ nala aˈxniˈcaˈ
naˈiccātasuˈniˈyāniˈ quit huan
ChiˈxcuˈxalaˈTālhmāˈn.
Tachiˈxcuhuīˈt tūˈ tapuhuan palh
palaj naˈicmimpala.
31 ’Aˈxniˈcaˈ namin huāˈmāˈ
chiˈchiniˈ, aˈntī huīˈ kēpūn lāˈ kaˈlhī
ixmaclacasquiˈ na ixchakān ixchic,
tūˈ catitanūlh para namāxtu. Lāˈ
aˈntī scujmāˈchaˈ na ixāˈtacuxtu,
tūˈ catitaspiˈtli na ixchic para
natē catūhuā. 32 Capāstactit
aˈntū pātleˈkeniˈlh ixpuscāt
Lot. 33 Aˈntī māpūtaxtūcuˈtun
ixlīcaˈtzīn, tūˈ catipāstacli aˈntū
aˈnan nac cāˈquilhtamacuj. Lāˈ
aˈntī xmān pāstaca aˈntū aˈnan
nac cāˈquilhtamacuj, xlaˈ tūˈ
catipūtaxtulh.
34 ’Iccāhuaniyāniˈ que huanmāˈ
tzīˈsa kalhatuˈ natalhtata nac lakatin
xtiˈcat, lāˈ Dios nalēˈn kalhatin lāˈ
namāchoko kalhatin. 35 Lāˈ kalhatuˈ
puscan natasquiti pajatzu, lāˈ Dios
nalēˈn kalhatin lāˈ namāchoko
kalhatin. 36 Lāˈ kalhatuˈ chiˈxcuhuīˈn
natascuja ixtuˈcaˈn nac cāˈtacuxtu, lāˈ
Dios nalēˈn kalhatin lāˈ namāchoko
kalhatin —hualh Jesús.
37 Lāˈ aˈxniˈcaˈ takaxmatli
huāˈmāˈna tachihuīn, huan
īˈscaˈtxtunuˈnīˈn takalhasquiˈnīlh:
—Māpaˈksīniˈ, lāˈ ¿lhachūnīn
napātleˈke huāˈmāˈ?
Lāˈ xlaˈ cākalhtīlh:
—Chuxalhā napātleˈke, huaˈchi
huan chūˈniˈ tatakēstoka chuxalhā
aˈnan ixlīhuaˈtcaˈn.

Huan lakapūt lāˈ huan juez

18 Jesús cāhuanilh catūhuā
aˈntū lītalacastuca para
nacāmāsuˈniˈ que lakalīyān
natakalhtōˈkaˈ lāˈ tūˈ maktin
catilakachāˈniˈlh. 2 Cāhuanilh:
—Ixuīˈ nac lakatin cāˈlacchicniˈ
kalhatin juez. Tūˈ ixaˈcnīniˈniˈ Dios
lāˈ nīn cuenta ixcātlahua aˈntī
ixtaputza justicia. 3 Chu aˈntzaˈ
huanmāˈ cāˈlacchicniˈ ixuīˈ kalhatin
lakapūt. Lakalīyān ixaˈn laktzīˈn
huan juez para natlahuaniˈcan
lakatin justicia ixpālacata
ixtāˈcaˈtza. 4 Lāˈ ixlīmaklhūhuaˈtzaˈ
huan juez tūˈtzaˈ tlahuaniˈcuˈtulh
justicia. Lāˈ āˈcalīstān puhualh:
“Aˈyuj tūˈ icaˈcnīniˈniˈ Dios lāˈ tūˈ
cuenta ictlahua aˈyuj taputza
justicia, 5 pero como huāˈmāˈ
lakapūt quimājiclhuīˈlhtzaˈ,
naˈictlahuaniˈ justicia, para que
tūˈtzaˈ camilh quimājiclhuīˈ”.
6 Lāˈ huan Māpaˈksīniˈ Jesús
hualh:
—Cuenta catlahuaˈtit aˈntū
tlahualh huan juez aˈyuj tūˈ
tzey ixuanīˈt. 7 Lāˈ āˈchulāˈ
nacālīmaktāya Dios xlacaˈn
aˈntī cālacsacnīˈt aˈntī lakalīyān
lāˈ tintascac tasquiˈniˈ. Lāˈ
¿chu natakoxī nacāmaktāya?
8 Iccāhuaniyāniˈ que palaj

nacālīmaktāyayāniꞌ. Lāꞌ quit huan
Chiꞌxcuꞌ xalaꞌ Tālhmāꞌn. Lāꞌ aꞌxniꞌcaꞌ
naꞌicmimpala, ¿chā naꞌickaksa
nac huāꞌmāꞌ quilhtamacuj aꞌntīn
takalhlakaꞌīꞌ lāꞌ tasquiꞌniꞌmāꞌna
Dios lakalīyān?

Huan fariseo lāꞌ huan mātāꞌjīniꞌ de impuestos

9 Jesús cāhuanipā catūhuā
aꞌntū lītalacastuca para aꞌntī
tapuhuan que xlacaꞌn xalactzey lāꞌ
talakmakaꞌn āꞌmakapitzīn. Hualh:
10 —Kalhatuꞌ chiꞌxcuhuīꞌn taꞌaꞌlh
nac lītokpān para natakalhtōꞌkaꞌ.
Lāꞌ kalhatin de xlacaꞌn fariseo
ixuanīꞌt, lāꞌ āꞌkalhatin mātāꞌjīniꞌ
de impuestos ixuanīꞌt. 11 Lāꞌ
huan fariseo tāyalh kalhtōꞌkaꞌ
chuntzaꞌ: “Dios, icmaxquīꞌyāniꞌ
pāxcatcaꞌtzī porque quit tūꞌ huaꞌchi
āꞌmakapitzīn. Tūꞌ ickaꞌlhānaꞌnīꞌt.
Tūꞌ ictampiꞌlhīniꞌnīꞌt. Lāꞌ quit
tūꞌ icmakpuscātīniꞌn. Lāꞌ nīn
quit huaꞌchi huāꞌmāꞌ mātāꞌjīniꞌ
de impuestos. 12 Quit tūꞌ
icuāꞌyan lakatuꞌ chiꞌchiniꞌ nac
lakatin semana, lāꞌ de aꞌntū
ickaꞌlhī icmāstāꞌ ixlīhuāk aꞌntū
maclacasquiꞌn para quilēꞌksajnaꞌ”.
13 ’Lāꞌ xtunc hualh huan
mātāꞌjīniꞌ. Xlaꞌ makat tāyalh.
Lāꞌ tūꞌ ixtalacayāhuacuꞌtun, nīn
ixtaquilhpūqui pero ixcuꞌxatucscan
lāꞌ ixuan: “¡Dios, caquilakalhuꞌmaꞌ
porque quit tūꞌ tzey!”
14 ’Lāꞌ iccāhuaniyāniꞌ que
huāꞌmāꞌ mātāꞌjīniꞌ xalacuan
tasuꞌyu na ixlacapūn Dios lāꞌ huan
fariseo tūꞌ. Lāꞌ chuntzaꞌ aꞌntī
kaꞌtlaꞌjcaꞌtzī, xlaꞌ namāmāxanīꞌcan.
Lāꞌ aꞌntī tūꞌ kaꞌtlaꞌjcaꞌtzī, ūꞌtzaꞌ
naꞌaꞌcnīniꞌniꞌcan.

Jesús cāsicuaꞌlanālīlh huan lakskaꞌtāꞌn

Mt. 19.13-15; Mr. 10.13-16

15 Nā cālīminiꞌca camanaꞌ Jesús
para que ixcāꞌaꞌcpūxaꞌmalh. Lāꞌ
aꞌxniꞌcaꞌ talaktzīꞌlh īꞌscaꞌtxtunuꞌnīꞌn,
talacaquilhnīlh aꞌntī ixtalīmin. 16 Lāꞌ
Jesús cāmātaꞌsīlh huan camanaꞌ lāꞌ
cāhuanilh īꞌscaꞌtxtunuꞌnīꞌn:
—Cacāmakxtektit huan
camanaꞌ caquintalakmilh lāꞌ
tūꞌ cacāmāmakchuyīꞌtit como
huan aꞌntī natatapaꞌksī con Dios
aꞌnlhā māpaꞌksīniꞌn, xlacaꞌn aꞌntī
naquintalīpāhuan huaꞌchi huan
tamāꞌna camanaꞌ. 17 Ixlīstuꞌncuaꞌ
iccāhuaniyāniꞌ que aꞌntīn tūꞌ
takalhlakaꞌīꞌ ixtachihuīn Dios
huaꞌchi lakskaꞌtāꞌn takalhlakaꞌīꞌ,
tūꞌ maktin catitatanūlh aꞌnlhā
māpaꞌksīniꞌn Dios.

Huan oꞌkxaꞌ aꞌntī rico tāꞌchihuīnaꞌlh Jesús

Mt. 19.16-30; Mr. 10.17-31

18 Kalhatin de huan xanapuxcuꞌnuꞌ
kalhasquiꞌnīlh Jesús:
—Tzeyā Mākalhtōꞌkēꞌniꞌ huiꞌx.
¿Tuchū naꞌictlahua para naꞌickaꞌlhī
quinquilhtamacuj para pōꞌktu?
19 Lāꞌ Jesús huanilh:
—¿Aꞌchīꞌ quihuaniꞌyaꞌ palh tzey
quit? Xmān kalhatin aꞌntī xatzey
lāꞌ ūꞌtzaꞌ māniꞌ aꞌntī Dios. 20 Huiꞌx
caꞌtzīyaꞌ ixlīmāpaꞌksīn Dios aꞌntū
huan chuntza:
Tūꞌ timakpuscātīniꞌnaꞌ.
Tūꞌ timaknīniꞌnaꞌ.
Tūꞌ tikaꞌlhānaꞌnaꞌ.
Tūꞌ tilīchiꞌhuīnaꞌnaꞌ nīn kalhatin.
Cacāꞌaꞌkahuānaꞌniꞌ mintātaꞌ lāꞌ
mintzīꞌt.

El Nuevo Testamento en el totonaco de Xicotepec de Juárez © La Liga Bíblica 1978, 2009

21 Lāꞌ huan chiꞌxcuꞌ kalhtīlh:
—Huāk huāꞌ tamāꞌnaꞌ
ictlōkentaxtūkōꞌnīꞌttzaꞌ desde
quilītiꞌnaꞌj.
22 Lāꞌ aꞌxniꞌcaꞌ kaxmatli huāꞌmāꞌ,
Jesús huanilh:
—Xmān lakatin catūhuā
tisputniꞌyāniꞌ aꞌntū natlahuaꞌyaꞌ.
Caquīstāꞌkōꞌj huāk aꞌntū kaꞌlhīꞌyaꞌ
lāꞌ nacāmālacpitziniꞌyaꞌ huan tumīn
huan pobresniꞌ lāꞌ nakaꞌlhīꞌyaꞌ
aꞌnchī rico nalīlaꞌyaꞌ nac aꞌkapūn.
Lāꞌ āꞌcalīstān caquintāꞌpi, aꞌyuj
napātīniꞌnaꞌ.
23 Lāꞌ aꞌxniꞌcaꞌ huan chiꞌxcuꞌ
kaxmatli huāꞌmāꞌ tachihuīn, lej
līlakaputzalh como lej rico ixuanīꞌt.
24 Lāꞌ aꞌxniꞌcaꞌ Jesús laktzīꞌlh
aꞌnchī lej ixlakaputza, huanilh:
—Lej jicslīhuaꞌ natatapaꞌksī con
Dios xlacaꞌn aꞌntī lej ricosnuꞌ. 25 Tūꞌ
lej jicslīhuaꞌ natanū lakatin camello
na ixtaniꞌ līxtokon. Más jicslīhuaꞌ
natanū kalhatin rico aꞌnlhā
māpaꞌksīniꞌn Dios.
26 Lāꞌ aꞌntīn takaxmatli huāꞌmāꞌ
tahualh:
—Lāꞌ ¿tichūn tzē māpūtaxtūcan?
27 Lāꞌ Jesús cāhuanilh:
—Huan chiꞌxcuhuīꞌn tūlalh
catitatlahualh nīn tuntūꞌ para
natalīpūtaxtu; xmān Dios tzē
nacāmāpūtaxtū.
28 Lāꞌ Pedro huanilh:
—Quinaꞌn icmakxtekkōꞌuj ixlīhuāk
lāꞌ iccāstālaniꞌmāꞌniꞌ.
29 Lāꞌ tuncan Jesús cākalhtīlh:
—Stuꞌncua aꞌntū iccāhuaniyāniꞌ.
Aꞌnan aꞌntī nataꞌaꞌkxtekuiꞌlī
ixchiccaꞌn o ixtātaꞌcaꞌn lāꞌ
ixtzīꞌtcaꞌn o ixtāꞌtimīncaꞌn o
ixpuscātcaꞌn o ixcamanaꞌcaꞌn para
nataꞌaꞌkahuānaꞌniꞌ Dios. 30 Xlacaꞌn
āꞌchulāꞌ natakaꞌlhī nac huāꞌmāꞌ
quilhtamacuj, lāꞌ natakaꞌlhī
ixquilhtamacujcaꞌn para pōꞌktu
aꞌnlhā Dios māpaꞌksīniꞌn.

Huampala Jesús mācaꞌtzīnīniꞌlh que nanī

Mt. 20.17-19; Mr. 10.32-34

31 Jesús cāmātaꞌsīlh
īꞌscaꞌtxtunuꞌnīꞌn lāꞌ cāhuanilh:
—Aꞌmāꞌnauj nac Jerusalén aꞌnlhā
natlōkentaxtūkōꞌcan ixlīhuāk
aꞌntū talītzoꞌkli huan profetasnaꞌ
por quimpālacata quit huan
Chiꞌxcuꞌ xalaꞌ Tālhmāꞌn. 32 Lāꞌ
naquimacamāstāꞌcan con aꞌntīn
tūꞌ israelitas lāꞌ naquintalakapala
lāꞌ naquintalakmakaꞌn
lāꞌ naquintalakachojmanī.
33 Naquintakēsnoka lāꞌ āꞌcalīstān
naquintamaknī. Lāꞌ ixlīlakatuꞌtun
chiꞌchiniꞌ naꞌiclakahuanchoko.
34 Lāꞌ huan īꞌscaꞌtxtunuꞌnīꞌn nīn
tuntūꞌ tamāchekxīlh de huāꞌmāꞌ,
nīn ixtacaꞌtzī aꞌntū ixlīchihuīnaꞌmāꞌ
porque huaꞌchilh xatatzēꞌkniꞌ aꞌntū
ixcāhuanimāꞌ.

Jesús mālacahuānīlh kalhatin lakatzīꞌn xalaꞌ nac Jericó

Mt. 20.29-34; Mr. 10.46-52

35 Aꞌxniꞌcaꞌ Jesús ixchāꞌmāꞌtzaꞌ
huan cāꞌlacchicniꞌ Jericó, ixuīꞌ
kalhatin lakatzīꞌn na ixpāxtūn
tej. Iꞌsquiꞌnīhuāꞌyahuīꞌ. 36 Lāꞌ
aꞌxniꞌcaꞌ ixkaxmata tētaxtumāꞌca,
ixkalhasquiꞌnīniꞌn tichū
ixpātleꞌkemāꞌ. 37 Huanica que Jesús
xalaꞌ nac Nazaret ixpātleꞌkemāꞌ.
38 Lāꞌ tuncan taꞌsalh lāꞌ hualh:
—¡Jesús! ¡Huiꞌx ixtāꞌnat
David aꞌntī xaꞌickaꞌlhīmāꞌnauj!
¡Caquilakalhuꞌmaꞌ!

El Nuevo Testamento en el totonaco de Xicotepec de Juárez © La Liga Bíblica 1978, 2009

[39]Aꞌntī ixtapūꞌlaniꞌnīꞌt Jesús
taquilhnīlh huan lakatzīꞌn para que
ixquilhcaꞌcslalh, pero xlaꞌ āꞌchulāꞌ
taꞌsalh lāꞌ hualh:
—¡Huiꞌx ixtāꞌnat David
aꞌntī xaꞌickaꞌlhīmāꞌnauj!
¡Caquilakalhuꞌmaꞌ!
[40]Lāꞌ tuncan Jesús tāyalh lāꞌ
hualh calīminiꞌca. Lāꞌ aꞌxniꞌcaꞌ
pajtzu ixlakayātzaꞌ, kalhasquiꞌnīlh:
[41]—¿Tuchū lacasquiꞌnaꞌ que
naꞌictlahuaniꞌyāniꞌ?
Lāꞌ huan lakatzīꞌn kalhtīlh:
—Māpaꞌksīniꞌ,
caquimāꞌlacahuāꞌnīꞌpalaꞌ.
[42]Lāꞌ Jesús huanilh:
—¡Calacahuāꞌnaꞌ! Tzeyanīꞌtaꞌ como
kalhlakaꞌīꞌnīꞌtaꞌ.
[43]Lāꞌ tuncan huāꞌmāꞌ kaꞌtlāꞌtus
lacahuānaꞌlh huan lakatzīꞌn. Lāꞌ
stālaniꞌlh Jesús, mācāꞌtanītēlha
Dios. Lāꞌ ixlīhuākcaꞌn tachiꞌxcuhuīꞌt
talaktzīꞌlh huāꞌmāꞌ lāꞌ nā xlacaꞌn
tamācāꞌtanīlh Dios ixlīhuākcaꞌn.

Jesús lāꞌ Zaqueo

19 [1-2]Ixuīꞌ kalhatin rico;
ixtacuīniꞌ Zaqueo. Lāꞌ
xapuxcuꞌ ixuanīꞌt de huan
mātāꞌjīniꞌnīꞌn impuestos. Lāꞌ
aꞌxniꞌcaꞌ Jesús ixtētaxtumāꞌ nac
Jericó, aꞌntzaꞌ ixuīꞌ Zaqueo.
[3]Huāꞌmāꞌ Zaqueo ixlaktzīꞌncuꞌtun
Jesús para que ixlakapasli pero tūla
ixlaktzīꞌn Jesús como lej aꞌctzinaꞌj
chiꞌxcuꞌ ixuanīꞌt lāꞌ lhūhuaꞌ
tachiꞌxcuhuīꞌt ixaꞌnan. [4]Lāꞌ tuncan
tatuꞌjnunpūꞌlalh aꞌnlhā natētaxtu
Jesús lāꞌ tōꞌcaꞌlh nac aꞌkatin kaꞌtlaꞌ
quiꞌhuiꞌ aꞌntū huanican sicómoro
para que tzē nalaktzīꞌn. [5]Lāꞌ
aꞌxniꞌcaꞌ Jesús ixpātleꞌkemāꞌ aꞌntzaꞌ,
talacayāhualh lāꞌ huanilh Zaqueo:
—Lacapalh cayujti porque
chuhuaꞌj naꞌictachoko na minchic.
[6]Lāꞌ Zaqueo lacapalh yujli lāꞌ
līpāxūj lēꞌlh Jesús na ixchic.
[7]Lāꞌ aꞌxniꞌcaꞌ talaktzīꞌlh
huāꞌmāꞌ, ixlīhuākcaꞌn tatzuculh
talīchihuīnaꞌn lāꞌ talāhuanilh que
Jesús ixaꞌnīꞌt tachoko na ixchic
aꞌntīn tūꞌ tzey. [8]Lāꞌ āꞌcalīstān
Zaqueo tāyalh lāꞌ huanilh Jesús:
—Chuhuaꞌj, naꞌiccāmaxquīꞌ iꞌtāt
aꞌntū ickaꞌlhī huan pobresniꞌ. Lāꞌ
palh xaꞌiccāꞌaꞌkxokomaklhtīnīꞌt
āꞌmakapitzīn, naꞌiccāmaxquīꞌ
maktāꞌtiꞌ ixlaktapalh.
[9]Lāꞌ Jesús huanilh:
—Chuhuaꞌj pūtaxtunīꞌtaꞌ porque
kalhlakaꞌīꞌnīꞌtaꞌ aꞌnchī Abraham
kalhlakaꞌīꞌlh. Nā xalanīꞌn na
minchic tapūtaxtunīꞌt. [10]Lāꞌ quit
huan Chiꞌxcuꞌ xalaꞌ Tālhmāꞌn icmilh
iccāputza aꞌntīn tūꞌ takalhlakaꞌīꞌ
para naꞌiccāmāsuꞌniꞌ aꞌnchī
nacālīmāpūtaxtūcan.

Lakacāuj tumīn

[11]Aꞌxniꞌcaꞌ ixtakaxmatmāꞌna
aꞌntū ixcāhuanimāꞌ Jesús, xlaꞌ
cāhuanilh aꞌntū lītalacastuca.
Como ixtatapajtzūmāꞌna nac
Jerusalén, xlacaꞌn tapuhualh
que palaj natasuꞌyu aꞌnchī Dios
namāpaꞌksīniꞌn nac huāꞌmāꞌ
quilhtamacuj. [12]Lāꞌ tuncan Jesús
cāhuanilh:
—Ixuīꞌ kalhatin chiꞌxcuꞌ lāꞌ xlaꞌ
tūꞌ chu catihuāyā chiꞌxcuꞌ. Lāꞌ
ixaꞌmāꞌ makat nac lakatin tiꞌyaꞌt
aꞌnlhā nalīhuiꞌlīcan iꞌxlīrey lāꞌ
āꞌcalīstān nataspiꞌtpala. [13]Lāꞌ
aꞌxniꞌcaꞌ ixaꞌmāꞌcus, cāmākextimīlh
kalhacāuj ixtasācuaꞌ lāꞌ aꞌcxtim
cāmaxquīꞌlh lhūhuaꞌ tumīn

El Nuevo Testamento en el totonaco de Xicotepec de Juárez © La Liga Bíblica 1978, 2009

chāˈtunuˈ de xlacaˈn lāˈ cāhuanilh:
“Camāscujūˈtit huāˈ tumīn hasta
aˈxniˈcaˈ naˈicmimpala”.
14 ’Lāˈ huan tachiˈxcuhuīˈt xalanīˈn
ixāˈlacchicniˈ tūˈ ixtalaktzīˈncuˈtun
lāˈ cāmāstālīca lacscujnīˈn para
natahuan: “Tūˈ iclacasquiˈnāuj
huāˈmāˈ chiˈxcuˈ huaˈchi rey”.
15 Pero aˈyuj, līhuiˈlīca ixlīrey lāˈ
chuntzaˈ taspiˈtli na ixtiˈyaˈt.
’Lāˈ aˈxniˈcaˈ chilh,
cāmātaˈsatīnīniˈlh huan tasācuaˈ
aˈntī ixcāmaxquīˈnīˈt tumīn.
Ixcaˈtzīcuˈtun aˈnchī ixtatlajanīˈttzaˈ
chāˈtunuˈ de xlacaˈn. 16 Aˈntī xapūˈla
aˈlh lāˈ hualh: “Mintumīn tlajanīˈt
makcāuj”. 17 Huan rey kalhtīlh: “Lej
tzey tasācuaˈ huiˈx, como xaˈnca
māˈscuˈjuˈ aˈyuj macstinaˈj tumīn.
Naˈicuiˈlīyāniˈ milīgobernador de
lakacāuj cāˈlacchicniˈ”.
18 ’Lāˈ chāˈmpā kalhatin lāˈ hualh:
“Mintumīn tlajanīˈt makquitzis”.
19 Lāˈ nā kalhtīlh: “Huiˈx nalaˈyaˈ
milīgobernador de lakaquitzis
cāˈlacchicniˈ”.
20 ’Lāˈ tuncan kalhatin chāˈmpā
lāˈ hualh: “Aˈ māˈ mintumīn.
Icmāquīˈlh nac lakatin pāyu
21 porque icjicuaˈniˈniˈ como
huiˈx līpalhaˈ milīmāpaˈksīn.
Huiˈx tēˈyaˈ aˈntūn tūˈ huiˈlīnīˈtaˈ
lāˈ makalanaˈnaˈ aˈnlhā tūˈ
chaˈnānaˈnīˈtaˈ huiˈx”. 22 Lāˈ tuncan
huan rey hualh: “Huiˈx tūˈ tzey
tasācuaˈ. Mismo mintachihuīn
lēˈksaˈnīniˈnāniˈ. Huiˈx puhuaˈnaˈ
palh quit lej līpalhaˈ icmāpaˈksīniˈn
lāˈ ictē aˈntūn tūˈ quit icuiˈlīnīˈt,
lāˈ icmakalanaˈn aˈnlhā tūˈ quit
icchaˈnānaˈnīˈt. 23 Lāˈ ¿aˈchīˈ tūˈ
huiˈliˈ nac banco quintumīn?
Chuntzaˈ xaˈicmaklhtīniˈlh
quintumīn con xaskaˈtaˈ aˈxniˈcaˈ
xaˈictaspiˈtpā na quinchic”.
24 ’Lāˈ cāhuanilh aˈntī ixtayānaˈ:
“Camaklhtītit ixtumīn lāˈ
camaxquīˈtit aˈntī tlajanīˈt makcāuj”.
25 Lāˈ tahuanilh: “Pero xlaˈ kaˈlhītzaˈ
makcāuj”. 26 Lāˈ huan rey kalhtīlh:
“Iccāhuaniyāniˈ más namaxquīˈcan
aˈntī kaˈlhī, pero aˈntīn tūˈ lhūhuaˈ
kaˈlhī namaklhtīkōˈcan aˈntū
kaˈlhī. 27 Lāˈ quintāˈcaˈtzanīˈn aˈntīn
tūˈ quintalacasquiˈn huaˈchi rey,
caquilīˈtaˈniˈtit lāˈ cacāmaknīˈtit na
quilacapūn”.

Jesús ixtanūtēlhatzaˈ nac Jerusalén

Mt. 21.1-11; Mr. 11.1-11; Jn. 12.12-19

28 Aˈxniˈcaˈ huankōˈlh huāˈmāˈ,
Jesús tēlh ixtej para nac Jerusalén.
29 Lāˈ ixtapajtzūmāˈnatzaˈ nac huan
cāˈlacchicniˈ aˈnlhā huanican Betfagé
lāˈ aˈnlhā huanican Betania. Aˈntzaˈ
pajtzu huan oˈkspūˈn aˈnlhā huanican
Olivos. Lāˈ Jesús cāmāpūˈlīlh kalhatuˈ
īˈscaˈtxtunuˈnīˈn 30 lāˈ cāhuanilh:
—Capintit huan nac cāˈlacchicniˈ
aˈntūn tasuˈyu na milacapūncaˈn.
Lāˈ aˈxniˈcaˈ nachipināˈtit,
nalaktzīˈnāˈtit lakatin xaskaˈtaˈ
burro aˈntū chīˈyāhuacanīˈt. Nīn
tintīˈnaˈj kētōˈla. Caxcutit lāˈ
caquilālīminiˈuj huāˈtzāˈ. 31 Lāˈ palh
catīhuā nacākalhasquiˈnīyāniˈ:
“¿Aˈchīˈ xcutpāˈnaˈntit huan burrito?”
huiˈxinaˈn nakalhtīniˈnāˈtit: “Huan
Māpaˈksīniˈ maclacasquiˈn”.
32 Lāˈ huan scaˈtxtunuˈnīˈn taˈaˈlh
lāˈ takaksli huaˈchi huan Māpaˈksīniˈ
ixcāhuaninīˈt. 33 Lāˈ aˈxniˈcaˈtzaˈ
ixtaxcutmāˈna huan burro, huan
ixtēcuˈ cāhuanilh:
—¿Aˈchīˈ xcutpāˈnaˈntit huan
burro?

El Nuevo Testamento en el totonaco de Xicotepec de Juárez © La Liga Bíblica 1978, 2009

34 Lāˈ xlacaˈn takalhtīniˈlh:
—Huan Māpaˈksīniˈ maclacasquiˈn.
35 Lēˈniˈca Jesús tuncan lāˈ
talīkētlapalh ixluˈxuˈcaˈn lāˈ
kēhuiˈlīca Jesús huan burro.
36 Lāˈ aˈxniˈcaˈ Jesús ixaˈmāˈtzaˈ
lacachunaˈj, ixmāpīˈniˈtēlhacan
luˈxuˈ nac tej. 37 Lāˈ aˈxniˈcaˈ
ixtatapajtzūtēlhatzaˈ aˈnlhā
laktokopūcanāchi huan nac kēstīn
Olivos, tatzuculh tapāxuhua
ixlīhuākcaˈn huan aˈntīn
takalhlakaˈīˈlh lāˈ ixtastālaniˈtēlha.
Lāˈ tataˈsalh lāˈ tamācāˈtanīlh
Dios por ixpālacata ixlīhuāk huan
lēˈcnīn aˈntūn talaktzīˈlh. 38 Lāˈ
ixtahuan:
—¡Sicuaˈlanālanīˈt huan Rey
aˈntī mimāˈ por ixlīmāpaˈksīn
Dios! ¡Līpāxūj nac aˈkapūn!
¡Caˈaˈcnīniˈniˈca Dios!
39 Lāˈ tuncan āˈmakapitzīn
fariseosnuˈ aˈntī ixtayānaˈ na
ixlaclhniˈ chiˈxcuhuīˈn, tahualh:
—Mākalhtōˈkēˈniˈ, cacāquilhniˈ
aˈntīn tastālaniˈyāniˈ.
40 Lāˈ Jesús cākalhtīlh:
—Iccāhuaniyāniˈ palh huāˈ
tamāˈna nataquilhcaˈcsla, huan
chihuixniˈ natataˈsa.
41 Lāˈ aˈxniˈcaˈ pajtzutzaˈ
ixaˈmāˈchaˈ, Jesús laktzīˈlh huan
cāˈlacchicniˈ Jerusalén lāˈ calhualh
42 lāˈ hualh:
—¡Tzey ixuanīˈt para huiˈxinaˈn
xalanīˈn nac Jerusalén palh
ixmāchekxīˈtit cahuā aˈnchī
nalīpūtaxtuyāˈtit, aˈyuj huāˈmāˈ
chiˈchiniˈ! Pero chuhuaˈj tatzēˈknīˈt
lāˈ tūlalh catipūtaxtutit. 43 Namin
lakatin quilhtamacuj aˈntūn tūˈ
tzey. Lāˈ mintāˈcaˈtzanīˈncaˈn
natamin natayāhua lakatin corral
ixmacniˈ mincālacchicniˈcaˈn lāˈ
nacātalīxtiˈliˈyāniˈ lakachu. 44 Lāˈ
nacātalīlakasnoˈkāniˈ nac tiˈyaˈt.
Nacātamaknīkōˈyāniˈ milīhuākcaˈn
lāˈ natalacpanckōˈ lāˈ tūˈ
catimakxtekli nīn lakatin chihuix
ixaˈcpān huan taxaka. Chuntzaˈ
nacāpātleˈkeniˈyāniˈ como tūˈ
lakapastit Dios aˈxniˈcaˈ cālakminiˈ
para nacāmāpūtaxtūyāniˈ.

Jesús cātantlakaxtulh aˈntī ixtastāˈnamāˈna nac xakaˈtlaˈ lītokpān

Mt. 21.12-17; Mr. 11.15-19; Jn. 2.13-22

45 Lāˈ tuncan Jesús tanūlh
nac xakaˈtlaˈ lītokpān
lāˈ tzuculh cātantlakaxtu
huan aˈntī ixtastāˈnamāˈna
lāˈ ixtatamāhuanaˈmāˈna na
ixtanquilhniˈ huan lītokpān. 46 Lāˈ
cāhuanilh:
—Tatzoˈkniˈ na ixtachihuīn
Dios: "Quinchic xmān para
pūkalhtōˈkaˈcan". Lāˈ huiˈxinaˈn
tlahuapāˈnaˈntit huaˈchi ixchiccaˈn
kaˈlhānaˈnīˈn.
47 Lakalīyān Jesús ixmāsuˈyumāˈ
nac lītokpān. Lāˈ ixtaputzaniˈmāˈna
aˈnchī natalīmaknī huan
xanapuxcuˈnuˈ curasnaˈ lāˈ
xamākalhtōˈkēˈniˈnīˈn ley lāˈ
nā pūchihuīnaˈnīˈn. 48 Lāˈ tūˈ
ixtakaksniˈ aˈnchī natalīmaknī
porque ixlīhuākcaˈn tachiˈxcuhuīˈt
skaˈlh ixtakaxmatniˈ.

Ixlīmāpaˈksīn Jesús

Mt. 21.23-27; Mr. 11.27-33

20 Lakatin chiˈchiniˈ
Jesús ixcāmāscaˈtīmāˈ
tachiˈxcuhuīˈt nac lītokpān
lāˈ ixcāmāsuˈniˈmāˈ aˈnchī tzē

El Nuevo Testamento en el totonaco de Xicotepec de Juárez © La Liga Bíblica 1978, 2009

nalīpūtaxtucan. Lāˡ tachilh
huan xanapuxcuˡnuˡ curasnaˡ
lāˡ xamākalhtōˡkēˡniˡnīˡn ley nā
xanapuxcuˡnuˡ israelitas. 2 Lāˡ
tahuanilh:
—Caquilāhuaniuj: ¿Tichū
ixquilhtampān cālītlahuaˡpāˡt huāˡ
tamāˡna catūhuā? ¿Tichū maxquīˡniˡ
huāˡmāˡ līmāpaˡksīn?
3 Lāˡ tuncan Jesús cāhuanilh:
—Nā quit naˡiccākalhasquiˡnīyāniˡ
catūhuā. Caquilākalhtīuj: 4 ¿Tichū
ixquilhtampān ixlīmāˡkpaxīniˡn
Juan? ¿Ixquilhtampān Dios o
ixquilhtampāncaˡn tachiˡxuhuīˡt?
Caquilākalhtīuj.
5 Lāˡ xlacaˡn tatzuculh
talacchihuīnaˡn ixaˡcstucaˡn lāˡ
talāhuanilh:
—¿Chichū nahuaniyāuj?
Palh nahuaniyāuj que Dios
māpaˡksīlh huan Juan,
naquincākalhasquiˡnīyāniˡ:
"Lāˡ ¿aˡchīˡ tūˡ kalhlakaˡīˡtit?"
6 Lāˡ palh nahuaniyāuj que
chiˡxcuhuīˡn tamāpaˡksīlh,
ixlīhuākcaˡn huan tachiˡxcuhuīˡt
naquincātamūtaˡlamaknīyāniˡ como
xlacaˡn tahuan que Juan stuˡncuaˡ
ixaˡctaˡsanaˡ Dios ixuanīˡt.
7 Lāˡ chuntzaˡ takalhtīlh que tūˡ
ixtacaˡtzī tichū ixquilhtampān Juan
ixlīmāˡkpaxīniˡn. 8 Lāˡ tuncan Jesús
cāhuanilh:
—Nā chuntzaˡ quit tūˡ icticāhuaniniˡ
tichū ixquilhtampān iclītlahua huāˡmāˡ.

Huan xalaccaˡtzancaˡtzīnīˡn makscujnīˡn

Mt. 21.33-44; Mr. 12.1-11

9 Tuncan Jesús tzuculh
cātāˡchihuīnaˡn tachiˡxcuhuīˡt. Lāˡ
cāhuanilh aˡntū lītalacastuca:
—Ixuīˡ kalhatin chiˡxcuˡ;
chaˡnli ixpūˡuva. Lāˡ āˡcalīstān
māsācuaˡnīˡlh ixtasācuaˡnīˡn lāˡ
makān aˡlh āˡlacatin.
10 'Lāˡ aˡxniˡcaˡ chilhtzaˡ ixpūlaniˡ
uvas, macāˡlh ixlacscujniˡ na
ixpūˡuva. Aˡlh cāsquiˡniˡ huan
tasācuaˡnīˡn catamacamaxquīˡlh
huan aˡntū tamakalanīˡt aˡntū
ixlaˡ ixtēcuˡ tiˡyaˡt. Lāˡ xlacaˡn
talacnicuiˡlīlh huan lacscujniˡ lāˡ
chu chuntzaˡ māspiˡtchokoca.
11 'Lāˡ tuncan ixtēcuˡ uva
macāˡmpā āˡchatin lacscujniˡ. Nā
chuntzaˡ tlahuaca huaˡchi xapūˡla;
lacnicuiˡlīca lāˡ talakapalalh lāˡ
chu chuntzaˡ māspiˡtchokoca. 12 Lāˡ
ixlīmaktuˡtun macāˡmpā āˡchāˡtin.
Lāˡ nā xlaˡ mātakāhuīˡca lāˡ
makatzāˡlaca.
13 'Lāˡ āˡcalīstān huan ixtēcuˡ
tiˡyaˡt hualh: "¿Tuchū naˡictlahua?
Naˡicmacāˡn quiˡoˡkxaˡ aˡntī lej
icpāxquīˡ. Aˡxniˡcaˡ nalaktzīˡncan
lāsāˡ naˡaˡcnīniˡniˡcan". 14 Pero
aˡxniˡcaˡ talaktzīˡlh huan oˡkxaˡ,
huan tasācuaˡnīˡn talāhuanilh:
"Uˡtzaˡ huan aˡntī nalītachoko
ixlīhuāk aˡntū ixlaˡ ixtātaˡ.
Camaknīuj lāˡ chuntzaˡ quilaˡcaˡn
nala huan pūˡuva". 15 Lāˡ tamāxtulh
de huan nac pūˡuva lāˡ tamaknīlh.
Lāˡ Jesús cākalhasquiˡnīlh:
—¿Chī puhuaˡnāˡtit nacātlahua
huan tamāˡna aˡntīn tamaksācuaˡlh?
16 Naˡaˡn lāˡ nacāmāsputūkōˡ
huāˡ tamāˡna tasācuaˡnīˡn lāˡ
nacāmāsācuaˡnī huan pūˡuva
āˡmakapitzīn xtunc tasācuaˡnīˡn.
Lāˡ aˡxniˡcaˡ huan tachiˡxcuhuīˡt
takaxmatli huāˡmāˡ tachihuīn,
tahualh:
—¡Nīn calacasquiˡlh Dios!

17 Lāˈ Jesús cālaktzīˈlh lāˈ hualh:
—Lāˈ ¿tuchū huanicuˈtun aˈntū
tatzoˈkniˈ na ixtachihuīn Dios?
Chuntzaˈ huan:

Huan xakanaˈnīˈn talakmakaˈlh
huan chihuix lāˈ māniˈ ūˈtzaˈ
huanmāˈ chihuix aˈntū más
tasquiˈnī.

18 Lāˈ Jesús huampā:
—Aˈntīn tūˈ xaˈnca tamāchekxī
quintachihuīn, xlacaˈn huaˈchi
aˈntīn tapūˈaˈkchekxlalh huan
chihuix lāˈ tatakāhuīˈlh. Lāˈ aˈntīn
tūˈ takalhlakaˈīˈ quintachihuīn,
xlacaˈn huaˈchi aˈntī cāˈaˈklhtaˈlalh
huan kaˈtlaˈ chihuix lāˈ cākaˈnkxli
lāˈ tanīlh.

Namāpalacan iximpuesto emperador

Mt. 21.45-46; 22.15-22; Mr. 12.12-17

19 Huan xanapuxcuˈnuˈ curasnaˈ
lāˈ xamākalhtōˈkēˈniˈnīˈn ley
titachiˈpacuˈtulh Jesús tuncan
huāˈmāˈ chiˈchiniˈ como
tamāchekxīlh que xlacaˈn
ixtalītalacastuca huaˈchi huan
tasācuaˈnīˈn nac pūˈuva. Pero
tūˈ tachiˈpalh porque ixtajicuaˈniˈ
huan tachiˈxcuhuīˈt. 20 Lāˈ tuncan
cāmacāˈnca maktakalhnaˈnīˈn
aˈntī ixtatasuˈyu huaˈchi tzeyā
chiˈxcuhuīˈn para natakaxmatxtu
aˈntū tzē natalēˈksaˈnīniˈn con
huan gobernador lāˈ chuntzaˈ
más tzey ixtalīmālacapūˈlh
con huan gobernador. 21 Uˈtzaˈ
talīkalhasquiˈnīlh huāˈmāˈ:
—Mākalhtōˈkēˈniˈ, iccaˈtzīyāuj que
aˈntū huaˈnaˈ lāˈ aˈntū māsuˈyuˈyaˈ
ūˈtzaˈ xastuˈncuaˈ. Lāˈ iccaˈtzīyāuj
que huiˈx tūˈ tlahuaˈniˈyaˈ
cuenta aˈnchī talīchihuīnaˈnāniˈ
tachiˈxuhuīˈt. Lāˈ huiˈx chu
aˈcxtim cālaktzīˈnaˈ ixlīhuākcaˈn
tachiˈxcuhuīˈt. Lāˈ huiˈx xaˈnca
māsuˈyuˈyaˈ aˈnchī Dios lacasquiˈn.
22 ¿Tuchū puhuaˈnaˈ ixpālacata
huan aˈntū mātaˈjīniˈn huan
emperador romano? ¿Chā tzey palh
naˈicmāpalayāuj o tūˈ tzey?
23 Lāˈ Jesús ixcaˈtzī que
xmān ixtalīlaktzīˈncuˈtun lāˈ
cākalhasquiˈnīlh:
—Lāˈ ¿aˈchīˈ
quilālīlaktzīˈncuˈtunāuj?
24 Caquilāmāsuˈniˈuj huan tumīn
aˈntū līmāpalacan. ¿Tichū ixlacan
tasuˈyu huāˈtzāˈ nac tumīn lāˈ tichū
ixtacuīniˈ tatzoˈkniˈ?
Lāˈ takalhtīlh:
—Ixlaˈ huan emperador.
25 Lāˈ tuncan cāhuanilh:
—Camaxquīˈtit huan emperador
aˈntū ixlaˈ lāˈ camaxquīˈtit Dios
aˈntū ixlaˈ Dios.
26 Lāˈ nīn tuntūˈ tamakkaksli
aˈntū tzē ixtalēˈksaˈnīniˈlh por aˈntū
ixuan ixlacapūncaˈn tachiˈxcuhuīˈt.
Pero talēˈcnīlh aˈnchī kalhtīniˈlh lāˈ
chuntzaˈ tacaˈcslalh.

Aˈnchī nala aˈxniˈcaˈ nalakahuanchokopalacan

Mt. 22.23-33; Mr. 12.18-27

27 Aˈcalīstān, āˈmakapitzīn
saduceosnuˈ talakaˈlh Jesús.
Huan saduceosnuˈ tahuan que tūˈ
catilakahuanchokoca. Chuntzaˈ
tahuanilh Jesús:
28 —Mākalhtōˈkēˈniˈ, huan Moisés
quincāmāchokoniˈniˈ huāˈmāˈ
tatzoˈkniˈ: Palh nanī kalhatin
chiˈxcuˈ aˈntī tapūchahuanīˈttzaˈ
lāˈ palh tūˈ kaˈlhī ixcaman,
maclacasquiˈn que īˈstancu
natāˈtapūchahua huan lakapūt.

El Nuevo Testamento en el totonaco de Xicotepec de Juárez © La Liga Bíblica 1978, 2009

Lāˈ huan xapūˈla oˈkxaˈ aˈntī
nalacatuncuī nala ixoˈkxaˈ huan
xapuxcuˈ aˈntī nīnīˈttzaˈ.
29 ’Maktin huā ixtahuiˈlānaˈ
kalhatojon lītāˈtimīn. Huan
xapuxcuˈ tapūchahualh lāˈ tūˈ
kaˈlhīlh nīn kalhatin ixcaman.
Chuntzaˈ līnīlh. 30 Ixlīkalhatuˈ
tāˈtapūchahualh huan lakapūt lāˈ
chuntzaˈ nīpā huan chiˈxcuˈ; nīn
kalhatin ixcaman māchokolh. 31 Lāˈ
ixlīkalhatuˈtun tāˈtapūchahuapā
huan lakapūt lāˈ nā chuntzaˈ
ixlīkalhatojon lāˈ ixlīhuākcaˈn
tanīlh; nīn kalhatin ixcamancaˈn
tamāchokolh. 32 Lāˈ āˈcalīstān nā
huan puscāt nīlh. 33 Lāˈ aˈxniˈcaˈ
nalakahuanchokokōˈcan, ¿tichū
ixlaˈ nala huanmāˈ puscāt como
ixkalhatojoncaˈn tatāˈtapūchahualh?
34 Lāˈ aˈxniˈcaˈ Jesús cākalhtīlh:
—Nac huāˈmāˈ quilhtamacuj
tapūchahuacan lāˈ tamāpūchahua
ixtzuˈmaˈjancaˈn. 35 Lāˈ aˈntī
natalakahuanchokopala lāˈ
natachāˈn nac aˈkapūn tūˈtzaˈ
catitatapūchahualh. Lāˈ tūˈtzaˈ
catitalāmāpūchahualh, 36 lāˈ
tūˈtzaˈ maktin catitanīlh. Chuntzaˈ
natala huaˈchi ixángeles Dios.
Lāˈ natala ixcamanaˈ Dios como
talakahuanchokonīˈt. 37 Lāˈ nā
Moisés quincāmāpāstaquīyāniˈ que
huan nīnīˈn natalakahuanchokopala,
aˈxniˈcaˈ tzoˈkli ixpālacata huan
pūtzinaˈj quiˈhuiˈ aˈntū ixlamamāˈ.
Aˈntzaˈ tatzoˈkli que huan Māpaˈksīniˈ
ūˈtzaˈ ixDios Abraham lāˈ ixlaˈ Isaac
lāˈ ixlaˈ Jacob. 38 Uˈtzaˈ huanicuˈtun
que xlacaˈn lakahuan aˈyuj tanīlh de
makāntzaˈ lāˈ Dios ūˈtza ixDioscaˈn
xalakahuan lāˈ tūˈ huan xanīnīˈn. Lāˈ
Dios cālaktzīˈn ixlīhuāk talakahuan.
39 Lāˈ tuncan āˈmakapitzīn
xamākalhtōˈkēˈniˈnīˈn ley tahuanilh
Jesús:
—Xaˈnca kalhtīniˈnīˈtaˈ.
40 Lāˈ tūˈtzaˈ talīhuiˈlīlh
natakalhasquiˈnī catūhuā.

Cristo ixtāˈnat David

Mt. 22.41-46; Mr. 12.35-37

41 Jesús cāhuanilh:
—¿Chichū huancan que Cristo
aˈntī Dios huiˈlīlh ixlīmāpūtaxtūnuˈ
ūˈtzaˈ ixtāˈnat David? 42 Māniˈ
David tzoˈkli nac huan libro aˈntū
huanican Salmos:

Huan Māpaˈksīniˈ Dios huanilh
quiMāpaˈksīniˈ: "Catahuiˈlaˈ
na quimpāxtūcānaˈj, 43 hasta
aˈxniˈcaˈ naˈiccātlajakōˈ
ixlīhuākcaˈn mintāˈcaˈtzanīˈn".

44 Palh David līchihuīnaˈlh
īˈxūˈyātāˈnat lāˈ māpācuhuīlh
Māpaˈksīniˈ, ūˈtzaˈ huanicuˈtun xlaˈ
līhuaˈcaˈ xakaˈtlaˈ nala.

Jesús cālīˈaˈksaˈlh xamākalhtōˈkēˈniˈnīˈn ley

Mt. 23.1-36; Mr. 12.38-40; Lc. 11.37-54

45 Ixlīhuākcaˈn tachiˈxcuhuīˈt
ixtakaxmatmāˈna lāˈ Jesús
cāhuanilh īˈscaˈtxtunuˈnīˈn:
46 —Catamaktakaˈlhtit lāˈ
tūˈ nacātaˈaˈkxokoyāniˈ huan
xamākalhtōˈkēˈniˈnīˈn ley
aˈntīn tapūlatāˈkchokocuˈtun
pūlhmāˈn ixluˈxuˈcaˈn huaˈchi
aˈntī lej tacaˈtzī. Nā talacasquiˈn
que cacātāˈchihuīnaˈnca lāˈ
cacāˈaˈcnīniˈniˈca nac cāˈtejen.
Lāˈ na ixlītokpāncaˈn israelitas
xlacaˈn taputza pūtahuīˈlh aˈntū
tahuiˈlānaˈ calacan lāˈ talacasquiˈn
que cacāˈaˈcnīniˈniˈca aˈnlhā

El Nuevo Testamento en el totonaco de Xicotepec de Juárez © La Liga Bíblica 1978, 2009

tlahuacan cāˈtaniˈ. 47 Lāˈ xlacaˈn
taˈaˈkxokomaklhtī ixchiccaˈn
lakapūtnuˈ lāˈ āˈcalīstān lej xlīt
takalhtōˈkaˈ aˈnlhā nacālaktzīˈncan
lāˈ chuntzaˈ talīˈaˈkxokonuˈn. Aˈchulāˈ
natapātīniˈn xlacaˈn que āˈmakapitzīn.

Ixlēˈksajnaˈ huan pobre lakapūt

Mr. 12.41-44

21 Jesús ixuīˈcus nac lītokpān
lāˈ cālaktzīˈlh aˈnchī huan
ricosnuˈ ixtamojō tumīn aˈnlhā
māquīˈcan huan tumīn aˈntū
aˈksajcanīˈt Dios. 2 Nā laktzīˈlh
kalhatin lakapūt pobre. Mojōlh
lakatuˈ ixtumīn de cobre aˈntūn tūˈ
lej tapala. 3 Lāˈ Jesús hualh:
—Ixlīstuˈncuaˈ iccāhuaniyāniˈ que
huāˈmāˈ pobre lakapūt māstāˈnīˈt aˈntū
más ixtapalh na ixlacapūn Dios que
āˈmakapitzīn 4 porque huāk xlacaˈn
tamāstāˈ aˈntū cāˈaˈkatāxtūniˈnīˈttzaˈ.
Lāˈ xlaˈ aˈyuj tūˈ lhūhuaˈ ixkaˈlhī, pero
māstāˈkōˈlh aˈntū ixpūlatahuiˈlh.

Jesús hualh que natalacpanckōˈ huan lītokpān

Mt. 24.1-2; Mr. 13.1-2

5 Aˈmakapitzīn ixtalīchihuīnaˈmāˈna
aˈnchī ixlītzēhuanīˈt huan lītokpān
por ixlītzēhuanīˈt huan chihuix
lāˈ āˈcatūhuā aˈntū ixmāstāˈcanīˈt
huaˈchi lēˈksajnaˈ. 6 Lāˈ tuncan Jesús
cāhuanilh:
—Namin lakatin chiˈchiniˈ aˈxniˈcaˈ
tūˈ catitachokolh nīn lakatin
chihuix nac taxaka. Ixlīhuākcaˈn
natapanckōˈ lāˈ huan taxaka nalacla.

Naˈaˈnan lakaˈtlaˈn lēˈcnīn aˈxniˈcaˈ tūnaˈj nasputa huāˈmāˈ quilhtamacuj

Mt. 24.3-28; Mr. 13.3-23

7 Lāˈ tuncan takalhasquiˈnīlh:
—Mākalhtōˈkēˈniˈ, ¿lhāchūnīn
natala huāˈ tamāˈna? ¿Chichū
naˈiclīcaˈtzīyāuj palh palaj
napātleˈke?
8 Lāˈ Jesús hualh:
—Catamaktakaˈlhtit lāˈ tūˈ
nacātaˈaˈkxokoyāniˈ como
lhūhuaˈ chiˈxcuhuīˈn natahuan
palh takaˈlhī quilīmāpaˈksīn.
Lāˈ chāˈtunuˈ natahuan: “Quit
Cristo aˈntī Dios lacsacuiˈlīlh”.
Lāˈ natahuampala: “Chuhuaˈj
chilhtzaˈ huan ixlacchiˈchiniˈ
Cristo lāˈ xlaˈ Dios lacsacuiˈlīlh”.
Pero tūˈ tistālaniˈyāˈtit. 9 Lāˈ
nakaxpaˈtāˈtit aˈnchī sāˈnan pajtzu
aˈnlhā tlahuamāˈca guerra lāˈ
nacātamācaˈtzīnīyāniˈ aˈnchīn
tatāˈkaquīˈ tachiˈxcuhuīˈt. Tūˈ
tijicuaˈnāˈtit como huāˈmāˈ pūˈla
napātleˈke lāˈ āˈcalīstān nasputa
huāˈ quilhtamacuj.
10 Lāˈ cāhuanipā:
—Lakatin gobierno natlajacuˈtun
āˈlakatin lāˈ kalhatin māpaˈksīniˈ
natlajacuˈtun āˈkalhatin. 11 Lāˈ palhaˈ
naxpipi huan tiˈyaˈt lāˈ chuxalhā
nala tatziˈncsta lāˈ taˈjatatnaˈ. Lāˈ lej
lījicuaˈ aˈntū natatasuˈyunuˈn nac
aˈkapūn lāˈ lej lakaˈtlaˈ lēˈcnīn.
12 ’Pero pūˈla nacātachiˈpayāniˈ
huiˈxinaˈn lāˈ nacātamāpātīnīyāniˈ.
Nacātalēˈnāniˈ nac lītokpān
para natlahuacan justicia, lāˈ
nacātamānūyāniˈ nac pūlāchīˈn
lāˈ nacātalēˈnāniˈ ixlacapūncaˈn
reyes lāˈ gobernadores porque
quilākalhlakaˈīˈyāuj. 13 Chuntzaˈ
tzē naquilālīchihuīnaˈnāuj.
14 Calīhuiˈlīˈtit que tūˈ
nacāpātaˈlayāniˈ aˈnchī
nalītamaktāyayāˈtit, 15 como quit
naˈiccāmāsuˈniˈyāniˈ tachihuīn lāˈ

El Nuevo Testamento en el totonaco de Xicotepec de Juárez © La Liga Bíblica 1978, 2009

naˈiccāmaxquīˈyāniˈ tapāstacnaˈ
lāˈ chuntzaˈ mintāˈcaˈtzacaˈn tūˈ
caticātatlajaniˈ nīn catitāˈlāhuaˈnitit.
16 ’Lāˈ huiˈxinaˈn
nacātamacamāstāˈyāniˈ mintātaˈcaˈn
lāˈ mintzīˈtcaˈn lāˈ mintāˈtimīncaˈn
lāˈ mintalakapasniˈcaˈn lāˈ
miˈamigoscaˈn. Aˈmakapitzīn
de huiˈxinaˈn nacātamaknīyāniˈ.
17 Lāˈ ixlīhuākcaˈn tachiˈxcuhuīˈt
nacātacaˈtzalaktzīˈnāniˈ lāˈ xmān
por quimpālacata, 18 pero tūˈ
caticāyujniˈniˈ nīn kentin miyaˈjcaˈn.
19 Calīhuiˈlīˈtit natāyaniˈyāˈtit lāˈ
aˈxniˈcaˈ napātleˈkekōˈ, nakaˈlhīyāˈtit
minquilhtamacujcaˈn.
20 ’Aˈxniˈcaˈ nalaktzīˈnāˈtit
Jerusalén lītamacxtiˈliˈnīˈt
soldados, nacaˈtzīyāˈtit que palaj
nalactlahuacan huan cāˈlacchicniˈ.
21 Tuncan maclacasquiˈn que
natatzāˈla hasta nac oˈkspūˈn
xlacaˈn aˈntīn tahuiˈlānaˈ nac estado
de Judea. Lāˈ aˈntīn tahuiˈlānaˈ
nac Jerusalén maclacasquiˈn
natataxtuyāchaˈ. Lāˈ aˈntīn taˈaˈnīˈt
nac cāˈtacuxtu tūˈ catitataspiˈtli nac
cāˈlacchicniˈ, 22 como huan tamāˈna
chiˈchiniˈ ūˈtzaˈ napūpātīniˈncan. Lāˈ
natlōkentaxtūcan ixlīhuāk aˈntūn
tatzoˈkniˈ na ixtachihuīn Dios.
23 ’Lāˈ xānti tala huan
puscan huan tamāˈna chiˈchiniˈ
palh tacamalanīˈt o palh
tamātziˈquīˈnincus como lhūhuaˈ
tacaˈtzāt naˈaˈnan. Lāˈ ixtāˈkcha
Dios nacāmāpātīnī huan
tachiˈxcuhuīˈt.
24 ’Lāˈ aˈmakapitzīn natanī nac
guerra lāˈ āˈmakapitzīn xatachīˈn
nacālēˈncan nac xaxtunc xcānsipej.
Lāˈ huan makatiyātīˈn natalactlahua
chu calhāhuā nac Jerusalén lāˈ
natamaknī xalanīˈn aˈntzaˈ hasta
aˈxniˈcaˈ Dios nahuan tūˈtzaˈ
catatlahualh.

Aˈnchī namimpala huan Chiˈxcuˈ xalaˈ Tālhmāˈn

Mt. 24.29-35, 42-44; Mr. 13.24-37

25 Lāˈ Jesús cāhuanipā:
—Lāˈ tuncan naˈaˈnan lēˈcnīn
nac chiˈchiniˈ lāˈ nac mālhcuyuˈ lāˈ
nac staˈcūn. Lāˈ xalanīˈn huāˈmāˈ
quilhtamacuj natatamakchuyīkōˈ lāˈ
nīn catitacaˈtzīlh aˈntū natatlahua.
Lāˈ nacāmakajicuaˈncan aˈnchī
namacasāˈnan huan mar. 26 Huan
tachiˈxcuhuīˈt nataxtacnānīkōˈ por
ixtajicuāˈtcaˈn aˈxniˈcaˈ natapāstaca
aˈntū nacāpātleˈkeniˈ nac huāˈmāˈ
quilhtamacuj. Lāˈ māniˈ huan
aˈkapūn natachiqui. 27 Aˈxniˈcaˈtzaˈ
naquilaktzīˈncan quit huan
Chiˈxcuˈ xalaˈ Tālhmāˈn aˈnchī
naˈicpūmin nac poklhnuˈ. Lēj
naˈickaˈlhī līmāpaˈksīn lāˈ tzēhuanīˈt
naˈicxkaka. 28 Aˈxniˈcaˈ natzucu
pātleˈke huāˈmāˈ, calīpāxuhuaˈtit
lāˈ catalacayāhuaˈtit porque palaj
napūtaxtuyāˈtit.
29 Nā cāhuiˈlīniˈlh huāˈmāˈ
tamāscaˈtīn:
—Calaktzīˈntit huan xaquiˈhuiˈ
higo o āˈcatūhuā quiˈhuiˈ. 30 Aˈxniˈcaˈ
tasuˈyutzaˈ lakapuˈmāˈ huan
quiˈhuiˈ aˈxniˈcaˈ nacaˈtzīyāˈtit
que tapajtzūmāˈtzaˈ aˈxniˈcaˈ lej
xuˈnu. 31 Lāˈ chuntzaˈ aˈxniˈcaˈ
napātleˈke ixlīhuāk huāˈmāˈ aˈntū
iccāhuaniyāniˈ, nacaˈtzīˈyāˈtit que
tapajtzūmāˈtzaˈ aˈxniˈcaˈ Dios
nacāmāpaˈksīkōˈ.
32 ’Stuˈncuaˈ aˈntū iccāhuaniyāniˈ.
Xlacaˈn aˈntīn tahuiˈlānaˈcus tūˈ
catitanīkōˈlh hasta aˈxniˈcaˈ tūˈ

El Nuevo Testamento en el totonaco de Xicotepec de Juárez © La Liga Bíblica 1978, 2009

napātleˈke ixlīhuāk huāˈmāˈ aˈntū
iccāhuaniniˈ. 33 Nasputa huan
aˈkapūn lāˈ nasputa huan tiˈyat pero
tūˈ maktin catisputli quintachihuīn;
natlōkentaxtūkōˈcan.
34 ’Cuenta catlahuaˈtit lāˈ
tūˈ camakxtektit palhaˈ nala
miˈaˈclhcunuccaˈn ixpālacata huan
vicio lāˈ takaˈchīn nīn ixpālacata
catūhuā de huāˈmāˈ quilhtamacuj.
Palh chuntzaˈ nalaˈyāˈtit, chu
līmaktin namin huāˈmāˈ chiˈchiniˈ.
35 Namin huaˈchi lakatin aˈktāˈlh
aˈntū chu līmaktin yuja. Chu
aˈcxtim namin huāˈmāˈ chiˈchiniˈ
para ixlīhuāk tachiˈxcuhuīˈt
nac huāˈmāˈ quilhtamacuj.
36 Cāxniˈj catahuiˈlaˈtit lāˈ pōˈktu
nakalhasquiˈnīˈyāˈtit Dios para que
chuntzaˈ tzē napūtaxtuyāˈtit de
ixlīhuāk huāˈ tamāˈna catūhuā aˈntū
napātleˈke. Lāˈ nakalhasquiˈnīˈyāˈtit
para que chuntzaˈ tzē natāyayāˈtit
na quilacapūn quit huan Chiˈxcuˈ
xalaˈ Tālhmāˈn.
37 Lāˈ cāˈtuncuj Jesús ixmāsuˈyu
nac lītokpān lāˈ cāˈtzīˈsa ixaˈn
tachoko nac huan oˈkspūˈn aˈnlhā
huanican Olivos. 38 Lāˈ huan
tachiˈxcuhuīˈt tziˈsāt ixtaˈaˈn nac
lītokpān para natakaxmata aˈntū
Jesús ixcāhuani.

Ixtachiˈpacuˈtun Jesús

Mt. 26.1-5, 14-16; Mr. 14.1-2, 10-11; Jn. 11.45-53

22 Pajtzutzaˈ ixmimāˈ
ixcāˈtaniˈcaˈn israelitas
aˈntū huanican pascua, aˈxniˈcaˈ
huaˈcan pāntzi aˈntūn tūˈ
kaˈlhī levadura. 2 Lāˈ huan
xanapuxcuˈnuˈ curasnaˈ lāˈ
huan xamākalhtōˈkēˈniˈnīˈn
ley ixtaputzamāˈna aˈnchī
natalīmāmaknīnīniˈn Jesús. Lāˈ
ixtajicuaˈniˈ huan tachiˈxcuhuīˈt.
3 Lāˈ tuncan huan koˈtiˈtiˈ
tanūniˈlh Judas aˈntī ixlītāpātuˈ
ixtacuīniˈ Iscariote. Lāˈ xlaˈ
kalhatin de huan ixlīkalhacāujtuˈ
scaˈtxtunuˈnīˈn ixuanīˈt. 4 Xlaˈ ūˈtzaˈ
cālakaˈlh huan xanapuxcuˈnuˈ
curasnaˈ lāˈ huan xanapuxcuˈnuˈ
policía aˈntī ixmaktakaˈlhmāˈ huan
lītokpān. Uˈtzaˈ cātāˈlacchihuīnaˈlh
aˈnchī nacālīmacamaxquīˈ
Jesús. 5 Xlacaˈn tapāxuhuakōˈlh
lāˈ tahuanilh palh natamaxquīˈ
tumīn. 6 Lāˈ Judas cākalhlakaˈīˈlh
lāˈ tzuculh putzaniˈ aˈnchī tzē
nalīmacamāstāˈ Jesús aˈxniˈcaˈ tintīˈ
lhūhuaˈ tachiˈxcuhuīˈt.

Aˈnchī tzuculh huan Santa Cena

Mt. 26.17-29; Mr. 14.12-25; Jn. 13.21-30; 1 Co. 11.23-26

7 Ixtzucumāˈtzaˈ huan cāˈtaniˈ
aˈxniˈcaˈ ixuaˈcan pāntzi aˈntūn
tūˈ lītlahuacanīˈt levadura.
Huāˈmāˈ chiˈchiniˈ maclacasquiˈn
namaknīcan lakatin xaskaˈtaˈ
borrego para naˈaˈksajuīˈcan Dios.
8 Lāˈ Jesús cāmacāˈlh Pedro lāˈ Juan
lāˈ cāhuanilh:
—Capintit nacāxtlahuaˈyaˈtit
aˈnlhā nahuaˈyāuj huan borrego.
9 Lāˈ xlacaˈn takalhasquiˈnīlh:
—¿Lhachū lacasquiˈnaˈ
naˈiccāxtlahuayāuj?
10 Lāˈ Jesús cākalhtīlh:
—Aˈxniˈcaˈ natanūyāˈtit huan
nac xcānsipej, napāxtokāˈtit
kalhatin chiˈxcuˈ aˈntī lēˈmāˈ huan
ixpūxkaˈtniˈ. Nastālaniˈyāˈtit hasta
aˈnlhā natanūyāchaˈ nac chic
11 lāˈ nahuaniyāˈtit ixtēcuˈ chic:

"Huan Mākalhtōˈkēˈniˈ huaniyāniˈ: ¿Lhā yā huan cuarto aˈnlhā tzē naˈiccātāˈhuaˈ quiscaˈtxtunuˈnīˈn huan xalīhuaˈt cāˈtaniˈ?"
12 Lāˈ tuncan nacāmāsuˈniˈyāniˈ lakatin kaˈtlaˈ cuarto cāxyātzaˈ ixlītancaˈcstuˈ huan chic. Aˈntzaˈ nacāxtlahuayāˈtit huan līhuaˈt.
13 Taˈaˈlh lāˈ pātleˈkelh chu aˈnchī Jesús cāhuanilh, lāˈ tacāxtlahualh huan līhuaˈt.
14 Lāˈ aˈxniˈcaˈ horatzaˈ ixuanīˈt, Jesús lāˈ īˈscaˈtxtunuˈnīˈn
tatahuiˈlalh tahuāˈyan. 15 Lāˈ tuncan
Jesús cāhuanilh:

—Lej xaˈiccātāˈhuāˈyancuˈtunāniˈ huāˈmāˈ xalaˈ smalankaˈn porque
quit palaj naˈicnī. 16 Huāˈmāˈ āˈxmān
naˈiccātāˈhuāˈyanāniˈ quit hasta aˈxniˈcaˈ natlōkentaxtūkōˈcan ixlīhuāk aˈntū Dios māpaˈksīniˈlh.
17 Lāˈ tuncan tēlh huan taza aˈntū ixlītzuma xaxcān uva lāˈ maxquīˈlh pāxcatcaˈtzī Dios. Lāˈ cāhuanilh īˈscaˈtxtunuˈnīˈn:

—Camaklhtīniˈntit lāˈ cahuaˈtit
milīhuākcaˈn. 18 Quit tūˈtzaˈ
āˈmaktin ictihuaˈlh xaxcān uva hasta aˈxniˈcaˈ nalaktzīˈnāˈtit aˈnchī Dios cāmāpaˈksīkōˈ ixlīhuākcaˈn tachiˈxcuhuīˈt.
19 Ixlīkaˈtlāˈtus tayalh huan pāntzi lāˈ maxquīˈlh pāxcatcaˈtzī Dios lāˈ mālacpitzilh. Cāmaxquīˈlh xlacaˈn lāˈ cāhuanilh:

—Uˈtzaˈ huāˈmāˈ quimacniˈ
aˈntū macamāstāˈmāˈca
por mimpālacatacaˈn.
Chuntzaˈ natlahuaˈyāˈtit para
naquilālīpāstacāuj.
20 Nā chuntzaˈ lītlahuapā huan taza aˈxniˈcaˈ tahuāˈyankōˈlh lāˈ cāhuanilh:

—Huan xaxcān uva aˈntū pūhuīˈ huāˈmāˈ taza, ūˈtzaˈ quinkaˈlhniˈ. Lāˈ ūˈtzaˈ aˈntū līcāxtlahuaca huan xasāstiˈ convenio ixpālacata aˈnchī Dios nacālīmāpūtaxtū huan tachiˈxcuhuīˈt. Lāˈ quinkaˈlhniˈ ūˈtzaˈ aˈntū naˈicmakaˈn por mimpālacatacaˈn.
21 'Lāˈ chuhuaˈj huaˈchi quimacan huīˈ nac mesa, nā chuntzaˈ huīˈ ixmacan huan chiˈxcuˈ aˈntī
naquimacamāstāˈ. 22 Quit huan
Chiˈxcuˈ xalaˈ Tālhmāˈn lāˈ naquimpātleˈkeniˈ chu aˈnchī tatzoˈkniˈ quimpālacata na ixtachihuīn Dios. Pero xānti la huan chiˈxcuˈ aˈntī naquimacamāstāˈ; nalīlakaputza —hualh Jesús.
23 Lāˈ tuncan tatzuculh talākalhasquiˈnī tichū de xlacaˈn ixmacamāstāˈlh.

¿Tichū más tasquiˈnī?

24 Lāˈ tuncan tatzuculh talālīchihuīnaˈn tichū de xlacaˈn
puhuancan más tasquiˈnīˈ. 25 Lāˈ
Jesús cāhuanilh:

—Huan reyes tamāpaˈksī huaˈchilh ixtēcuˈcaˈn tachiˈxcuhuīˈt lāˈ huan tachiˈxcuhuīˈt tahuan que lacuan
huan reyes. 26 Tūˈ chuntzaˈ nala na
milaclhniˈcaˈn. Xtunc nala. Lāˈ aˈntī más tasquiˈnī na milaclhniˈcaˈn xlaˈ nala huaˈchi xastancu. Aˈntī namāpaˈksīniˈn maclacasquiˈn nala
huaˈchi tasācuaˈ. 27 ¿Tichū puhuaˈnaˈ
más tasquiˈnī, huan aˈntī huāˈyamāˈ o huan aˈntī mojōmāˈ huan pulātu? ¿Chu tūˈ stuˈncuaˈ más tasquiˈnī aˈntī huāˈyamāˈ? Pero quit iclalh huaˈchi aˈntī mojōmāˈ mimpulātucaˈn.
28 'Huiˈxinaˈn pōˈktu
quilātāˈlatlāˈhuanāuj aˈyuj

El Nuevo Testamento en el totonaco de Xicotepec de Juárez © La Liga Bíblica 1978, 2009

ixquimpātleꞌkeniꞌ lhūhuaꞌ
catūhuā. 29 Lāꞌ como quinTātaꞌ
quimaxquīꞌlh quilīmāpaꞌksīn,
nā quit naꞌiccāmaxquīꞌyāniꞌ
milīmāpaꞌksīncaꞌn. 30 Chuntzaꞌ
naꞌiccātāꞌhuāꞌyanāniꞌ aꞌnlhā
naꞌicmāpaꞌksī lāꞌ natahuiꞌlayāꞌtit
aꞌnlhā nacālacāxtlahuayāꞌtit huan
lakacāujtuꞌ tribusnuꞌ de huan
israelitas.

Jesús mācaꞌtzīnīniꞌlh que Pedro nakalhtatzēꞌka

Mt. 26.31-35; Mr. 14.27-31; Jn. 13.36-38

31 Nā huan Māpaꞌksīniꞌ cāhuanilh:
—Cuenta catlahuaꞌtit como
Satanás lej cālīlaktzīꞌncuꞌtunāniꞌ a
ver palh nacātlajayāniꞌ. 32 Lāꞌ quit
icsquiꞌniꞌlh Dios que huiꞌx, Simón,
tūꞌ catipātzaꞌnkākōꞌj ixlīhuāk aꞌntū
kalhlakaꞌīꞌnīꞌtaꞌ. Lāꞌ huiꞌx aꞌxniꞌcaꞌ
nalacāxtlahuapala mintapāstacnaꞌ,
cacāmaktāyaꞌ mintāꞌtimīn.
33 Simón Pedro huanilh:
—Mākalhtōꞌkēꞌniꞌ, iccāxuīꞌtzaꞌ
para naꞌictāꞌaꞌnāniꞌ hasta huan nac
pūlāchīꞌn lāꞌ para naꞌictāꞌnīyāniꞌ.
34 Lāꞌ Jesús huanilh:
—Pedro, icuaniyāniꞌ que
huāꞌmāꞌ chiꞌchiniꞌ, aꞌxniꞌcaꞌ tūnaꞌj
nataꞌsa huan gallo, maktuꞌtun
naquinkalhtatzēꞌkaꞌ que tūꞌ
quilakapasaꞌ.

Ixtapajtzūmāꞌ huan hora aꞌntū napūpātīniꞌn Jesús

35 Lāꞌ tuncan Jesús
cākalhasquiꞌnīlh:
—Aꞌxniꞌcaꞌ iccāmacāꞌniꞌ lāꞌ tūꞌ
līpintit mimpūtumīncaꞌn nīn
mimorralcaꞌn nīn mizapatocaꞌn,
¿chū cāsputniꞌniꞌ aꞌntū
ixmaclacasquiꞌnāꞌtit?
Lāꞌ xlacaꞌn tahualh:
—Nīn tuntūꞌ.
36 Lāꞌ tuncan cāhuanilh:
—Chuhuaꞌj xtunc iccāhuaniyāniꞌ.
Lāꞌ aꞌntī kaꞌlhī ixmorralh, calēꞌlh. Lāꞌ
calēꞌlh ixpūtumīn. Lāꞌ palh tūꞌ kaꞌlhī
ixmachīta, castāꞌlh ixtakēnuꞌ para
natamāhua. 37 Uꞌtzaꞌ iccāhuaniyāniꞌ
porque quit naꞌictlōkentaxtū
ixlīhuāk aꞌntūn tatzoꞌkniꞌ
quimpālacata. Chuntzaꞌ tatzoꞌkniꞌ:
Lāꞌ laktzīꞌncan huaꞌchi kalhatin
aꞌntīn tūꞌ tzey.
Chuhuaꞌj ixlīhuāk aꞌntūn tatzoꞌkniꞌ
por quit, tasquiꞌnī nala.
38 Lāꞌ tuncan īꞌscaꞌtxtunuꞌnīꞌn
tahualh:
—Mākalhtōꞌkēꞌniꞌ, āꞌyā kantuꞌ
machīta.
Lāꞌ Jesús kalhtīniꞌlh:
—Tzeytzaꞌ.

Jesús kalhtōꞌkaꞌlh nac Getsemaní

Mt. 26.36-46; Mr. 14.32-42

39 Lāꞌ tuncan Jesús taxtulh
de huan cuarto lāꞌ como
ixlīsmanīnīꞌttzaꞌ, aꞌlh nac huan
oꞌkspūꞌn aꞌnlhā huanican Olivos. Lāꞌ
tastālaniꞌlh īꞌscaꞌtxtunuꞌnīꞌn. 40 Lāꞌ
aꞌxniꞌcaꞌ tachāꞌlh, cāhuanilh:
—Naꞌorarlīyāꞌtit para que
tūꞌ nacātatlajayāniꞌ aꞌxniꞌcaꞌ
nacātalīlaktzīꞌncuꞌtunāniꞌ.
41 Lāꞌ tuncan Jesús aꞌlh
lacachunaꞌj lāꞌ tatzokostalh para
naꞌorarlī. 42 Hualh:
—QuinTātaꞌ Dios, palh huiꞌx
lacasquiꞌnaꞌ, caquimāpūtaxtu de
huāꞌmāꞌ līpātīn. Pero calalh aꞌntū
huiꞌx lacasquiꞌnaꞌ lāꞌ tūꞌ calalh aꞌntū
xmān quit iclacasquiꞌn.
43 Lāꞌ tuncan tasuꞌyuniꞌlh
kalhatin ángel xalaꞌ nac

El Nuevo Testamento en el totonaco de Xicotepec de Juárez © La Liga Bíblica 1978, 2009

aˈkapūn. Tāˈchihuīnaˈlh Jesús
para namaxquīˈ tahuixcān.
44 Lāˈ como lej ixpātīniˈmāˈ, Jesús
āˈchulāˈ squiˈniˈlh Dios. Lāˈ tanto
ixpātīniˈmāˈ lāˈ skakanaˈlh. Lāˈ
tasuˈyulh huaˈchilh īˈstaˈjmāˈ
ixkaˈlhniˈ aˈnchī skakanaˈlh.
45 Lāˈ aˈxniˈcaˈ orarlīkōˈlh, tāyalh
lāˈ taspiˈtli aˈnlhā ixcāmāchokonīˈt
īˈscaˈtxtunuˈnīˈn. Ixtalhtatamāˈna
cākaksli como ixcātlajanīˈt
ixtalakaputzītcaˈn. 46 Lāˈ tuncan
cāhuanilh:
—Lāˈ ¿aˈchīˈ lhtatapāˈnaˈntit?
Catāˈkaquīˈtit lāˈ casquiˈniˈtit
Dios para que tūˈ nacātatlajayāniˈ
aˈxniˈcaˈ nacātalīlaktzīˈncuˈtunāniˈ.

Jesús lēˈnca xatachīˈn

Mt. 26.47-56; Mr. 14.43-50; Jn. 18.2-11

47 Ixcātāˈchihuīnaˈmāˈcus
Jesús aˈxniˈcaˈ tachāˈlh lhūhuaˈ
tachiˈxcuhuīˈt. Kalhatin de huan
kalhacāujtuˈ scaˈtxtunuˈnīˈn
aˈntī ixuanican Judas ūˈtzaˈ
ixcāpūˈlaniˈtēlha. Laktapajtzūlh
Jesús lāˈ muˈsulh. 48 Lāˈ tuncan
Jesús huanilh:
—Judas, huiˈx quimuˈsuˈyaˈ lāˈ
chuntzaˈ quilīmacamāstāˈyaˈ quit,
huan Chiˈxcuˈ xalaˈ Tālhmāˈn.
49 Lāˈ aˈxniˈcaˈ talaktzīˈlh
aˈntū ixpātleˈkeniˈmāˈ huan
aˈntī ixtatāˈhuiˈlānaˈ Jesús
takalhasquiˈnīlh:
—¿Chā naˈiclatucsāuj con machīta?
50 Lāˈ kalhatin scaˈtxtunuˈ
mātakāhuīˈlh ixtasācuaˈ
huan māpaˈksīniˈ curasnaˈ lāˈ
aˈkasityujulh ixaˈkaˈxkoˈlh na
ixaˈkacānaˈj. 51 Lāˈ Jesús huanilh:
—Camakxtektit; tūˈtzaˈ
catlahuaˈtit.
Lāˈ tuncan Jesús xaˈmalh
ixaˈkaˈxkoˈlh huan tasācuaˈ lāˈ
xanca cāxlapā. 52 Lāˈ tuncan
cāhuanilh huan xanapuxcuˈnuˈ
curasnaˈ lāˈ huan xanapuxcuˈnuˈ
policía aˈntī ixtamaktakaˈlha huan
lītokpān lāˈ huan xanapuxcuˈnuˈ
israelitas, ixlīhuākcaˈn aˈntī
ixtaminīˈt tachiˈpa:
—¿Aˈchīˈ lītaˈnāˈtit mimachītacaˈn
lāˈ minquiˈhuiˈcaˈn? Huaˈchilh
chiˈpacuˈtunāˈtit kalhatin kaˈlhānaˈ.
53 Aˈxniˈcaˈ xaˈiccātāˈlatlāˈhuanāniˈ
lakalīyān nac lītokpān, ¿aˈchīˈ
tūlalh quilāchiˈpauj aˈxniˈcaˈ? Pero
chuhuaˈj milh milacchiˈchiniˈcaˈn lāˈ
namāpaˈksīniˈn aˈntīn tūˈ tzey.

Pedro hualh que xlaˈ tūˈ ixlakapasa Jesús

Mt. 26.57-58, 69-75; Mr. 14.53-54, 66-72; Jn. 18.12-18, 25-27

54 Tuncan chiˈpaca Jesús lāˈ lēˈnca
na ixchic xamāpaˈksīniˈ curasnaˈ.
Lāˈ Pedro lacachunaˈj īˈstālaniˈtēlha.
55 Lāˈ aˈntzaˈ tahuiˈlīlh macscut
puˈnan tanquilhniˈ lāˈ tatahuiˈlalh
ixmacniˈ macscut. Nā Pedro
tahuiˈlalh puˈnan. 56 Lāˈ aˈxniˈcaˈ
laktzīˈlh kalhatin squitiˈ aˈnlhā
īˈskoˈhuīˈ, lakalaktzīˈhuiˈlīlh lāˈ
hualh:
—Nā huāˈmāˈ chiˈxcuˈ ūˈtzaˈ
ixtāˈlatlāˈhuan Jesús.
57 Lāˈ Pedro kalhtatzēˈkli lāˈ hualh:
—Puscāt, tūˈ iclakapasa.
58 Aˈcalīstān āˈkalhatin laktzīˈmpā
lāˈ nā huanilh:
—Nā huiˈx kalhatin de xlacaˈn.
Pero Pedro huanilh:
—Chiˈxcuˈ, quit tūˈ de xlacaˈn.
59 Lāˈ ixlīlakatin hora huampala
āˈkalhatin stuˈtuˈluˈ huampā:

El Nuevo Testamento en el totonaco de Xicotepec de Juárez © La Liga Bíblica 1978, 2009

—Stuˈncuaˈ huāˈmāˈ chiˈxcuˈ
ixtāˈlatlāˈhuan porque xalaˈ nac
Galilea.
60 Lāˈ tuncan Pedro huanilh:
—Chiˈxcuˈ, tūˈ iccaˈtzī aˈntū
huaˈnaˈ.
Lāˈ huāˈmāˈ kaˈtlāˈtus aˈxniˈcaˈ
ixchihuīnaˈmāˈcus Pedro, tuncan
huan gallo taˈsalh. 61 Lāˈ huan
Māpaˈksīniˈ Jesús talakspiˈtli lāˈ
laktzīˈlh Pedro, lāˈ Pedro pāstacli
aˈnchī ixuaninīˈt huan Māpaˈksīniˈ:
“Aˈxniˈcaˈ tūnaˈj nataˈsa huan gallo,
maktuˈtun naquinkalhtatzēˈkaˈ
que tūˈ quilakapasa”. 62 Lāˈ tuncan
Pedro taxtulh lāˈ lej lakaputzaj
calhualh.

Lakapalaca Jesús

Mt. 26.67-68; Mr. 14.65

63 Huan chiˈxcuhuīˈn aˈntī
ixtamaktakaˈlhmāˈna Jesús
talakapalalh lāˈ tatucsli.
64 Talakachīˈlh lāˈ talacalaˈsli lāˈ
tahuanilh:
—¡Caquilhchipi tichū lacalaˈsniˈ!
65 Lāˈ lej lhūhuaˈ ixtahuani de
catūhuā como ixtamāmāxanīˈcuˈtun.

Jesús na ixlacapūncaˈn pūchihuīnaˈnīˈn

Mt. 26.59-66; Mr. 14.55-64; Jn. 18.19-24

66 Lāˈ aˈxniˈcaˈ tuncuīlh,
tatakēstokli xanapuxcuˈnuˈ
israelitas lāˈ xanapuxcuˈnuˈ curasnaˈ
lāˈ xamākalhtōˈkēˈniˈnīˈn ley, lāˈ
talēˈlh Jesús na ixlacapūncaˈn
huan pūchihuīnaˈnīˈn aˈntī
más ixtamāpaˈksīniˈn. Aˈntzaˈ
kalhasquiˈnīca:
67 —Caquilāhuaniuj: ¿Chā
huiˈx Cristo aˈntī Dios huiˈlīnīˈt
ixlīmāpūtaxtūnuˈ?
Lāˈ xlaˈ cākalhtīlh:
—Aˈyuj xaˈiccāhuaniniˈ
palh stuˈncuaˈ, pero tūˈ
quintilākalhlakaˈīˈuj. 68 Lāˈ palh
quit naˈiccākalhasquiˈnīyāniˈ
catūhuā, tūˈ quintilākalhtīuj
nīn quintilāmakxtekui. 69 Quit
huan Chiˈxcuˈ xalaˈ Tālhmāˈn
lāˈ desde chuhuaˈj naˈictahuiˈla
na ixpāxtūcānaˈj Dios aˈntī más
xamāpaˈksīniˈ.
70 Lāˈ tuncan ixlīhuākcaˈn
takalhasquiˈnīlh:
—Lāˈ ¿chu huiˈx ixOˈkxaˈ Dios?
Lāˈ Jesús cākalhtīlh:
—Uˈhuē, chuntzaˈ huaˈchi
huanīˈtaˈntit.
71 Lāˈ tuncan talāhuanilh:
—Lāˈ ¿aˈchīˈ maclacasquiˈnāuj
āˈcatīhuā para naquincāhuaniyāniˈ
āˈcatūhuā? Māniˈ quinaˈn
kaxmatnīˈtauj aˈntū pūhuan
ixquilhniˈ.

Jesús na ixlacapūn Pilato

Mt. 27.1-2, 11-14; Mr. 15.1-5; Jn. 18.28-38

23 Lāˈ tuncan ixlīhuākcaˈn
tatāyakōˈlh lāˈ talēˈlh
Jesús na ixlacapūn Pilato. 2 Aˈntzaˈ
tatzuculh talēˈksaˈnīniˈn lāˈ tahualh:
—Iclaktzīˈnīˈtauj aˈnchī huāˈmāˈ
chiˈxcuˈ cāmāmakchuyī huan
tachiˈxcuhuīˈt. Huan que tūˈ
maclacasquiˈn namāpalayāuj
iximpuesto emperador, lāˈ nā huan
que ūˈtzaˈ Cristo huan aˈntī Dios
huiˈlīniˈt ixlīmāpūtaxtūnuˈ, lāˈ
huāˈmāˈ tachihuīn huanicuˈtun que
xlaˈ rey.
3 Lāˈ tuncan Pilato kalhasquiˈnīlh:
—¿Chā huiˈx ixreycaˈn israelitas?
Lāˈ Jesús kalhtīlh:
—Chu chuntzaˈ aˈnchī huanīˈtaˈ.

4 Lāˈ tuncan Pilato cāhuanilh
xanapuxcuˈnuˈ curasnaˈ lāˈ
tachiˈxcuhuīˈt:
—Nīn tuntūˈ icmakkaksa aˈntū
ixpālacata.
5 Lāˈ xlacaˈn stuˈtuˈluˈ tahualh:
—Cāmāmakchuyīmāˈ ixlīhuākcaˈn
xalanīˈn nac Judea aˈnchī māsuˈyumāˈ.
Tzuculh māsuˈyu nac Galilea lāˈ
ixmāsuˈyutēlha hasta chilh huāˈtzāˈ.

Jesús na ixlacapūn Herodes

6 Lāˈ aˈxniˈcaˈ Pilato kaxmatli huāˈmāˈ,
kalhasquiˈnīniˈlh palh xalaˈ nac Galilea
Jesús. 7 Lāˈ aˈxniˈcaˈ huanica palh
stuˈncuaˈ xalaˈ nac Galilea, macāˈniˈca
Herodes aˈntī gobernador de Galilea
ixuanīˈt. Lāˈ nā xlaˈ ixminīˈt nac
Jerusalén huan tamāˈna chiˈchiniˈ.
8 Lāˈ aˈxniˈcaˈ Herodes laktzīˈlh
Jesús, līpāxuhualh como de makāntzaˈ
lej ixlaktzīˈncuˈtun. Ixkaxmatnīˈt
aˈnchī ixlīchihuīnaˈncan lāˈ puhualh
nalaktzīˈn lakatin lēˈcnīn. 9 Lāˈ lhūhuaˈ
catūhuā kalhasquiˈnīlh pero Jesús nīn
tuntūˈ kalhtīlh.
10 Nā aˈntzaˈ ixtahuiˈlānaˈnkōˈ
xanapuxcuˈnuˈ curasnaˈ lāˈ
xamākalhtōˈkēˈniˈnīˈn ley lāˈ xlacaˈn
lej palhaˈ ixtalēˈksaˈnīniˈniˈmāˈna. 11 Lāˈ
Herodes lāˈ ixtropasnaˈ talakmakaˈlh
Jesús lāˈ tamālhakēˈlh tzēhuanīˈt luˈxuˈ
huaˈchi ixlaˈ rey para natalīlītzīˈn. Lāˈ
āˈcalīstān Herodes macāˈniˈpā Pilato.
12 Lāˈ chuntzaˈ huāˈmāˈna chiˈchiniˈ
Pilato ixamigo tlahualh Herodes. Pūˈla
lītāˈcaˈtza ixtahuanīˈt.

Ixtahuan que naxtokohuaˈcaˈcan Jesús

Mt. 27.15-26; Mr. 15.6-15; Jn. 18.39—19.16

13 Lāˈ Pilato cāmākēstokpā
xanapuxcuˈnuˈ curasnaˈ lāˈ
pūchihuīnaˈnīˈn lāˈ tachiˈxcuhuīˈt.
14 Lāˈ cāhuanilh:
—Huiˈxinaˈn quilālīminiˈuj
huāˈmāˈ chiˈxcuˈ lāˈ quilāhuaniuj
que cāmāmakchuyī tachiˈxcuhuīˈt.
Lāˈ quit ickalhasquiˈnīnīˈttzaˈ na
milacapūncaˈn lāˈ caˈtzīyāˈtittzaˈ
que nīn tuntūˈ icmakkaksa
aˈntū ixpālacata aˈntū
līlēˈksaˈnīniˈnāˈtit. 15 Nā chuntzaˈ
Herodes nīn tuntūˈ makkaksli.
Uˈtzaˈ līmacaminchokopā.
Laktzīˈnāˈtittzaˈ que nīn tuntūˈ
tlahuanīˈt para nachīˈcan lāˈ nanī.
16 Naˈiclīmākēsnoˈknīniˈn koˈxkaˈ lāˈ
āˈcalīstān naˈicmakxteka.
17 Ixaˈnan huan talanān que
Pilato ixmakxteka kalhatin tachīˈn
aˈxniˈcaˈ lamāˈ cāˈtaniˈ. 18 Lāˈ
ixlīhuākcaˈn tatzuculh tataˈsa lāˈ
tahualh:
—¡Camāmaknīnīˈniˈ huāˈmāˈ!
¡Camakxtekti Barrabás!
19 Huan Barrabás ixlīchīˈcanīˈt
como xlaˈ lāˈ ixchiˈxcuhuīˈn
tatāˈkaquīˈlh contra huan
māpaˈksīniˈnīˈn romanos
lāˈ hasta tamaknīniˈlh.
20 Pilato ixmakxtekcuˈtun Jesús lāˈ
cātāˈchihuīnaˈmpā. 21 Pero āˈchulāˈ
tataˈsalh lāˈ tahualh:
—¡Caxtokohuaˈcaˈca!
¡Caxtokohuaˈcaˈca!
22 Ixlīmaktuˈtun Pilato cāhuanilh:
—Lāˈ ¿aˈchīˈ? ¿Tuchū tlahuanīˈt?
Quit tūˈ icmakkaksa nīn tuntūˈ
ixpālacata para namaknīcan. Xmān
naˈiclīmākēsnoˈknīniˈn koˈxkaˈ lāˈ
āˈcalīstān naˈicmakxteka.
23 Lāˈ xlacaˈn āˈchulāˈ
stuˈtuˈluˈ tahualh lāˈ tasquiˈnli
caxtokohuaˈcaˈca. Lāˈ tanto
tataˈsalh xlacaˈn lāˈ xanapuxcuˈnuˈ

El Nuevo Testamento en el totonaco de Xicotepec de Juárez © La Liga Bíblica 1978, 2009

curasnaˈ que tatlajalh. 24 Chuntzaˈ
Pilato tlahualh aˈntū xlacaˈn
ixtalacasquiˈn, 25 lāˈ makxtekli huan
chiˈxcuˈ aˈntī ixtalacsacnīˈt. Uˈtzaˈ
huan Barrabás aˈntī ixmānūcanīˈt
como tāˈkaquīˈlh lāˈ maknīniˈlh.
Lāˈ macamāstāˈlh Jesús para
que catatlahuaniˈlh chu aˈntū
ixtalacasquiˈn.

Xtokohuaˈcaˈca Jesús

Mt. 27.32-44; Mr. 15.21-32; Jn. 19.17-27

26 Aˈxniˈcaˈ ixtalēˈmāˈna Jesús
para nataxtokohuaˈcaˈ, tachiˈpalh
kalhatin chiˈxcuˈ aˈntī ixuanican
Simón lāˈ xalaˈ nac Cirene. Xlaˈ
ixtanūtēlha nac xcānsipej Jerusalén
lāˈ sāmācuˈquīˈca huan cruz lāˈ
māstālīca Jesús.

27 Lāˈ lhūhuaˈ tachiˈxcuhuīˈt
ixtastālaniˈtēlha, nā lhūhuaˈ
puscan aˈntī ixtacalhuantēlha lāˈ
lej talakaputzalh por ixpālacata
Jesús. 28 Lāˈ Jesús cālakalaktzīˈlh lāˈ
cāhuanilh:

—Puscan xalanīˈn nac
Jerusalén, tūˈ cacalhuaˈntit por
quimpālacata. Mejor nacalhuanāˈtit
por mimpālacatacaˈn lāˈ por
ixpālacatacaˈn mincamanaˈcaˈn,
29 porque namin lakatin chiˈchiniˈ
aˈxniˈcaˈ nahuancan: "Līpāxūj
huan aˈntīn tūla kaˈlhī ixcaman.
Līpāxūj huan aˈntīn tūˈ maktin
tahuiˈlalh ixcaman lāˈ tūˈ maktin
mātziˈquīˈnilh". 30 Lāˈ aˈxniˈcaˈtzaˈ
tachiˈxcuhuīˈt natahuanī huan
kēstīn: "Caquilāyujniˈuj". Lāˈ
natahuanī ixmacniˈ kēstīn:
"Caquilāˈaˈktaˈpūˈj". 31 Huaˈchi
huancan palh chuntzaˈ tlahuaniˈcan
huan xastaka quiˈhuiˈ, āˈchulāˈ
natlahuaniˈcan huan xascōhua.
Palh chuntzaˈ quintlahuaniˈcan
lāˈ quit tuntūˈ iclaclēˈn, āˈchulāˈ
nacātlahuaniˈcan aˈntīn talaclēˈn —
hualh Jesús.

32 Nā ixcālēˈmāˈca kalhatuˈ
maknīniˈnīˈn para nacātāˈmaknīcan
Jesús. 33 Lāˈ aˈxniˈcaˈ tachāˈlh aˈnlhā
huanican La Calavera o Ixaˈkxāk
Nīn, aˈntzaˈ xtokohuaˈcaˈca Jesús
lāˈ nā chuntzaˈ huan kalhatuˈ
maknīniˈnīˈn lāˈ kalhatin na
ixpāxtūcānaˈj lāˈ kalhatin na
ixpāxtūxuc.

34 Lāˈ aˈxniˈcaˈ
ixtaxtokohuaˈcaˈmāˈna, Jesús hualh:

—QuinTātaˈ, cacāmāsputūnuˈniˈ
porque tūˈ tacaˈtzī aˈntū
tatlahuamāˈna.

Lāˈ huan tropasnaˈ tapūmāxtulh
suerte huan ixluˈxuˈ Jesús para
natatapitzi chāˈtunuˈ de ūˈtunuˈn.
35 Lāˈ tachiˈxcuhuīˈt ixtayānaˈ lāˈ
ixtalaktzīˈmāˈna lāˈ hasta huan
pūchihuīnaˈnīˈn talīlītzīˈlh lāˈ
tahualh:

—Aˈmakapitzīn cāmāpūtaxtūlh.
Chuhuaˈj capūtaxtulh ixaˈcstu palh
stuˈncuaˈ Dios lacsacnīˈt lāˈ huiˈlīlh
ixlīmāpūtaxtūnuˈ.

36 Nā huan tropasnaˈ
ixtalīlītzīˈmāˈna. Talaktapajtzūlh lāˈ
tamāhuīˈlh vinagre. 37 Lāˈ tahuanilh:

—Palh huiˈx ixreycaˈn huan
israelitas, capūtaxtu mēˈcstu.

38 Lāˈ ixuaˈcaˈ lakatin letrero
ixaˈcpūn lāˈ ixtatzoˈkniˈ nac griego
lāˈ latino lāˈ hebreo. Lāˈ huan
letrero ixuan: Uˈtzaˈ huāˈmāˈ
ixreycaˈn israelitas.

39 Lāˈ kalhatin maknīniˈ aˈntī
ixtāˈhuaˈcaˈ ixlīlītzīˈn lāˈ huanilh:

—Palh stuˈncuaˈ huiˈx aˈntī
Dios huiˈlīlh ixlīmāpūtaxtūnuˈ,

El Nuevo Testamento en el totonaco de Xicotepec de Juárez © La Liga Bíblica 1978, 2009

capūtaxtuꞌ mēꞌcstu lāꞌ nā
caquilāmāpūtaxtūj.
40Pero āꞌkalhatin quilhnīlh
ixtāꞌmaknīniꞌ lāꞌ huanilh:
—¿Chū tūꞌ jiꞌcuaꞌniꞌyaꞌ Dios? Nā
huiꞌx chu aꞌcxtim pātīniꞌmpāꞌt.
41Līmakuan quinaꞌn pātīniꞌmāꞌnauj
porque māpalamāꞌnauj aꞌntū
laclēꞌnāuj. Pero huāꞌmāꞌ chiꞌxcuꞌ
tuntūꞌ laclēꞌn.
42Lāꞌ tuncan huanilh Jesús:
—Caquimpāstacti aꞌxniꞌcaꞌ
nataꞌmpalaꞌyaꞌ lāꞌ rey huiꞌx.
43Lāꞌ Jesús kalhtīlh:
—Ixlīstuꞌncuaꞌ icuaniyāniꞌ:
Chuhuaꞌj, huāꞌmāꞌ chiꞌchiniꞌ
naquintāꞌlatahuiꞌlaꞌyaꞌchi nac
aꞌkapūn.

Jesús nīlh

Mt. 27.45-56; Mr. 15.33-41; Jn. 19.28-30

44Lāꞌ huaꞌchi tastuꞌnūtatzaꞌ
ixuanīꞌt aꞌxniꞌcaꞌ cāꞌpucsuaꞌ
lakōꞌlh chuxalhā nac cāꞌtiꞌyaꞌtnaꞌ.
Lāꞌ chuntzaꞌ lalh hasta huaꞌchi
maktuꞌtun kōtanū. 45Huan chiꞌchiniꞌ
tūꞌ māxkakēniꞌlh. Lāꞌ huan luꞌxuꞌ
nac lītokpān ixaꞌcstu taxtīꞌtli lāꞌ
tapūpitzilh. Uꞌtzaꞌ huāꞌmāꞌ luꞌxuꞌ
aꞌntū ixmāpitzi huan lītokpān. 46Lāꞌ
tuncan Jesús lej palhaꞌ taꞌsalh lāꞌ
hualh:
—QuinTātaꞌ, icmacamaxquīꞌyāniꞌ
quilīcaꞌtzīn.
Lāꞌ aꞌxniꞌcaꞌ huankōꞌlh, nīlh.
47Lāꞌ aꞌxniꞌcaꞌ huan capitán
romano laktzīꞌlh aꞌntū pātleꞌkelh,
mācāꞌtanīlh Dios lāꞌ hualh:
—Ixlīstuꞌncuaꞌ huāꞌmāꞌ chiꞌxcuꞌ lej
tzey ixuanīꞌt.
48Lāꞌ ixlīhuākcaꞌn tachiꞌxcuhuīꞌt
aꞌntīn tamilh lāꞌ talaktzīꞌlh aꞌntū
pātleꞌkelh, tatapānūlh de āꞌtzāꞌ
lāꞌ cācuꞌxatucstēlhaca como lej
ixtalakaputza. Lāꞌ taꞌaꞌlh na
ixchiccaꞌn. 49Lāꞌ ixtalakapasnīꞌn
Jesús lāꞌ nā huan puscan aꞌntī
ixtastālaniꞌnīꞌt desde nac estado
de Galilea makat tatāyalh lāꞌ
ixtalaktzīꞌmāꞌna huāꞌmāꞌna.

Māꞌcnūca Jesús

Mt. 27.57-61; Mr. 15.42-47; Jn. 19.38-42

50Ixuīꞌ kalhatin chiꞌxcuꞌ
ixtacuīniꞌ José lāꞌ ūꞌtzaꞌ xalaꞌ
nac Arimatea nac huan estado
de Judea. Ixtāꞌtapaꞌksī con
huan pūchihuīnaꞌnīꞌn aꞌntī
más ixtamāpaꞌksīniꞌn de huan
israelitas. Lāꞌ tzeyā chiꞌxcuꞌ
ixuanīꞌt. 51Lāꞌ ixkaꞌlhīmāꞌ
aꞌxniꞌcaꞌ ixmāpaꞌksīniꞌlh Dios. Tūꞌ
lakatīlh aꞌntū ixtatlahuanīꞌt huan
pūchihuīnaꞌnīꞌn ixpālacata Jesús.
52Nā huāꞌmāꞌ chiꞌxcuꞌ lakaꞌlh
Pilato lāꞌ squiꞌniꞌlh ixmacniꞌ Jesús.
53Lāꞌ aꞌxniꞌcaꞌ ixmāyujūnīꞌttzaꞌ
de nac cruz, līmaksnaꞌtli kalhtin
luꞌxuꞌ lāꞌ māpīꞌlh nac lakatin
lhuꞌcuꞌ aꞌntū ixcāxtlahuacanīꞌttzaꞌ
nac talhpān. Lāꞌ aꞌntzaꞌ nīn
tintīꞌnaꞌj ixmāꞌcnūcanīꞌt.
54Huanmāꞌ chiꞌchiniꞌ ūꞌtzaꞌ aꞌntū
ixpūcāxtlahuakōꞌcan como
ixlīlakalī huan chiꞌchiniꞌ de
pūjaxniꞌ. Lāꞌ ixtzucumāꞌtzaꞌ.
55Huan puscan aꞌntī
ixtatāꞌminīꞌt Jesús desde
nac estado de Galilea taꞌaꞌlh
talaktzīꞌn huan lhuꞌcuꞌ lāꞌ cuenta
tatlahualh aꞌnlhā ixmāpīꞌcanīꞌt
ixmacniꞌ Jesús. 56Lāꞌ tataspiꞌtli
na ixchiccaꞌn lāꞌ tacāxtlahualh
perfume lāꞌ pomada para huan
nīn. Lāꞌ tapūjaxli huan chiꞌchiniꞌ
de pūjaxniꞌ chuntzaꞌ huaꞌchi

El Nuevo Testamento en el totonaco de Xicotepec de Juárez © La Liga Bíblica 1978, 2009

māpaˈksīlh aˈnlhā tzoˈkli huan
ixley Moisés.

Jesús lakahuanchokolh

Mt. 28.1-10; Mr. 16.1-8; Jn. 20.1-10

24 Cāˈtziˈsāt domingo huan
tamāˈna puscan taˈaˈmpā
nac taponkniˈ lāˈ ixtalēˈmāˈna huan
perfume aˈntū ixtacāxtlahuanīˈttzaˈ.
Lāˈ āˈmakapitzīn puscan tatāˈaˈlh.
2 Lāˈ aˈxniˈcaˈ tachāˈlh, talaktzīˈlh
que ixmāpānūcanīˈttzaˈ huan
chihuix aˈntū ixlīmālacchōcanīˈt
huan taponkniˈ. 3 Tatanūlh pero tūˈ
takaksli ixmacniˈ huan Māpaˈksīniˈ
Jesús. 4 Tajicuaˈlh lāˈ tūˈ ixtacaˈtzī
aˈntū natatlahua lāˈ aˈxniˈcaˈ
talaktzīˈlh kalhatuˈ ángeles aˈntī
ixtatasuˈyu huaˈchi chiˈxcuhuīˈn. Lej
slamama ixluˈxuˈcaˈn ixtahuanīˈt
lāˈ ixtayānaˈ pajtzu huan puscan.
5 Lāˈ como xlacaˈn ixtajicuaˈn,
tataquilhpūtalh lāˈ huan ángeles
cāhuanilh:
—Lāˈ ¿aˈchīˈ putzayāˈtit na
ixlaclhniˈcaˈn huan nīnīˈn kalhatin
aˈntī lakahuan? 6 Aˈtzāˈ tūˈ huīˈ.
Xlaˈ lakahuanchokonīˈttzaˈ.
Capāstactit aˈnchī cāhuaniniˈ
aˈxniˈcaˈ ixuīˈcus nac Galilea.
7 Hualh xlaˈ que maclacasquiˈn
que huan Chiˈxcuˈ xalaˈ Tālhmāˈn
nacāmacamaxquīˈcan aˈntīn
taláclēˈn lāˈ nataxtokohuaˈcaˈ
lāˈ ixlīlakatuˈtun chiˈchiniˈ
nalakahuanchokopala.
8 Lāˈ tuncan huan puscan
tapāstacli ixtachihuīn Jesús.
9 Lāˈ aˈxniˈcaˈ tataspiˈtli de
huan taponkniˈ, tahuanikōˈlh
huan kalhacāujtin apóstoles
lāˈ ixlīhuākcaˈn āˈmakapitzīn.
10 Lāˈ huan puscan, xlacaˈn
cāhuanican María Magdalena
lāˈ Juana lāˈ María aˈntī ixtzīˈt
Jacobo lāˈ āˈmakapitzīn puscan
huampala. 11 Pero huan apóstoles
takaxmatli huaˈchi takalhkamān
aˈntū ixcāhuanimāˈca lāˈ tūˈ
takalhlakaˈīˈlh.
12 Lāˈ aˈyuj tūˈ takalhlakaˈīˈlh,
pero huan Pedro taxtulh lāˈ
tuˈjnulh para nac taponkniˈ.
Lāˈ taquilhpūtalh lāˈ talacnūlh
lāˈ laktzīˈlh xmān huan luˈxuˈ
aˈnlhā ixmāˈ. Lāˈ aˈlh na ixchic lāˈ
ixlīlēˈcnīmāˈ aˈntū ixpātleˈkenīˈt.

Na ixtej huan cāˈlacchicniˈ Emaús

Mr. 16.12-13

13 Lāˈ chu ūˈtzaˈ huāˈmāˈ chiˈchiniˈ
kalhatuˈ aˈntī ixtastālaniˈnīˈt
Jesús, ixtaˈaˈmāˈna nac lakatin
cāˈlacchicniˈ aˈnlhā huanican Emaús.
Lāˈ ūˈtzaˈ huaˈchi lakacāujtin
kilómetros ixlīmakat de Jerusalén.
14 Ixtalīkalhachihuīnaˈntēlha
ixlīhuāk aˈntū ixpātleˈkenīˈt. 15 Lāˈ
līhuan ixtachihuīnaˈmāˈna lāˈ
ixtalacapūchihuīnaˈmāˈna, māniˈ
Jesús cālaktapajtzūlh lāˈ tzuculh
cātāˈlatāˈkchoko. 16 Lāˈ aˈyuj
talaktzīˈlh pero tūlalh talakapasli
porque catūhuā talītamakchuyīlh.
17 Lāˈ tuncan Jesús cākalhasquiˈnīlh:
—¿Tuchū līchihuīnaˈntēlhayāˈtit?
Lāˈ ¿tuchū līlakaputzayāˈtit?
18 Lāˈ kalhatin aˈntī huanican
Cleofas kalhtīniˈlh:
—Ixlīhuāk tachiˈxcuhuīˈt
tacaˈtzīkōˈ aˈntū pātleˈkelh nac
Jerusalén huāˈ tamāˈna chiˈchiniˈ.
¿Chu xmān huiˈx ixuiˈlaˈ lāˈ tūˈ
caˈtzīyaˈ?
19 Lāˈ tuncan Jesús cāhuanilh:
—¿Tuchū lanīˈt?

El Nuevo Testamento en el totonaco de Xicotepec de Juárez © La Liga Bíblica 1978, 2009

Lāꞌ tahuanilh:
—Lhūhuaꞌ pātleꞌkelh ixpālacata
Jesús xalaꞌ nac Nazaret aꞌntī
aꞌctaꞌsanaꞌ lāꞌ lej ixkaꞌlhī
līmāpaꞌksīn na ixlacapūn
Dios lāꞌ na ixlaclhniꞌcaꞌn
tachiꞌxcuhuīꞌt. Lītasuꞌyu aꞌntū
tlahualh lāꞌ aꞌntū hualh. 20 Lāꞌ
huan xanapuxcuꞌnuꞌ curasnaꞌ lāꞌ
quimpūchihuīnaꞌnīꞌncaꞌn
tamacamāstāꞌlh para namaknīcan
lāꞌ naxtokohuaꞌcaꞌcan.
21 Quinaꞌn xaꞌickaꞌlhīmāꞌnauj que
ūꞌtzaꞌ xlaꞌ aꞌntī nacāmāpūtaxtū
israelitas. Lāꞌ ixlīlakatuꞌtuntzaꞌ
chiꞌchiniꞌ chuhuaꞌj aꞌxniꞌcaꞌ
pātleꞌkelh. 22 Lāꞌ āꞌmakapitzīn
puscan de na quilaclhpuꞌnancaꞌn
quincātamakalēꞌcnīniꞌ porque
cāꞌtziꞌsāt taquīlalh nac taponkniꞌ,
23 lāꞌ como tūꞌ talaktzīꞌlh
ixmacniꞌ Jesús, tataspiꞌtli.
Lāꞌ quincātahuaniniꞌ que
talīlakachuyalh ángeles aꞌntī
cāhuanilh que lakahuan Jesús.
24 Lāꞌ chu tuncan āꞌmakapitzīn
quincompañerosnuꞌ taquīlalh nac
taponkniꞌ lāꞌ chu aꞌnchī tahuanilh
huan puscan, chuntzaꞌ takaksli.
Pero tūꞌ talaktzīꞌlh Jesús.
25 Lāꞌ tuncan Jesús cāhuanilh:
—Tūꞌ xaꞌnca māchekxīyāꞌtit.
¿Lhānīn nakalhlakaꞌīꞌyāꞌtit ixlīhuāk
aꞌntū tahualh huan aꞌctaꞌsanaꞌnīꞌn?
26 Lāꞌ Cristo aꞌntī Dios huiꞌlīnīꞌt
ixlīmāpūtaxtūnuꞌ, ¿chu tūꞌ tasquiꞌnī
que pūꞌla napātīniꞌn chuntzaꞌ lāꞌ
āꞌcalīstān natanū aꞌnlhā lej xkaka?
27 Lāꞌ tuncan Jesús tzuculh
cāmāsuꞌniꞌkōꞌ ixlīhuāk aꞌntū
tzoꞌkcanīꞌt na ixtachihuīn Dios
lāꞌ aꞌntū līchihuīnaꞌn xlaꞌ. Tzuculh
aꞌnlhā tzoꞌknulh Moisés lāꞌ
cāmāsuꞌniꞌlh aꞌntū ixtatzoꞌknunīꞌt
ixlīhuākcaꞌn huan profetas.
28 Lāꞌ aꞌxniꞌcaꞌ tachāꞌlh nac huan
cāꞌlacchicniꞌ aꞌnlhā ixtaꞌaꞌmāꞌna,
Jesús lalh huaꞌchilh ixaꞌmāꞌ más
makat. 29 Lāꞌ xlacaꞌn stuꞌtuꞌluꞌ
tahuanilh que natachoko lāꞌ
tahuanilh:
—Mejor catachoko porque
tzīꞌsuamāꞌtzaꞌ. Cāꞌpucsuaꞌtzaꞌ.
Lāꞌ tuncan Jesús cātāꞌtanūlh nac
chic para natachoko.
30 Lāꞌ aꞌxniꞌcaꞌ tatahuiꞌlalh
tahuāꞌyan, xlaꞌ tēlh huan pāntzi lāꞌ
māstāꞌlh pāxcatcaꞌtzī lāꞌ mālacpitzilh
lāꞌ cāmaxquīꞌlh. 31 Chu tuncan
huāꞌmāꞌ kaꞌtlāꞌtus huaꞌchilh xaꞌnca
tatalakapākēꞌlh lāꞌ talakapasli, pero
xlaꞌ cālaksputtāyaniꞌlh.
32 Lāꞌ xlacaꞌn talāhuanilh:
—¿Chu tūꞌ stuꞌncuaꞌ que lej līpāxūj
līhuan ixquincāmāsuꞌniꞌtēlhayāniꞌ
ixtachihuīn Dios?
33 Lāꞌ chu līmaktin tachiꞌpapā
ixtejcaꞌn. Tūꞌ tatakoxīlh nīn
macstiꞌnaꞌj. Tataspiꞌtchokolh nac
Jerusalén lāꞌ cāpāxtokli huan
kalhacāujtin apóstoles aꞌnlhā
ixtatakēstoknīꞌt con āꞌmakapitzīn.
34 Lāꞌ cāhuanica huan kalhatuꞌ:
—Ixlīstuꞌncuaꞌ lakahuanchokolh
huan Māpaꞌksīniꞌ. Lāꞌ tasuꞌyuniꞌlh
Simón.
35 Lāꞌ tuncan xlacaꞌn cāhuanilh
aꞌnchī cāpātleꞌkeniꞌlh nac tej lāꞌ
aꞌnchī talakapasli Jesús aꞌxniꞌcaꞌ
mālacpitzilh huan pāntzi.

Jesús cātasuꞌyuniꞌlh īꞌscaꞌtxtunuꞌnīꞌn

Mt. 28.16-20; Mr. 16.14-18; Jn. 20.19-23

36 Līhuan ixtalīchihuīnaꞌmāꞌnacus
huāꞌ tamāꞌna, aꞌxniꞌcaꞌ Jesús tāyalh
na ixlaclhpuꞌnancaꞌn. Lāꞌ cāhuanilh:

El Nuevo Testamento en el totonaco de Xicotepec de Juárez © La Liga Bíblica 1978, 2009

—Tzey calīlaꞌtit.
37 Lāꞌ cāmakēꞌklhaca lāꞌ lej
tajicuaꞌlh lāꞌ ixtapuhuan que
ixtalaktzīꞌmāꞌna espíritu. 38 Lāꞌ
Jesús cāhuanilh:
—¿Aꞌchīꞌ jicuaꞌnāꞌtit?
¿Aꞌchīꞌ xtunc puhuaꞌnāꞌtit
mēꞌcstucaꞌn? 39 Calaktzīꞌntit
quimacanīꞌn lāꞌ quintojonīꞌn.
Lāꞌ naquilālakapasāuj.
Caquilāxaꞌmauj lāꞌ caquilālaktzīꞌuj.
Huan espíritu tūꞌ kaꞌlhī quinīt lāꞌ
lucut huaꞌchi quit.
40 Aꞌxniꞌcaꞌ chuntzaꞌ cāhuanilh,
cāmāsuꞌniꞌlh ixmacanīꞌn
lāꞌ ixtojonīꞌn. 41 Pero como
xlacaꞌn tapalalaktzīꞌniꞌlh
lāꞌ lej talīpāxuhualh, tūlalh
takalhlakaꞌīꞌlh. Lāꞌ Jesús
cākalhasquiꞌnīlh:
—¿Chā aꞌnan līhuaꞌt?
42 Lāꞌ tuncan maxquīꞌca pītzinaꞌj
xatapūꞌn squīꞌtiꞌ lāꞌ lakatin
xatachuꞌcu taꞌxcāt. 43 Lāꞌ xlaꞌ
maklhtīniꞌlh lāꞌ huaꞌkōꞌlh na
ixlacapūncaꞌn. 44 Lāꞌ āꞌcalīstān
cāhuanilh:
—Aꞌntū quimpātleꞌkeniꞌlh
ūꞌtzaꞌ aꞌntū iccāhuaniniꞌ aꞌxniꞌcaꞌ
xaꞌiccātāꞌlatlāꞌhuanāniꞌ que
maclacasquiꞌn naꞌictlōkentaxtū
ixlīhuāk aꞌntūn tatzoꞌkniꞌ na
ixtachihuīn Dios por quimpālacata,
aꞌnlhā tzoꞌknulh Moisés lāꞌ huan
profetasnaꞌ lāꞌ aꞌnlhā huanican
Salmos.
45 Lāꞌ tuncan cāmāscaꞌtīlh
ixtachihuīn Dios. 46 Lāꞌ cāhuanilh:
—Chuntzaꞌ tatzoꞌkniꞌ que
maclacasquiꞌn nanī Cristo aꞌntī
Dios huiꞌlīnīꞌt ixlīmāpūtaxtūnuꞌ. Lāꞌ
maclacasquiꞌn que ixlīlakatuꞌtun
chiꞌchiniꞌ nalakahuanchoko
de aꞌnlhā tahuiꞌlānaꞌnchaꞌ
nīnīꞌn. 47 Lāꞌ maclacasquiꞌn que
nacāmāsuꞌniꞌkōꞌcan ixlīhuākcaꞌn
tachiꞌxcuhuīꞌt xalanīꞌn nac
quilhtamacuj por ixpālacata Cristo.
Natzucucan nac Jerusalén lāꞌ
nacāhuanikōꞌcan que maclacasquiꞌn
nataxtāpalī ixtapāstacnaꞌcaꞌn
para que nacāmāsputūnuꞌniꞌcan.
48 Lāꞌ huiꞌxinaꞌn nacāmāsuꞌniꞌyāꞌtit
huāꞌ tamāꞌna catūhuā como
laktzīꞌnkōꞌyāꞌtit. 49 Lāꞌ chuhuaꞌj
calaktzīꞌntit. Naꞌiccāmacaminiꞌyāniꞌ
aꞌntū huanīꞌt quinTātaꞌ. Lāꞌ
natachokoyāꞌtit huāꞌtzāꞌ nac
Jerusalén hasta aꞌxniꞌcaꞌ
namaklhtīniꞌnāꞌtit huan līmāpaꞌksīn
aꞌntū xalaꞌ nac aꞌkapūn.

Jesús tāꞌkayāhualh nac aꞌkapūn

Mr. 16.19-20

50 Lāꞌ tuncan Jesús cālēꞌlh
īꞌscaꞌtxtunuꞌnīꞌn nac tej hasta
Betania lāꞌ chaꞌxli ixmacanīꞌn
lāꞌ cāsicuaꞌlanālīlh. 51 Lāꞌ līhuan
ixcāsicuaꞌlanālīmāꞌ, tzuculh
tāꞌkayāhua na ixlacapūncaꞌn
lāꞌ lēꞌnca nac aꞌkapūn. 52 Xlacaꞌn
tamācāꞌtanīlh lāꞌ āꞌcalīstān lej
līpāxūj tataspiꞌtli nac Jerusalén.
53 Lāꞌ pōꞌktu ixtahuiꞌlānaꞌ
nac xakaꞌtlaꞌ lītokpān para
natamāꞌcaꞌtanī Dios. Amén.

El Nuevo Testamento en el totonaco de Xicotepec de Juárez © La Liga Bíblica 1978, 2009